

SLOVENSKI NAROD.

Izšla vsak dan popoldne, izvenredne številke in praznične.
Inserati: do 9 petih vrst 1 D, od 10—15 petih vrst 1 D 50 p, večji inserati petih vrst 2 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic petih vrst 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popust le pri naročilih od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.
Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravištvu „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knaflcova
ulica št. 5, pritrilčno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 34.
Dopise sprejema le podpisano in za dostavo frankovano.
Receptivov se ne vrača.
Posamezne številke:
v Jugoslaviji navadne dni 75 par, nedelje 1 D
v inozemstvu navadne dni 1 D, nedelje 1-25 D
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:
V Jugoslaviji: celoletno naprej plačan D 120—
polletno „ „ „ 60—
3 mesečno „ „ „ 30—
1 „ „ „ 10—
Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročila doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakazni
Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo očitati.

Mi in avstrijsko vprašanje.

(Dopis z meje.)

Pod tem naslovom je dne 6. avgusta t. l. izšel članek izpod peresa g. —nika. Iz njega se vidi, da želi pisec prijateljstva z Nemci, toda le pod pogojem, da nam vrnejo, kar je našega. Pogoj je sicer prav enostaven, a nejasen, ker mu manjka konkretnih predlogov. Kdor ni kratkega spomina, še vé, kaj smo leta 1918. vse označevali za našo last na Koroškem. Neki odvetnik (dr. J. O.) je v nesigurnosti pravice risal trojno mejo med nami in Nemci: eno maksimalno, eno srednjo in eno minimalno. V tej zadevi sem tudi jaz poslal svojo razpravo, ki pa ni zagledala belega dne, ker sem menda preveč popustljiv, toda konsekventen v vpoštevjanju dejanskih etnografskih razmer. Konsekvenca pa igra v življenju posamnika kakor tudi v politiki učinkovito vlogo. In žal, ravno te lastnosti je manjkalo našim politikom. Držali so se rajši trilega načela: mnogo zahtevati in potem popuščati.

Mnogo je nam škodovalo tudi dejstvo, da so nastale pri zasledovanju takoj sovražnosti, ki bi bile izostale, ako bi ne bilo poleg prevročih elementov. Manjkalo je mirnih uvidenih oseb, kakor povsod ob nanovo nastajajočih mejah. Toda strasti so bile razumljive ob tedanji atmosferi.

Napačno je bilo, da smo preveč zaupali v »pravilcoljubnost« antante, zlasti ko smo spoznali, da so Italijani in Angleži prvi odkriti sovražniki, drugi pa naši prikriti nasprotniki. Takrat bi pač bila direktna pogajanja z našim severnim sosedom na mestu. Žalobno da imamo Jugoslovenci zelo slab talent za direktna pogajanja, kar nam svedoči najbližja preteklost! Ne enega odkritega in zanesljivega prijatelja nimamo v sosedščini, zato pa mnogo nevarnih nasprotnikov. Vprašujem, je-li iskati vzroka temu žalostnemu pojavu vedno zunaj, ali jih ne najdemo morda v nas samih? Nečem odkrivati napak našega značaja, ker je spoznavanje samega sebe najtežja stvar, toda zelo koristno bi to bilo. Rajni pravoslavci dr. Lammasch je označil Jugoslovence kot strastipolen narod. Ali je govoril prav? Mi se kaj radi hvalimo, da v polni meri respektujemo pravice narodnih manjšin, toda le-te pa trdijo čisto nasprotno. Gotovo, da pretirava-

vajo, ker se nočejo vživeti v nove razmere. Ali bi ne bil v tem oziru sporazum med prizadetimi narodi — Jugoslovenci, Madžari in Nemci — mogoč? S prevzetimi, zmagojanimi Italijani se seveda ne moremo sporazumeti, ker nas vsled našega mednarodnega položaja ne vpoštevajo. Pa bi nas vpoštevati, ko bi se odkrito in dobro pogodili s kakim večjim sosedom? Italijan se te »nevarnosti« zaveda, a se je menda ne boji preveč, ker pozna našo slabost v pridobivanju zanesljivih prijateljev! In kaj bi tako prijateljstvo za nas pomenilo, si lahko predstavlja vsak, kdor ni namenoma slep!

Svoječasno so nekateri ljudje — seve upravičeno — ostro polemizirali proti znani brošuri »Berlin-Bagdad«, ker je vsebovala čudne in za marsikoga nevarne načrte. Menim pa, da bi trgovska pot Berlin-Bagdad prinesla vsi srednji Evropi gospodarski procvit, ko bi se uresničila, seve na drug način, kakor ga želi avtor Winterstetten. Danes pa eksploatirajo bogato prednjo Azijo Angleži in Francozi pred nosom poraženih narodov. In mi sami igramo vlogo poraženega naroda s tem, da branimo krčiti poti, ki bi nam samim prinesla gospodarsko povzdigo! Kako morejo državniiki spraviti tako početje v sklad z izkustvi sociologije? Ako narodi sami nimajo volje, se sporazumeti z najbližjimi sosedmi, potem tudi Zveza narodov ali kak druga instanca ne more delati čudežev v pacifikaciji Evrope.

Tudi v politiki bi moral veljati pregovor, ki pravi, da je medla sprava boljša kot mastna pravda! Žal, da smo od tega še daleč! Izvestno časopisje danes povdarja, da se čiste etnografske meje nikjer v Evropi ne dajo potegniti. Potemtakem tudi ni govora o samoodločbi narodov, katero načelo se prav dandanes najbolj mrcvari in tenta. Zato sem uverjen, da se vprašanje narodnih manjšin nikdar dovoljno ne bo rešilo z nasilno akcijo, temveč zgolj mirnim potom z medsebojnimi dogovori. Ko bi ne bilo po časopisju razburkanih strasti, bi se tudi marsikaj dalo lažje poravnati. Toda po mojem prepričanju pa se gotovo časopisje preje ne strezni, da za narodi, po novi kata-

strofi hudo preizkušeni, sami k temu ne prisilijo.

Temna je bližnja bodočnost našega kontinenta, prav po zaslugi napačne vzgoje v šoli in javnosti, toda po temini, napolnjeni z novo nepopisno grozo, bo zasijalo drugo solnce, ki bo doveznim dušam šele uspešno razjasnilo pojme o nacionalizmu in internacionalizmu, o socializmu in kapitalizmu, ustvarjajoč spoznanje, da je eno drugemu pokoj in pospeh.

Belicisti kaj radi trdijo, da je vojna naravna potreba zgodovinske-

ga razvoja; to je morda res, dokler se nahajajo narodi na nizki stopnji kulture, toda dandanes so vojne smatrati zgolj le kot zadnje zdravilo (ali bolje ohladilo!) bolne, po brezvestnih osebah razdražene psihe mas! Svedi n. pr. se že nad 100 let niso več vojskovali, a so vkljub temu zdravi do obisti, ker jih njih inteligenca varuje vsakojakega razburjenja in obolenja! In Svica? Ni li nam dala najlepši zgled dobre vzgoje in kaj zmore resnična inteligentnost!

vse intenzivneje baviti z njim, poglavje, ki igra tako v življenju posameznika kot vsega naroda vevlačno ulogo! Drugod so to že davno uvideli. Na Češkem so uvedli pouk o lepem vedenju že v srednje šole. Tudi na univerzi bi se lahko ta pouk še vršil. In pri nas? Kdaj pride pri nas do kaj takega? Seveda, kdor bo o tem predmetu predaval, bo moral sam kaj vedeti! Domišljati si, da kaj znam in resnično znati, to sta dve reči. Stvar ni tako enostavna, kot se vidi. Po knjigah se ne zve vsega, kar se v življenju potrebuje. Treba opazovati, morda tudi popraševati — kajpakda na pravem mestu, pred vsem pa treba imeti primerno dozo prirojenega čuta za to, kaj se ujema in kaj se ne ujema s pojmi sodobnega olkanega sveta o dostojnosti. Bojim se, da pri nas Slovenci ni baš preveč takih, ki bi bili v tem pogledu na vrhuncu, kajti kakor rečeno, domišljati si in res znati je dvoje. Da pa je tako, so bolj krive okolnosti kot mi sami.

Pokojni vitez Schneid mi je pravil v tistem času, ko je zastopal mesto Ljubljano v dunajskem državnem zboru, kako strašno mučen vtis je napravilo, ko je prilomastil poslanec Raič k slovesni otvoritvi zbornice naravnost s kolodvoru v popotniškem kožuhi in s torbo ob strani v parlament ter se tak vsedel na svoj sedež. Po vsej zbornici je zašumelo in čul se je samo en glas: »Kdo je pa to?« Raič je bil zlata slovenska duša, rodoljub najčistejšega kova! Tudi dober govornik je menda bil. Toda onemogočil se je že s svojim prvim nastopom. Osmešil je s svojo nerodnostjo sebe in tiste, ki so ga poslali v parlament! — Slovenci smo od nekdaj nekoliko premalo gledali na take stvari. Moža, ki mu hočemo poveriti, da nas zastopa pred svetom, bi si morali vselej dobro ogledati od vseh strani! Zunanja uglednost čisto ni nič manje ali pa je celo še večje važnosti, kot so razne duševne vrline. Z moralnega stališča je to vsekakor obžalovati, toda vse kaže, da se v tem pogledu nazori še ne bodo tako kmalu izpremenili.

Znano je nemara temu in onemu, kako nepovoljne kritike je izzivalo pri raznih tujih misliarh, ki so se bile naselile med nami ob prevratu, postopanje nekaterih naših merodajnih krogov, ki so nedvomno imeli najboljše voljo, pa so ali iz nevednosti,

—nik:

Malenkosti, ki niso malenkosti.

I.

Gotovo si je že marsikdo izmed nas večkrat stavil vprašanje, od kod to, da uživamo mi Jugoslovani v inozemstvu tako malo simpatij, da tuji narodi tako z višine zro na nas in da se tako redko kdaj dogaja, da bi nam kdo privoščil kako prijazno besedo, izrekel nam priznanje ali pohvalo. Saj končno smo tudi mi ljudje, in prav vse vendar ni slabo na nas! Tudi javno se je že razmotiralo to vprašanje in prišli smo končno do zaključka, da vse premalo žrtvujemo v propagandne svrhe, dočim so naši nasprotniki v tem pogledu vztrajno na delu. Ni dvoma, da je nekaj resnice na tem. Kdor sam ne pozna razmer, kmalu sede na limanice in tako ni prav nič čudno, da si inozemci naposled ustvarijo tako sodbo o nas, kakor so jim jo sugerirali z večnim dopovedovanjem naši sovražniki. Nikakor nisem torej nasprotnik primernih protiakcij napram prizadevanju naših neprijateljev. Laž treba pobijati, če nečemo da triumfira nad resnico! In vendar mislim, da nam še tako intenzivno propagandno delo ne prinese zaželjenega uspeha, ako se zla še drugje ne lotimo. Važneje še kot boriti se zoper natolcevanja, je doznajanje, nismo li morda v tem ali onem pogledu tudi sami krivi, da je naša veljava pred tujim svetom tako neznamenata, nimamo li morda res tudi lastnosti in napak, ki nas v očeh izobražencev ponižujejo ter izzivajo bolj ali manj upravičeno njih prezirljivo vedenje do nas?

V novejšem času se je začelo naše časopisje z odkritostjo, ki je vsega priznanja vredno, dotikati tudi

takih stvari. Tako je prav! Kdor graja, še ne zabavlja! Le ako bomo svoje napake spoznavali in se jih skušali otrestiti, se moremo izogniti trpkim obsodbam! Pred par dnevi je bilo čitati v predelih našega lista o ne-taktnosti, ki jo je zagrešilo naše obmejno carinsko oseboje napram častniku tuje države. Stvar je sama na sebi dokaj malenkostna. Prizadeta je bila ena edina oseba. In vendar ima človek občutek, kakor bi bili izgubili bitko na vojnem polju! Vsa prosvetljena Švedska misli in govori danes slabo o nas! In morda potečejo leta, predno se stvar pozabi. Malenkost, ki — ni malenkost! In takih in še večjih malenkosti s čisto prav velikimi neľjubimi posledicami je mnogo!

Dobro se še spominjam, kako smo se čutili Slovenci dostikrat razžaljene, če je kdo trdil, da smo surovi in neotesani. Kako se nam je to za malo zdelo! Meni samemu seveda nič manj kot vsakemu drugemu. Toda polagoma se človeku vendar le odpirajo oči! Prej ali slej se mora človek vendar le vprašati, ne tiči li vendar kaj resnice za takimi očitki? Gotovo, naši nasprotniki so pretiravali in še pretiravajo, a v našem interesu je, da jim ne nudimo prav nobene prilike in ne dajemo prav nobene povoda za kako zmrdivanje. Zlasti pa moramo gledati, da ne vzbujamo pomilovanja in neprijetnih občutkov pri ljudeh, ki jim morda ne moremo odreketi neke dobrohotnosti do sebe, ali ki so nam morda celo naravnost naklonjeni!

Lepo, korektno vedenje je poglavje, ki bi se morali mi Slovenci

Enrique Gomez Carillo (Guatemala:)

Blanca.

(Prevel P. V. B.)

Claire de Lune se je pogovarjala s polkovnikom de la Mote. Hripav glas starega častnika, ki je bil navajen dati povelja, je nadvladal ves smeh in vse šepetanje.

— Čeravno se norčuješ iz mene, je rekel, bom pisal svoje Spomine in jim dal naslov Tisoč in ena noč, tisoč noči ljubezni, ... ena noč sovražstva... Mi-sliš, da je to malenkost? Govoril bom o vseh princesah, ki so se mi udale, in o tebi bom tudi govoril v najbolj temni noči od vseh, v devetsto devetindevetdeseti noči, skončavši zgodovino sto afrikanskih kraljic in prelestne Blance... Se spominjaš tega dogodka?

Claire se je zdehalo.
— Ti se ne spominjaš?
— Ne!
— Takrat, je nadaljeval polkovnik, sem bil samo poročnik, poročnik pri cuirassierjih, imel sem krasno pozlačeno čelado in daljšo sabljo kot je nos našega prijatelja Salomona in škornje, ki so se bolj svetili kot tvoje oči... Zares, pravim ti, Claire, bil sem lep dečko, in če bi me bila poznala takrat, bi se blazno zaljubila vame.

Claire ni niti trenila z očmi.

— Ker se je pa vojni minister brezdvomno bal, da me vidi njegova žena, me je poslal v garnizijo v obmejnem mestu, kjer so se kabareti zapirali ob enajsti uri zvečer in so nam puščali dvojno dolgočasno možnost: odločiti se ali za posteljo ali za cirkus... Kajti priznati moram, da se je v mestu nahajal cirkus, ki je neobhodno potreben za vsa vojaška mesta, cirkus, v katerem se je celo leto vsako noč vrtil žalosten apokaliptičen konj, kakor da bi hotel spraviti v tek vodno kolo, nato je pa zelo suha deklica pomagala zelo debelemu možu, da je sestavil »leteči trapce«. Deklica se je imenovala Blanca. V začetku me ni zanimala; bila ni niti lepa, niti grda; z eno besedo, bila je ena tistih žensk, o katerih se sploh ne govori; toda pozneje, ne vem, ali je usoda ali navada bila vzrok, začelo se mi je zdeti, da je krasna s svojimi velikimi žalostnimi očmi, bledim obrazom, ogromnimi ustmi, nervoznimi nogami, močnimi rokami in gibčnostjo kače.

Neko noč sem sanjal, da me je ugriznila in naslednji dan, ko sem se zbudil, sem bil zaljubljen v njo... Zakaj?... Ne vem, zakaj. Toda čutil sem potrebo po tej ženski, fizično potrebo, kakor čutil sedaj potrebo po tebi; zaželel sem si jo z vsemi silami svojega

mesa in svojih petindvajsetih let; hotel sem, da bi me v resnici ugriznila.

In začel sem jo oblegati po vseh pravih, ki odgovarjajo starim navadam, obdajal sem jo s cveticami, jo zasledoval s pogledi, bombardiral z madrigali, akrostihi in soneti... V mojem času smo mi vojakii nosili še parfimirano lasuljo á la Louis XV. pod svojimi čeladami in verjeli smo v lavorike slave, v rože ljubezni in v smehljaje, ki so zahvala zanje. Danes temu ni več tako; danes ni več vojakov, to so samo človeški stroji, zelo ponosni, zelo solidni, zelo učeni, toda brez bleśa in brez življenja... Tako sem jo torej začel oblegati... Ali si tako prijazna in mi natočiš kozarec, draga Claire?

Claire, ki je poslušala povest svojega prijatelja z dobrohotnim in ironičnim zanimanjem, mu je nalila dva kozarca in rekla:

— Eden za njo, drugi zame!
Z galantnim nasmehom ji je stari vojak izpil v dušku in pristavil:

— Obadva zate, ti prekrasna Claire!

Par trenotkov je vihal La Mote svoje lepe snežnebele brke, nato pa je nadaljeval:

— En mesec, cel mesec sem rabil do zmage... Toda ženska je vredna enega meseca, ali se ti ne zdi?...

In ta Blanca me je čisto zmedla s svojim bledim ponočnjaškim obrazom in bolešno nervoznostjo!

Najbolj čudno v meni je bilo pa to, da sem jo, ko sem slednjič zmagal, namesto da jo ljubim mani, ljubil bolj ognjevit, bolj strastno, bolj blazno, kakor kdaj prej. Najini poljubi so bili kakor peklenski poljubi. Edina neprijetna stvar pri najini idili je bila ta, da je imela Blanca očeta, ki je tako ljubosumno čuval njeno čast kot kak španski plemenitaš in da sva si morala ona in jaz, če sva se hotela videti, izmisliti tisoče pretkanih načrtov. Sicer je pa morda ravno to podpihivalo ogenj najine strasti in napravilo najino idilo bolj ognjevito.

— O, če se spominjam poletnih jut-ter na veliki cesti sredi rožnatih travnikov pod gostoljubnimi drevesi!... Ti nisi nikda imela enakih bukoljskih vtisov, moja draga Claire; ti si Parižanka in si imela vedno mehko ležišče za svoje ljubezni... Jaz pa sem divjak... Če bi te bil spoznal z dvajsetimi leti in ne s petdesetimi, bil bi te vedel seboj daleč po cestah, in sedaj bi se lahko naslajala pri naših večerih z otožnimi spomini na najino mladost...

Tako sem torej hodil vsak večer v cirkus in občudoval oboževano jahalko, ki je postajala vsak dan lepša — (polju-

bi napravijo žensko še lepšo, Claire) — medtem, ko je njen sotrudnik na trapezu postajal vidno bolj suh. Neko jutro sem vprašal svojo ljubico, kaj se je pripetilo temu revčku. Blanca je začela plakati. »Vraga« sem si mislil, »nekaj tiči za tem!« In res, akrobat je blazno ljubil Blanco, prošil jo je že bil za roko in poznal je najine skrivnostne odnošaje. »Pri bradi Karla Velikega«, je ponosno dvignila glas v meni moja ljubez in moje samoljubje, »pri bradi velikega kralja in mojega očeta, moram se maščevati, na vsak način...« Zakaj?... Nad čem?... Ne vem; toda čutil sem potrebo, maščevati se nad to opico, ki si je upala gojiti občutke enake moči. Ker ga nisem mogel pozvati na dvoboj, sem se odločil, ga ubiti kot psa. Moje maščevanje je bilo strašno.

Ne smejaš se... Boš videla... Cel teden nisem šel na noben sestanek. Ki mi jih je Blanca določevala v pisnih, polnih solz in poljubov. Ko sem spoznal, da je njena brezupna ljubezen priklopala tako daleč, da je bil moj načrt maščevanja mogoč, sem jo sam poiskal in ji povedal, kaj želim... Skoraj nič... malenkost... Naj napravi napačen gib na trapezu, tako da si njen sotrudnik razbije čepinjo... »Če tega ne storiš,« sem ji rekel, »me ne boš nikoli več videla.«

ali pa vsled napačnega mnenja, da je ob prevratu nastopila tudi za take stvari nova doba, v svojem občevarstvu z zastopstvi tujih držav šli preko gotovih doslej obče veljavnih pravil. Navidezne malenkosti, ki pa so nam neizmerno škodovale, ker so se na strani onih, napram katerim so bile zagrešene, občutile kot brskiranje in žalitev! Da, lahko trdimo, da je tudi v takih stvareh iskati vzroke za naš poraz pri koroškem plebiscitu! Mi smo mislili, da zadostuje, ako le imponiramo koroškemu kmetu. In prirejali smo res s pravo kmetosk bahavostjo avtomobilske dirke po Koro-

škem, tolkli se ob svoje polne moči in trosili denar, da je bilo veselje. Toda bili smo še celo pri tem nemalo nerodni, ker od vsega tega po veliki večini ni imel dobrička koroški Slovenec, temveč Nemec in nemškutar! Naši nasprotniki so to stvar bolj umeli! Znali so se pridružiti članom plebiscitne komisije, pridobiti jih zase in tako se je zgodilo, da so stopnjema iztisnili iz te komisije vse, kar je služilo njih namenom in jih končno dovedlo do zmage! — Dovolj tega! O tem, o čemer sem pravzaprav hotel izpregovoriti, prihodnjič!

Kongres jugoslovenskih profesorjev v Ljubljani.

Predno je kongres nadaljeval svoje tekoče posle, je pozdravil predsednik kongresa dr. V. Korun v prisrčnih besedah delegata poljskega profesorjskega društva dr. Golombeka, ki se ni ustrašil vseh težav in ne prijetnosti dolgega potovanja od Varšave in prispel v Ljubljano, da proži roko svojim južnim kolegom. Kongres je navdušeno pozdravil poljskega gosta. Nato je predsednik kongresa oglašil brzojavni pozdrav profesorjskega kolegija Milanovca, ki želi kongresu uspeha v njegovem delovanju. Dalje je predsednik kongresa predložil, da kongres ob tej priliki izrazi svoje dinastično čustvo. Nj. Vel. kralju Aleksandru in kraljici Mariji v posebni brzojavki na predsednika ministrskega sveta. Burni klici »Živio kralj Aleksander! Živela kraljica Marija!« so bili odgovor kongresu na ta predlog. Končno je predsednik kongresa predložil poslali brzojavni pozdrav šefu naše prosvete ministru prosvete S. Pribičeviću, ki je pokazal veliko energijo v delu na polju prosvete našega naroda in neumorno podpiral Profesorjsko društvo v njegovih življenjskih potrebah.

Nato se je delegat poljskega profesorjskega društva dr. Golombek v prisrčnih besedah v poljskem jeziku zahvalil kongresu za bratski sprejem. Naglašal je, da morajo biti narodi, ki so se enako borili za svojo svobodo, složni in enodušni. Kot delegat poljskega profesorjskega društva je prispel v Ljubljano, da pred kongresom izrazi iskreno željo poljskega naroda — zblizati se z bratskim jugoslovenskim narodom. V imenu društva poljskih profesorjev je končno povabil jugoslovenske profesorje v Varšavo in druge kraje Poljske, kjer bodo prav tako prisrčno sprejeti kot on v Jugoslaviji. Z besedami Živela Jugoslavija! Živelo jugoslovensko Profesorjsko društvo! je zaključil poljski delegat svoj kratki govor.

Kongres prehaja k 7. dnevnemu. Referent dr. S. Stefanovič govori v svojem referatu, ki ga smatra kot povod za nadaljnje diskusije o Profesorjskem društvu kot profesionalni organizaciji. Profesorjsko društvo, kot vsaka druga organizacija, ima, če razpravljamo o njem s stališča profesionalnega gibanja, ki v današnjih razmerah postaja vedno bolj akutno, v prvi vrsti nalogo, da pripori svojim članom v socialnem življenju položaj, ki jim pripada. Žalibog rezultati na tem polju ostajajo še vedno negativni, kar je seveda predvsem posledica nenormalnega gospodarskega položaja v državi. V diskusijah se je naglašalo predvsem, da mora biti glavna uprava Profesorjskega društva konstituirana iz članov vseh sekcij, ona mora zastopati profesorje vseh treh plemen našega naroda.

O 7. dnevnega reda »Spoznavanje kot sredstvo za socialno uravnavanje in omladinski pokret v ferijalnem savezu« je poročal G. Markovič. Referent naglašuje zapreke in težave, ki so stale na poti medsebojnega spoznavanja in složnega dela srednješolskih profesorjev našega naroda takrat, ko

so oni živeli pod dvema različnima gospodarjema, v 9. pokrajinah pod vplivom različnih prilik. Res so skušali posamezniki, da se zblizajo, da se spoznajo, pa bili so podvrženi veliki nevarnosti. Rezultat razmer, ki so zavladale pri nas pred vojno, je, da se ne poznamo. Referent je iz Bosne, ki je bila baza germanskega prodiranja na Vzhod. Tam so v srednjih šolah poznali vse avstrijske Fährliche, niso pa poznali dinastije Karagorgijevićev, učili so se spoznavati vse nemške rečice in vasi, svoje domovine pa niso poznali. Iz tega nepoznavanja sledi nerazumevanje, iz nerazumevanja sledi pogosto sovražstvo. Narod pa, ki so ga ločile politične meje, je bil združen duhovno, čutil je instinktivno da so Srbi onkraj Drine njegovi bratje. Srbi so žrtvovali svoje življenje, prelivali so kri, da nam pribore fizično zedinjenje. Dosegli so to. Zdaj stoji pred nami duhovno ujedinjenje, in da dosežemo to, da bodo vsa tri plemena našega naroda res ne samo fizično, temveč tudi duhovno eno, to je naša naloga, tu smo poklicani mi. — (Burni klici: Tako je!) Naša naloga je upoznati naš narod z njegovo domovino. Imamo ferijalni savez, rojen v dobi entuziazma, osnovan po srednješolski omladini. Ta savez, ki je štel svoječasnno do 14.000 članov, naj bi služil vzvišenemu cilju — medsebojnemu spoznavanju. Žalibog delo tega saveza v zadnjem času peša. Referent smatra, da je dolžnost vsakega profesorja biti član srednješolske Omladine, ki naj gre svojo pot, ampak pod vodstvom starejših, izkušenih ljudi. Naši srednješolci pogosto kršijo na potovanjih ne samo šolsko disciplino, temveč tudi državne zakone. To je vprašanje, ki mora Profesorjsko društvo brez dvoma zanimati. Glavna Uprava naj stopi v tesni kontakt s ferijalnim savezom, naj mu bo moralna opora. V kolikor je neobhodno medsebojno spoznavanje, je profesorjsko društvo poklicano ne da ustvarja velike načrte, temveč glavna njegova naloga je, okrepiti vez med srednješolsko mladino in njenimi voditelji. (Klici: Tako je!) Referent nato predlaga, da naj Uprava v bodočem letu priredi ekskurzijo na Češko ali Poljsko, da se na ta način doseže ožje vezi med našim narodom in bratskimi severnimi Slovani.

G. Novinkovič je poudarjal važnost ferijalnega Saveza in dolžnost vsakega profesorja delovati na to, da bodo vsi srednješolci člani Saveza. Predlaga, naj profesorji poskrbijo, da bo vsak srednješolac plačeval mesečni prispevek v Savez za siromašne srednješolce, ki jim je sicer onemogočeno potovanje. Dalje predlaga, naj profesorjsko društvo zahteva od države, ki lahko daje prosto vožnjo ministrom in drugim uslužbencem, da da prosto vožnjo za ekskurzije tudi profesorjem in srednješolcem. (Burno odobravanje!)

Prof. Rajh poudarja, da se je pre-pričal na praksi, da ferijalni savez ni zlo, temveč dobro. Pripoveduje, kako prisrčno je bil sprejet na potovanju z dijaki po Srbiji. Smatra, da je potova-

nje v večjih grupah neobhodno potrebno, ker se pri merodajnih faktorjih prej in širše doseže vse potrebno.

V daljnjeji diskusiji se je poudarjalo, da so ekskurzije samih dijakov večinoma prazno tavanje po svetu. Potovanje mora biti pod vodstvom ne šolskega, temveč življenjskega, praktičnega, mentorstva značaja. Če se bodo ekskurzije vršile v tej smeri, bo postal ferijalni savez res zdrava in koristna organizacija.

Končno se je referent zahvalil v prisrčnih besedah vseučiliščnemu prof. dr. Ilesiču za njegovo neumorno delo na prosvetnem polju srednješolske omladine in poljskemu delegatu dr. Golombeku za Profesorjskemu društvu poklonjeno večjo količino poljskih znanstvenih knjig. Dalje je sporočil kongresu, da je Glavna Uprava sklenila ob priliki kongresa položiti venec na spomenik velikega jugoslovenskega pesnika Prešerna, na kar kongres prehaja k 7. dnevnemu redu »Današnje stanje srednje šole«.

Referent g. Živanovič, ki je vsled nezadostnega časa izpustil historični del referata, izjavlja pred vsem priznanje Ljubljani, ker v njej je pred 500 leti zagledala luč sveta prva urejena srednja šola. Prosvetno delo v srednjih šolah, ki je bilo od evropske vojne zelo prizadeto, se je nadaljevalo takoj po vojni. Referent se je omejil na statistični podatki o srednjih šolah v Srbiji, Vojvodini in Črni gori, kjer znaša celokupno število srednjih šol 167, nameščenecv v njih 1140 in učencev 72.500. V tem oziru se je stanje šol povečalo za 50 odstotkov stanja do vojne. Srednje šole v teh delih kraljevine imajo mnogo uredb, ki lahko služijo na čast naši državi, uredbe, ki jih nimajo druge kulturne države. So pa tudi stvari, ki onemogočajo popolni uspeh srednješolske izobrazbe. Glavni vzrok je prenapolnjenost srednjih šol. Drugi vzroki so: nepravilni razpored nameščenecv na srednjih šolah pogosto neznanje materinega jezika in nameščenici-Rusi, ki jih je v Srbiji 150. Tem ljudem bi država lahko preskrbela eksistenco na drug način, nikakor pa ne spadajo kot nameščenici srednje šole. So med njimi izieme, nekateri so si osvojili naš jezik, ogromna večina pa za to delo ni sposobna. Med nameščenici je veliko število kategorij. Cilja nekvalificiranih nameščenecv prejšnje cifre kvalificiranih. Zgradbe srednjih šol so v Vojvodini več ali manj dobre, v Srbiji pa večinoma neprimorne za pouk. Zdravstveno stanje srednješolcev se sicer boljša, vendar pa še ni na višini. Ovirajo delo tudi nestalnost nameščenecv in pogosto prekinjenje pouka. Novi zakon bo te nenormalnosti odstranil. Mesto inspektorjev je v šoli, pa ne kot je to bilo večinoma do sedaj, v pisarnah. Dalje je referent omenil škodljive posledice prevelikega števila srednjih šol, kar je sicer lep dokaz narodne želje po izobrazbi, vendar pa je to pojav, ki ima tudi svoje slabe strani. Včasih je bil proforski poklic spoštovan, profesorji so bili središče kulturnega življenja dotičnega mesta, sedaj to žalibog ni več. Krive so tu deloma slabe materialne razmere, še bolj pa nekateri nameščenici, ki ne odgovarjajo zahtevam proforskega poklica. Tudi te razmere bo saniral novi zakon.

Pred Prešernovim spomenikom. Diskusija o referatu se prenaša na popoldansko zborovanje, nakar so delegati korporativno odšli k Prešernovemu spomeniku. Tu so položili na spomenik velikega jugoslovenskega lirika venec z napisom: Velikemu jugoslovenskemu pesniku Prešernu od III. kongresa Profesorjskega društva SHS. Predsednik glavne uprave g. Simič je v prisrčnih besedah omenil velike zasluge Prešerna za naše ujedinjenje, na kar je vseučiliščni prof. dr. Ilesič v kratkem.

navdušenem govoru poudaril, kako je Prešeren že takrat slutil, kar je danes, ko je pel: največ sveta otrokom sliši Slave; tja bomo našli pot, kjer nje sinovi si prosto voljo vero in postavijo. Nato je govornik segel v roko poljskemu delegatu dr. Golombeku, ki kot zastopnik svobodnega severnega slovenskega naroda priča, da so se uresničile Prešernove sanje. Burni klici: Živio Prešeren! so bili odgovor navzočih delegatov in ljubljancem, ki so se zbrali v velikem številu pred spomenikom.

Popoldansko zborovanje.

Govorniki, ki so se udeležili diskusije o referatu g. Živanoviča, so naglašali (o stanju slovenskih srednjih šol) pomanjkanje kvalificiranih profesorjev, pomočkov za pouk in materialnih sredstev. Proračun za prihodnje šolsko leto je tako reduciran, da bo leto zelo mršavo. Vsota 6000 D za šolske pomočke in 10.000 D za knjižnice za vse slovenske srednje šole je tako minimalna, da nikakor ne more zadovoljiti zahtevam. To vprašanje naj ima Glavna Uprava v bodoče stalno v evidenci. Res je, da mora država štediti, toda žalostno je, da štedi ravno tam, kjer to najmanj treba.

Na Hrvaškem in v Sloveniji je 37 srednjih šol s približno 600 nameščenici. Naloga Glavne Uprave je, da opozori ministrstvo prosvete, ki izgleda, ni točno informirano o položaju na naših srednjih šolah, da zbere točne podatke o stanju srednjih šol. Kajti do sedaj je ministrstvo prosvete imelo podatke o srednjih šolah le za Srbijo, Vojvodino in Črno goro (klici: Tako je!), ni pa bilo v stanju zbrati podatkov iz cele kraljevine (klici: Žalostno je!). Ministrstvo se mora brigati za vse šole, mora biti za vse šole eno, ker mi hočemo imeti eno državo. Tudi stanje hrvaških in slavonskih srednjih šol z ozirom na šolske knjige je žalostno. Zastarele knjige, ki ne spadajo več v šolo, naj se odstranijo. Glavna Uprava naj preskrbi za bodoči kongres popolno statistiko o srednjih šolah cele kraljevine. Posebno pozornost je treba obračati na higijenične razmere v srednjih šolah. Politika v šoli nima mesta. Glavna Uprava naj deluje na ministrstvo prosvete, da se nameščenice, ki vodijo v šoli z učenci pogubno politiko, iz šole odstrani. (Burno odobravanje.)

Nato je dr. Poljanec dal kongresu kratko in precizno sliko o današnjem stanju (ustroju) meščanskih in srednjih šol v Sloveniji. Dalje so sledili predlogi internega značaja Glav. uprave in posamnih sekcij. Po daljši debati, ki se je nanašala v glavnem na materialno stanje profesorjev, pri čemer se je naglašalo, da bo to vprašanje rešeno le tedaj, ko bo država plačala svoje nameščenice v zdravi valuti, je kongres predloge sprejel.

Volitve v Glavno Upravo so dale sledeče rezultate: Člani Uprave: dr. Stefanovič, B. Živkovič, Darinka Janošević, J. Kangrga, J. Zenič, J. Reiser, G. Konstantinovič in Leposlava Boškovičeva; zastopniki: dr. Katič, I. Dokli, g. Božič in g. Truhovič.

Sledeči kongres bo prihodnje leto 5. do 7. julija v Sarajevu.

DRŽAVNE PODPORE DIJAKOM ZA INOZEMSTVO.

— Beograd, 7. septembra. (Izv.) Ministrstvo prosvete je sklenilo, da se ukinejo štipendije dijakom, ki imajo v inozemstvu dokončati svoje študije, ker ni na razpolago za to potrebnega kredita. Kakor hitro bo kredit razpoložljiv, razpiše ministrstvo prosvete konkurz. (Take vesti se pojavljajo redno tik pred začetkom šolskega leta in spravljajo mladino, ki je navezana na te štipendije v obup. To je brezvestnost. Zakaj ministrstvo ne odredi pravočasno za potrebne kredite? Uredništvo.)

Velika skupščina »Družbe sv. Cirila in Metoda«.

Ciril-Metodova družba ima v nedeljo, 10. septembra ob 10. dopoldne v veliki dvorani »Narodnega doma« svojo letošnjo veliko skupščino. Zbero se člani in delegatje iz vse Slovenije, da odobre poročilo odbora ter stavijo razne nasvete in predloge za družbo, za naš narod. Pozdravljamo zborovalce kar najiskrenejše ter želimo družbi obilo uspeha.

Družba je bila ustanovljena leta 1884; od ustanovitve živita danes samo še naš pokrajinski namestnik, minister Ivan Hribar in monsignor Tomo Zupan, bivši družbin prvomestnik. Ustanovljena je bila, da obrani našo dečo pred potujčevanjem in da tvori močan jez proti delovanju »Schulvereina« in »Südmärke« ter laških društev »Pro Patria« in »Lega Nazionale«.

Prišel je polom Avstrije in dobili smo svojo lastno državo, kjer imamo sedaj svoje lastne šole, ljudske, srednje in visoke. Imamo pa še naše brate in sestre na Primorskem, v Istri in na Koroškem; ti so zašli še v hujsko sužnost, nego je bila prej. Nad pol milijona Slovencev ječi pod tujim jarmom. Teh ubogih trpinov ne smemo zapustiti, ker so nemški »Schulverein« in »Südmärke« potem »Lega Nazionale« še vedno na delu, da raznorode našo dečo, v čemer jih krepko podpirata avstrijska in italijanska vlada.

Slovenci se torej moramo boriti še vedno proti svojim nekdajnim sovražnikom, ki sedaj sicer ne delujejo javno, temveč bolj prikrito, kar je še veliko bolj nevarno. Zato je sveta dolžnost vsakega Slovenca, da podpira »Družbo sv. Cirila in Metoda« s svojimi prispevki po možnosti, revež malo, bogatin veliko.

Kakor vsako leto je tudi letos družbeni odbor predložil o delovanju za leto 1921 bilanco. V tej bilanci imamo vpogled o družbinem delovanju.

Dohodkov je bilo v pretečenem letu 1921. K 3.286.482,62, leta 1920. le K 855.018,05, torej v tem poslovnem letu več K 2.431.464,57. Lep napredek! Ako pa pomislimo, kako vrednost ima sedaj naša krona, reprezentujejo prejemki predvino le kakih K 46.000.—. Leta 1913. pa se je nabralo pri družbi K 184.951,75. Vsled tega vidimo, da je družba zadnja leta zelo, zelo nazadovala.

Med prejemki nas zanimajo zlasti prispevki podružnic. Podružnice so dale leta 1921 K 402.907,93, leta 1920 pa le K 186.936,34, tu je napredek za K 215.971,59. To je lep uspeh in vidi se, da so se začele podružnice zopet živahno gibati ter med seboj tekmovali, kar je družbi le čestitati. Ravno tako so bili razni darovi, prispevki od družbenega blaga itd. dosti večji, kakor preteklo leto. Zanimanje za računske listke, kakor vidimo v kavnarh in gostilnah, je sedaj precej živahno in naši natakariji prav marljivo razpečavajo listke. Družba bode zabeležila v bodoče izdatne zneske, kar nas zelo veseli.

Družbeni stroški so znašali leta 1921. K 3.476.476,15, leta 1920. pa 1.294.626,15, torej v poslovnem letu več za 2.181.850.—. Velikanski izdatki proti lanskemu letu! Da je mogla družba toliko izplačati, je zvela posojila K 120.000.—, porabila ves denar za prodano posestva K 431.933.—, ter dvignila iz glavnice K 72.004,12, iz pokojnini sklada pa K 18.060,53.

Iz bilance se tudi razvidi, da je družba popolnoma porabila K. Kotnikovo, nadalje Iv. Fabjančičevo in M. Vilharjevo zapuščino, ki je re-

Claire se je približala polkovniku in nemirno poslušala konec povesti.

— In nato?

La Monte je znova nalil svoja dva kozarca in izpraznil in nadaljeval:

— Nato?... Poslušaj... Blanca je odgovorila na mojo tragično zahtevo samo s poljubom, blaznim in mrzličnim poljubom, enim onih poljubov, ki zajedno ugriznejo, ki se človeku zdijo, kakor bi ga vrgli v prepad, s poljubom polnim blaznosti in obljub...

Toda te obljube so bile tako nejasne, da sem spoznal, da se bom moral znova mnogokrat zaporedoma truditi, da ji vsilim svojo voljo. Oni dan ji o zadevi nisem več govoril. Zvečer sem šel v cirkus kot vedno, vsedel sem se na svoje navadno mesto, in si prižgal kot vedno svojo cigaro, ne da bi pogledal na trapeze in droge, ki so bili pripravljeni deset metrov visoko in vzbujali pozornost občinstva. Orkester navadnih gosli in ponižnih trobent je že poskušal temne akorde najbolj senzacionalnega dela predstave: »napeva le-tečega viteza«.

Nehote so se moje ustnice nasmejale pri spominu na mojo jutranjo zahtevo. Orkester je nadaljeval in včel svoje lene, zastpane in zastrte note, ki so se glasile žalostno kot psalmi, kakor bi se hotele skriti, da ne motijo občinstva... Nenadoma je krik napolnil prostor: krik, sestavljen iz tisoč krikov, krik groze, pomilovanja, strahu, bojazni in divjosti, najstrašnejši krik, ki so ga sploh kdaj slišala moja ušesa, bil je zajedno »ali!« in »o!«, rjovenje, stok in škripanje z zobmi... krik, pri katerem je postala kri led! Na tleh v sredi je ležal ubogi Blancin sotrudnik ves v krvi in brez zavesti, medtem ko se mi je ona iz višine na gugalnem se drogu smehljala kakor sfiga...

Claire si je obrisala čelo s prtljem. Nato se je obrnila proti židu Lévyju, ki je pokrkl mizo s kabalističnimi znamenji.

— Daj mi steklenico, mu je rekla. Izplila je kozarec in da ne bi polkovnik opazil njenega razburjenja in solz, ki so blestele na njenih uvelih trepalnicah, se je takoj začela nervozno smejati.

FR. Ž.:

„S..... h....!“

Te pike so zato, da ne bo pohujšanja, v prilog so navrstvenemu prerodu našega naroda in je stvar sploh jako resna.

Slovanski narod ima bogato besedišče za vse širno polje življenja, dela in umetnosti in naši bratje, ako hočejo, lahko se s pridom okoristijo v katerikoli stroki z lepimi in točnimi slovenskimi izrazi. Izbira je, kakor rečeno, bogata. Tembolj žali rodoljubno srce, da je prvo in hkratu takorekoko edino, česar se brata onkraj Sotle nauči slovenskega jezika, baš: »Sakramentski hudič!«

Sakramentskega se nauči hudiča in potem meni, da je kos slovenskemu jeziku in pismu, toliko da plačavši hiličev ne zahteva o tem uradne svedoče.

Bogme, to ni lepo!

Ne zato, da služji brači hač kletvica kot zgled in vzor naše materinsčine. Ne zato! Kletvica obsebi mi ne bi bila v spodtiko.

Zdi se mi, da naši merodajni krogi kletvic ne presojajo povse nepristransko in pravično. Ni prav, da jih kratkoma mečejo v isti koš kakor pijance in kratka krila in jih kar vprek žigosajo kot greh.

N. pr.: »Pri moji duši!« ali »Pri moji krščeni duši!« — Kako naj bo greh, kar je zgolj slovesna izpoved temeljne verske resnice! Jaz mislim »Pri moji krščeni duši!« bi bil lahko vzklilnil katerikoli krepostni prvi kristjan, obrnil bi bil oči v nebo in potem stopil s ponosnim korakom v mučeniško smrt.

V slab duh je lepi ta verski vzklip spravila prvič razsipa njegova uporaba. Slovenci so veren narod, pa so domišljivi tudi. Radi se bahajo pa jim ne da žilica, da se ne bi bahali s svojo krščeno dušo tudi in se bahajo z njo o prilikah, ko jim je nikdo ne odreka. Vsak hin vsakomur pod nos moli tisto svojo dušo. To je neokusno, to je doloceno.

In potem se poslužujejo za svojo baharijo še nezasižano zanikarnega narečja: »Perrmeđuš!« »Perr-

međuš« je seveda surovo in vsaka surovost je greh. A surova ni vsebina, surova je oblika. Kdo lepo zločno, ne da bi žrl končnic, in s primerom poudarkom izjavi: »Pri moji duši!« ali: »Pri moji krščeni duši!« — ta ne žali ne Boga, mislim, še odpustkov bi bil lahko deležen in v vsak bi ga lahko postavil salon.

Ali pa vzemimo: »Prokleti hudič!« Hudič je poosebljeni pojem greha in zlobe. Mislim, da ni nekrščansko, ako se odvrtaš od greha in zlobe, ju zaničuješ in jima razodeneš svoje ogorčenje s tem, da ju prekolneš. Tudi »prokletega hudiča« ne bi prišteval grehom. Le da paziš in ga izustiš elegantno, približno tako, kakor bi dejal: »Klanjam se, milostiva!« — kar seveda ni lahko in potrebuje dokaj vaje.

Sploh so kletvice pravzaprav pesniške figure. Poslužuje se jih govornik, da poudari svojo trditve ali da v govoru zamaži vrzel. Ne rečem, da so potrebne. Niti ne rečem, da so duhovite.

prezentirala pred vojno več kakor 1 milijon kron.

Nadalje vidimo iz bilance, da znaša obrambni sklad 341.631 K 83 in V. Polakov sklad 173.875 K 58, katera pa morata biti glede glavnice nedotaknjena ter se dvigajo samo obrest.

Učiteljski pokojninski sklad znaša 133.727 K 14. Ta sklad obsega predvojne in vojne obveznice, potem vloga Kmetse posojilnice. Predvojne obveznice sedaj ne neso ničesar, od vojnih pa sigurno ne dobimo obresti. Sklad je še za sedanje razmere dosti premajhen. Skrbeti moramo, da se sklad izdatno pomnoži, sicer bo naše učiteljstvo na stara leta brez pomoči.

To so naše pripombe ob priliki zborovanja članov in delegatov Ciril-Metodove družbe. Vsem zborovalcem ključemo: Živeli! Vztrajajte!

Rongres javnih radnika.

Jutri dne 10. t. m. je v Zagrebu takozvani »Kongres javnih radnika«. Včeraj in danes se vrši predkonferenca za kongres, ki nanjo vabijo dr. Josip Smolaka, bivši ban dr. P. Tomljenović, Jovo Banjanin, dr. Živo Petričič in dr. Marko Kostrenčič. Kongres je nadaljevanje politične akcije v Ilidži na Vidov dan letos. Poziv, ki vabi na udeležbo, pravi med drugim:

Opća nesolidnost in javnom životu, vodjena po ličnim interesima pojedinaca, postala je značajna i za razvoj naših narodnih i državnih prilika. Ovu nesolidnost, koja je posljedica općeg zla iz svjetskog rata, upotrijebili su nesavjesni političari da podvoje narodni život. Dvije skrajnosti podržavaju se međusobno tim, što jedan dio režimskih političara podmeće svoje i svojih koterija lične ambicije i interese, pod državne, i za njih zloupotrebljuje državnu vlast, a na drugoj strani jedan dio opozicije, naročito u Hrvatskom Bloku, radi s jednakom strastu i, koristeći se grijesima režimlja, nastupa po uplivu pojedinaca protiv same države. Obe ove skrajnosti razvijaju upravu brutalnu toku cijelom državi i prokopavaju podzemne kanale na sve strane, paralizujući tako pravičan napredak na svim poljima narodnog života.

Danas u našem neukom narodu pretežu rdjavi elementi, jer oni, i ako imadu posebne putove, zajednički produbljuju narodnu podvojenost i živu na račun toga. Već ovaj njihov zajednički interes mora da otvori oči cijelom narodu, da se ove skrajnosti mogu sa uspjehom suzbijti samo onda, ako se one suzbijaju jednako i usporedno. Najsolidniji narodni radnici uvereni su, da se zdrav tok državnog i narodnog života može dati samo tako, ako se toj nesolidnoj i nehratskoj raboti odzume to zajedničko uporišče za političku snagu i skine njima maska parađnih fraza o spasavanju državnih odnosno narodnih interesa.

Konferencija na Ilidži točno je fiksirala obe ove skrajnosti. Zato ona protiv ovog bolesnog stanja traži lijeke u jednoj zdravoj i jakoj političkoj akciji, koja će, u društvu sa srodnim elementima, moći da probije pravi put do jedinstva. Narodna inteligencija, potiskivana dosad u kut od obliju skrajnosti, treba da krene na posao i da, jednakopoštujući i urvažujući istorijom posvećena imena Srba, Hrvata i Slovenaca, okupi sve zdrave narodne redove za bolji poredak u državi i za narodni sporazum na svim linijama, na osnovi potpune jednakosti i jedne jugoslovenske državne misli, da se tako u cijelom na-

rodu probudi i razvije i jedna jugoslovenska narodna svijest.

Mi smo sigurni, da će jedna takva snažna akcija brzo okupiti sve napredne elemente, do prosvjetljenog radnika i seljaka, čim se osjeti bratska iskrenost u narodnom društvu i solidnost u državnom radu.

V vabilu na predkonferenco se poudarja, da ima ista nadstrankarski značaj; zato morejo na predkonferenco pristopiti tudi pristaši organizovanih strank brez kršenja strankarne discipline; smatra se zlasti potrebnim, da pridejo tudi ti, ker se hoče razpravljati tudi o bodočem razmerju sorodnih organizacij, ki se strinjajo z Ilidžino izjavo.

V »akcijskem odboru« so tako odlični moške kakor dr. Cvijič, dr. Božo Marković, dr. Čingrija in drugi, da o resnosti akcije ni dvomiti. Kakor smo informirani, se sestanka udeleži tudi šef demokratske stranke, Ljuba Davidović. Tudi iz Ljubljane gre na kongres več politikov.

KONGRES KULTURNIH DELAVCEV.

— Zagreb, 7. sept. (Izv.) Dne 10. t. m. se odprvi v Zagrebu kongres kulturnih delavcev. Za kongres vlada v splošnem veliko zanimanje. Mnogo prijav je iz Splita, Dubrovnika, Ljubljane

Kmeti praznik na Bledu.

(Izvirno poročilo.)

Bled, 8. septembra.

Danes je bila na Bledu sijajna manifestacija pobratimstva med našim kmetijskim narodom in srbskimi seljaki. Iz vseh krajev Slovenije so prihiteli priprosti kmetje in kmetice na veliki tabor, da pozdravijo v svoji sredini srbske brate, iz Dolenjske, Notranjske, zelene Štajerske, Prekmurja in Gorenjske. Zelo številni so bili na taboru Ljubotomercani, ki so se posebno zanimali za konjske dirke.

Od ranega jutra do poldneva je vozilo pet posebnih vlakov velike množice naroda. Zjutraj je bil na glavnem kolodvoru v Ljubljani velikanski naval in samo en vlak je vozil okoli 1500 ljudi.

Dopoldne je bila na Zaki prirejena razstava konj in goveje živine. Premovanje konj je bilo v štirih skupinah. 1. zrebete kobile, 2. tri in štiriletne kobile, 3. dveletne zrebice in 4. enoletne zrebice. Na razstavo je bil prigan res izborni material, posebno v drugi skupini. Brez dvoma pa je bila najlepša tretja skupina, dveletne zrebice. Lastnikom kobil so bile izdane diplome in priznanice ter izplačane tudi značne nagrade. Obisk razstave goveje živine je bil naravnost presenetljiv.

Popoldne ob treh pa je bil na Zaki veličasten tabor, katerega se je udeležilo preko 25.000 ljudi. Pred otvoritvijo ljudskega tabora so prispele na Zako skupine gorenjskih narodnih noš. Krašen je bil jezdec na belem zrebci, ki je jahal na čelu spreveda narodnih noš. Splošno pozornost so vzbujali tudi mladiči, ki so mlatali na improviziranem podu žito. Originalni so bili sirarji in mizarji, videle so se domače statve za tkanje platna, lepa je bila skupina maslaric, tudi čebelarji so imeli svoj voz s panji. Jakob Pečar pa je bil nadvse originalen pastir. Spreveda so se tudi udeležili Ziljanci v pristni narodnih nošah.

Pisane množice kmetkega naroda so v dolgih vrstah zasedle obronke Zake. Kmalu po 15. je otvoril samostojni kmet Ivan Ažman, iskreno pozdravljajoč naše srbske brate, osobito junaške Šumadince. Izrazil je veliko veselje in velik ponos, da more Gorenjska bratsko izkazati gostoljubje junaškemu narodu, ki je prelil potoke krvi za naše osvobodjenje.

Poljedelski minister Ivan Pucelj, viharno pozdravljen je v temperament-

in Beograda. Mnogo udeležencev pride tudi iz Vojvodine in Bačke.

— Zagreb, 7. sept. (Izv.) Glavni pokrajinski odbor demokratske stranke je imel včeraj sejo, na kateri je razpravljalo o udeležbi demokratskih kulturnih delavcev na kongresu. Definitivni sklepi niso bili storjeni pač pa je večina za to, da se hrvatski demokratje kot strankarji ne udeležijo kongresa, vsakomur pa je dano na svobodo se privatno kongresa udeležiti.

— Beograd, 7. sept. (Izv.) Glavni odbor demokratske stranke je imel včeraj sejo, kjer je v glavnem razpravljalo o udeležbi demokratske stranke pri kongresu kulturnih delavcev. Debate so se udeležili ministri Kumanudi, Davidović, Jovanović, Pera Marković in drugi. Ljuba Davidović, voja Veljković in predsednik Narodne skupščine dr. Ribar so že prijavili svoj prihod na kongres. Predsednik demokratske stranke je tekom debate izjavil, da smatra vabilo za privatno zadevo in če se vabilu odzove, pride na kongres kot privatna oseba. V istem smislu sta govorila tudi voja Veljković in Pavle Angelič. Minister Pribičević je bil za to, da se demokratska stranka vabilu oficijelno ne odzove. Močna je struja, da naj demokratje kongres ignorirajo. Glavni odbor na včerajšnji seji ni storil definitivnih sklepov.

nem govoru na popularen način in s humorjem očrtal težnje kmetkega naroda, z ironijo je zavračal napade nasprotnikov. Iskreno je pozdravljal srbske kmete, zagovarjajoč jih bratstva in ljubavi Slovencev.

Govorili so dalje še predsednik parlamentarnega kluba SKS Ivan Rajar, narodni posl. Ivan Mermolja in v imenu Srbov kmet Obren Božič iz Požarevca. Ogovor slednjega so naši kmetje z viharnim ploskanjem pozdravili. V priprosti besedi je srbski kmet dal izraza globokim čustvom, ki so prevzela srca srbskih kmetov, ki se ne morejo načuditi veličini in lepoti naše zemlje. Takega sprejema niso pričakovali in iz dna srca vzkljkajo »Živeli naši bratje Slovenci!«

Po končanih govorih je zaključil zborovanje samostojni kmet Ivan Ažman, ki je predlagal nekatere resolucije, zadevajoče planinstvo, zakon o agrarni reformi in carino na razne uvozne predmete, dalje akcijo glede suhe ter je obenem predlagal zaupnico ministru Pucelju. Zaupnica je bila z velikim odobravanjem sprejeta.

Po končanem zborovanju je sledila konjska dirka. Za njo je vladalo med navzočo množico pravo napeto zanimanje. Prostor na Zaki je prav primeren za take prireditve. Dirkališče je v krogu merilo 880 metrov. Posebna komisija je vodila dirko. Dirkali so eno- in dvo-vprežni mrzlokrvni in toplokrvni konji, kakor tudi jahači. Komisiji je predsedoval Ivan Zupančič. Sodniki so bili: Josip Turk, Ivan Grad, Kersnik, Stenovec, Stupica jun. in sen. Tehnično sta dirko vodila živnozdravnika Šlajpah in Zarnik. Dirka je trajala skoro dve uri in je imela popoln uspeh.

Rezultati dirke so: I. enovprežni toplokrvni: a) Peter Horvat, desetletna kobila dvakrat 880 v času 0:4:30, b) Fran Zupan iz Naklega, osemletna kobila 0:4:50, c) Matija Kodelja iz Viča pri Ljubljani, sedemletna kobila v času 0:6:15, II. Amerikanci: Fran Habjan iz Domžal, osemletna kobila v času 0:2:10, b) Anton Teran iz Bištrice pri Kranju, petletna kobila v času 0:2:12, c) Karel Polajnar, Ljubljana, triletna kobila v času 0:2:20. III. Dvovprežni toplokrvni: a) Peter Horvat iz Javornika v času 0:4:50, b) Ka-

Bodisi temu kakorkoli, upam in želim, da brača onkraj Sotle uvidi položaj in posveti svoje zanimanje drugim, primernejšim pojavom slovenske govorice. Primernejšim in lahko tudi praktičnejšim.

N. pr. brača pravi rdečemu rumeno, pa je vendar jasno, da rumeno ni rdeče. In fižol jim je grahi, čeljusti po so jim, tako mi vere, celo vilice. Oh, vilice! Oh, kake zmede lahko nastanejo iz tega! Mar bi posegli po točnih slovenskih izrazih — razumela jih bo Evropa! Zanje bo prav, nam bo drago in milo.

Seveda, če bi reč s »sakramenskim hudičem« vendarle ne bila zgolj slučaj, ampak bi tičala za njo zloba izvestnih krogov, češ, taki so Slovenci, ki odklanjajo republiko, potem — nak — potem bi se bol izpremenila v ogorčenje, ogorčenje bi se stopnjevalo v upravičeno jezo. Potem, pri moji duši, pri moji krščenici duši, res ne vem, kaj naj bi rekel takim sakram — oziroma: Klanjam se, milostiva!

rel Polajnar, Ljubljana, v času 0:4:55, c) Matija Kodelja 0:5:28. IV. Dirka mrzlokrvnih konj: (izvoščeki) a) Uličar, Lesce 0:5:47, b) Fran Kapus, Lesce, 0:5:50, c) Ivan Langus, Lesce, 0:6. V. Mrzlokrvni enovprežni: a) Jakob Zepič, Repnje, 0:2:31, b) Ivan Langus, Lesce, 0:5:50, c) Fran Poljanec, Lesce, 0:3:17. VI. Jahači: Zelo zanimiva je bila dirka jahačev. Med jahači je bil srdit boj za prvenstvo. Dospela sta na cilj a) Otmar Stenovec, Ljubljana, 0:4:15 in b) Matija Kodelja, Vič, 0:4:18.

Po končani ugotovitvi rezultatov so bile med zmagovalce razdeljene nagrade v celokupnem znesku 14.000 K.

Sprejem srbskih kmetov na Bledu je bil najpripronejši in najiskrenejši, uprav bratski. Srbski kmetje se niso mogli načuditi krasoti našega Bleda. Z

Politične vesti.

— Občni zbor vodmatskega političnega in gospodarskega društva se vrši v soboto dne 16. t. m. ob 8. uri zvečer v gostilni Bizjak, Bohoričeva ulica, z običajnim dnevnim redom. Sodišljeniki se vljudno vabijo, da se ga polnoštevilno udeležijo.

— Vodmatčani. Sodišljeniki. Volilni imeniki so razgnani od ponedeljka naprej vsaki dan od 8. do 9. ure zvečer v knjižnici vodmatskega političnega in gospodarskega društva, Bohoričeva ul. (gostilna Drašček). Sodišljeniki, prepričajte se, ako ste vpisani v volilni imenik.

— Spori v demokratski stranki. Beogradski »Preporod« z dne 7. t. m. poroča o seji glavnega odbora demokratske stranke: »Za včeraj je bila sklicana seja glavnega odbora demokratske stranke o končni odločitvi glode kongresa javnih delavcev v Zagrebu in v ostalih vprašanjih. Kakor smo že zabeležili, se je na tej seji imelo rešiti tudi vprašanje udeležbe poedinih demokratskih prvakov na omenjenem kongresu dne 10. t. m. To vprašanje je stopilo v ospredje zbog tega, ker je vodja stranke Davidović skupno z nekaterimi drugimi poslanci izjavil, da se tega kongresa udeleži sicer ne kot vodja stranke, pač pa v svojstvu kot privatna oseba. Glavni odbor je o tem razpravljal včeraj dopoldne in popoldne do 19. zvečer. Ves čas se je razpravljalo samo o udeležbi na tem kongresu. Vprašanje ni bilo rešeno, marveč se razprava nadaljuje še na prihodnji seji. Ni mogoče proročiti, kakšna bo končna odločitev, gotovo pa je to, da bo ta odločitev velike važnosti ne samo za demokratsko stranko, marveč za celokupno strankarsko grupacijo v državi. Na eni strani povdarja Ljuba Davidović, da podpira več članov glavnega odbora, da bi bilo zelo koristno, ako bi se poedini poslanci udeležili kongresa v Zagrebu. Na drugi strani pa je minister Pribičević odločno protiven vsaki udeležbi. Pribičević povdarja, da so se sklicatelji zagrebškega kongresa postavili na stališče revizije ustave, da oni delujejo za ustanovitev nove stranke, da so se izkazali kot protivniki demokratske stranke. Pribičević nadalje zatrjuje, da so vse organizacije demokratske stranke na Hrvatskem in v Dalmaciji protivne pokretu, ki je bil začet v Ilidži. Svoja izvajanja je Pribičević končal z grožnjo, da bo izstopil iz glavnega odbora demokratske stranke, ako bi se Davidović udeležil zagrebškega kongresa. Vstrajajoč na svojem stališču, je Ljuba Davidović ostal pri svojem namenu, da gre v Zagreb, to tembolj, ker je dal, kakor se zdi, besedo, da se udeleži kongresa. Govori se, da je Davidović krepko odločen, da se odpove tudi vodstvu stranke, ako bi se to pokazalo za potrebno.« Iz vseh teh vesti je razvidno, da se nasprotstvo med obema v demokratskem klubu obstoječima strujama vedno bolj poglobljuje. Na eni strani je Pribičevićeva struja, intransigentna do skrajnosti, ki neče ničesar slišati o sporazumu s Hrvati, na drugi strani pa Davidovičeva skupina, ki uvideva, da je postal politični položaj v državi nevzdržen, in da je v eminentnem interesu države, ako se čim najpreje napravi konec zevajočemu konfliktu s Hrvati. Kakor vse kaže, je treba že v doglednem času računati s tem, da pride do odkritega razkola v demokratskih vrstah.

— Pred vladno in državno krizo? Beogradski »Preporod« prša na uvodnem mestu med drugim: »Razkol v demokratski stranki, ako postane dovršen čin, bo povzročil krizo ne samo ene velike državotvorne stranke, marveč tudi kritično obolelost celokupnega političnega življenja. Demisiji demokratskih ministrov bo morala slediti tudi demisija celokupne današnje vlade. Nastala bo težka in dolga ministrska kriza, a kam nas ta kriza lahko dovede, si je lahko misliti.«

— Zakaj se Davidović udeleži zagrebškega kongresa. Politik, ki je v tesnih stikih s predsednikom demokratske stranke Ljubo Davidovićem, je izjavil napram beogradskim listom, da so za

velikim občudovanjem so tudi ogledovali letni grad našega kralja Aleksandra »Suvobor«. V razgovoru so srbski kmetje, posebno Šumadinci, vedno podarjali. V šoli smo se učili o vas Slovenceh, da ste na skrajni meji. Znali smo za vas, a da so vaši kraji tako krasni, da ste tako napredni in da ste tako vdani državi, tega si nismo mogli predstavljati.« Pred dnevi so bili srbski kmetje bogati in bratski pogoščeni v vaseh ljubljanske okolice. Na Brezovici so priredili na čast srbskim kmetom pravi kmetijski praznik.

Konjski dirki sta prisostvovala med drugim odličniki: pokr. podnamestnik dr. Vilko Baltić in general Maister.

Jutri, v soboto, 9. t. m. sprejmejo ob 11. dopoldne srbske brate naši vrli Bohinjci. Pripravljajo jim sijajen sprejem.

Davidoviča merodajni tile razlogi, da se udeleži zagrebškega kongresa: »1.) Ta kongres ima nalogo ojačati jugoslovensko zajednico. 2.) Ima namen, da razbije Radićev blok in da prepreči snovanje vsakega novega bloka. 3.) Program tega kongresa je zbližanje Srbov in Hrvatov. 4.) Dobili smo zagotovilo, da ne bo v resolucijah kongresa niti besedice o reviziji ustave.« Dotični politik je končal svoja izvajanja s temle povdorkom: »Demokratska stranka je jugoslovenska stranka. Hočemo, da ona ostane taka, zato odhajamo na kongres, ki ima nalogo, da učvrsti jugoslovensko zajednico.«

— Anketa Glavnog Zadrudnog Saveza u Beogradu o suzbijanju skupno i o ishrani pasivnih krajeva. Na anketi prisustvovali su brojni izaslanici i zadrudnici saveza iz Bosne i Hercegovine, Dalmacije, Hrvatske i Slavonije, Slovenije i Srbije. Anketa je konstatirala ove činjenice: Siromaštvo i nerodica zahvatila je u nekim krajevima naše države toliko dimenzije, da se je bojači najgorih posljedica socialnog poremećaja. Pomoć mora doći odmah. Otezanjem se vežu ruke pomagačima a potpomaže špekulacijama sa hranom. Savezi zadruga spremni su, da saradaju u poslu suzbijanja skupno i prehrane pasivnih krajeva. Njihova je sposobnost za taj posao najveća, jer stoje u vezi sa širokim masama naroda i jer ne rade za profite. Država bi morala saveza zadruga pomoći kreditom bez kamata ili sa niskim kamatnjakom, jefinijom prodajom hrane sa državnih imanja, brzim i besplatnim prevozom hrane. Kredit treba davati savezima zadruga u pasivnim i aktivnim krajevima bez iznimka, da se može kupovati od producenta i prodavati konzumentu bez profitaškoga posredovanja. Treba tražiti mogućnost, da se savezima zadruga poveri suzbijanje skupno i prehrane i u onim krajevima, gdje još nije rašireno zadrugarstvo. Zadrudnici Savezi stoje na stanovitstvu, da narod plati hranu, koju dobiva. Ipak se to mora omogućiti narodu u siromašnim krajevima. Velika će privredna pomoć biti narodu, ako se naročito u krajevima slabe privrede izvedu javne radnje predviđene i osigurane budžetom. I iz »fonda za ishranu sirotinje«, koji je zakonom predviđen, bi se sredstva mogla upotrijebiti za izvršenje zavrata u siromašnim selima. Mnogo bi pomoglo i to: da se podigne gradjevinska radenost s tim, da se omogući pokrajinskim veresijim skladima davanje hipotekarskih zajmova. Ako se po ovim predlozima poveri suzbijanje skupno i prehranu pasivnih krajeva zadrudnim savezima onda anketa misli, da bi se izbjegla opasnostima socialnih poremećaja, koje prete našoj državi zbog skupno i slabe prehrane. Sem ove sastavljene su još dvije predstavke na vladu: predstavka o nekim izmenama pravilnika zakona o suzbijanju skupno i predstavka o kreditima za zadrudnu veresiju, koja će biti potrebna u siromašnim krajevima. Dne 5. sept. predati će zadrudno izaslanstvo ove predstavke Ministarstvu u socialne politike i poljoprivrede i voda.

Trociok ne sanja već o svetovni revoluciji. Po poročilih iz Moskve javlja glasilo boljševičke vlade »Pravda«, da se je Trocki napram zastopniku »International News Service« izjavil, da se ne nadeja več, da bi v bližnji bodočnosti mogla nastati svetovna revolucija. Glede konferenc v Ženevi in v Haagu je Trocki naglašal, da sta bili obvede konferenci popolnoma brezuspešni, kar pa ne more v nobenem ozirdu spremeniti programa sovjetske vlade. Rusija sicer ni dobila pričakovane finančne podpore, toda narod, ki šteje 150 milijonov prebivalcev lahko obstoja in uspeva brez tujih kreditov. Končno je Trocki naglašal, da je ruska armada še nedavno tega imela pod orožjem nad 5 milijonov mož, katero število pa se je v zadnjem času zmanjšalo na 800.000.

Zanimiv plebiscit v Gornji Šleziji. Pretekli teden se je vršil v Zgornji Šleziji zanimiv plebiscit. Prebivalstvo onega dela Zgornje Šlezije, ki je ostal Nemčiji, je bilo pozvano odločiti, ali hoče ostati še nadalje Zgornja Šlezija integralni del Prusije, ali hoče ostati federativna državnica v okvirju Nemčije. Glasovalo je nad 566.000 prebival-

Toda vprašam, mar je duhovito, ako pesnik svoj krljavi stih podpre z »oj«, kadar mu primanjka zloga? Ta »oj« je odveč in nadležen, kakor so lahko nadležne in odveč kletvice. Ali za greh z verskega stališča ni štet »oj«.

Oh, še naš gospod knezoškoč, kadar piše o ženinu in nevesti, na vsaki strani ima deset »oh«. Namesto da stokata ženin in nevesta, pa stoka gospod pisatelj. To tudi ni lepo. Če bo tako pisal, ne bo prišel v Grafenauerja. Pa bi mu privoščil, da pride, ker je blag človek in veren Jugoslovian.

Greh pa, kakor povedano, ni ne »oj« ne »oh«. In tudi kletvice v dobrem delu niso greh. Samo znak so, da je onemu, ki jih uporablja, jezik korenin in da bi rad govoril, pa ne zna.

Načelno se tedaj zaradi kletvice ne bi spodtakal nad bračo.

Ampak: »Sakramenski hudič!« — to je drugačna stvar. »Sakramenski hudič« je nezmisel. Sakrament je

svetotajstvo. Vprašam, kaj ima vrug opraviti s svetotajstvom, da bi mu še priprevek »sakramenski«? In kakšen naj je ta svetotajstveni vrug? Govoril sem z veččaki, pa so mi soglasno potrdili, da ni sledu o svetotajstvenem vrugu ne v svetem pismu ne v naukih svete cerkve niti ne v apokrifih.

»Pri moji duši!« in »Prokleti hudič!« — ne zagovarjam ju, nikakor ne. Ali kos zmislja vendarle imata. »Sakramenski hudič« pa je enostavno bedastoča. Niti za pesniško figuro ne bi zalegel.

Potem naj človeka ne boli, da si je brača onkraj Sotle za zgled in vzor slovenskega jezika izbrala baš najodličnejšo glupost, kar jih zmoremo.

Zaradi bratstva upam in želim, da se je to zgodilo slučajno, brez zle volje, brez zlega namena. Zanimame pač, v katerih plasteh slovenske družbe črpa brača svojo slovensko jezikovno učenost. Kulturni Slovenec, ne vem, da bi se posluževal kletvic.

sev. Od teh se je izrelo za to, da naj Zgornja Šlezija tudi v bodoče ostane pruska provinca 515.760, za federativno državo v okviru Nemčije pa 50.528.

POLITIČNI ATENTAT NARODNIH SOCIJALCEV V NEMČIJI

— Mannheim, 6. septembra. (Wolff). Včeraj popoldne je vrgel neznan mladenič v dvorano tukajšnje borze ročno granato, ki je vsled eksplozije poškodovala razno pisarniško pohištvo in okna. Po poročilih lokalnih listov gre tu za politični atentat nemških narodnih socializmov, ki po nekaterih krajih posebno na Bavarskem organizirajo lokalne politične atentate.

SAMOMOR MINISTROVE SOPROGE

— Chamoni, 6. septembra. (Havas). Soproga predčerašnjim umrlega bivšega ministra Sembata je izvršila samomor.

VELIKA RUDNIŠKA NESREČA

— London, 6. sept. (Reuter). Po poročilu »Timesov« so iz jame v Whitehaven, kjer je nastala velika eksplozija, dosej izkopali 24 trupel rudarjev.

ITALIJANSKI MINISTRSKI SVET IN AVSTRIJSKI PROBLEM

— Rim, 6. septembra. (Izv.) Na odmoru se nahajajoči italijanski zunanji minister Schanzer se povrne v Rim, ker je za jutro določena seja ministrskega sveta. Ministrski svet bo razpravljal o avstrijskem problemu.

AVSTRIJA IN ROMUNSKA

— Bukarešta, 6. septembra. (Izv.) Ženevski dopisnik »Adeverula« je imel daljši razgovor z avstrijskim zveznim kancelarjem dr. Seiplom, ki je izjavil, da Avstrija računa na podporo romunskih zastopnikov na skupščini Društva narodov, ker ima Romunska velik interes na ohranitvi Avstrije. Zvezni kancelar je dalje izrazil svoje zadovoljstvo nad tem, da je romunska vlada znatno podprla aprovizacijo dunajskega prebivalstva.

Ljubljansko občinsko vprašanje

»Nova Pravda« je v svoji zadnji številki poprijela za naš članek o ljubljanskem občinskem vprašanju. Tudi »Slovenec« se je pred kratkim prav na lahko dotaknil te naše misli. Sedaj v sejmskem in kongresnem času ne mislimo nadaljevati naših izjav. Odklanjamo pa v tem vprašanju vsako nestransko polemiko in vse tiste napade, s čimur se včasih kaj rada pokrije siromašnost lastnih idej, pomanjkanje svojih misel, preciznih programov i. t. d. Teh lastnosti pa danes nikomur ne maramo in ne mislimo očitati. In tudi »Novi Pravdi« ne, ki pri tem stvarnem in zelo resnem vprašanju, kakor vidimo, nima nujnejšega opravka nego da se — je pač to neka splošna epidemija — zaletava v naš list, ki ga tako zelo skrbi in ki mu očita vsa mogoča pobjanja, odpiranje vrat raznim demagogijam, strah pred očiti protidržavnost itd. Ne vemo, če so taki zelo negativni argumenti zoper naš list — pozitivne priprave za gotovo potrebno združeno precej zbežanih duhov in prepotrebno stvarno delo v naši ljubljanski občini. Ne vemo nadalje, v kakšni zvezi je ljubljansko občinsko vprašanje s političnim žonglerstvom katerekoli kranjske ali štajerske marke, katero hoče »Nova Pravda« pripopati na naš poziv k skupnemu občinskemu delu. Ne vemo končno, kje in kako naj si »Slov. Narod« pri tem »osmoli svoje prste«, kakor se boji »Pravda«, naša prijateljica, neosmojenih prstov. In če priznava »Pravda« sama, da je preslaba, da nima zadosti lastne moči za vpeljavo pravičnih in poštenih razmer, jemljemo to lastno priznanje radi kot olajšalno okolščino pri prisoji njenih nestvarnih in premalo pozitivnih in »pravičnih« razmotiranj. Vsek po svoji! Če gospodje okoli »Nove Pravde« nam — kakor nas visokodonec nazivljajo — gospodom okrog »Slovenskega Naroda« ne morejo dosti in nemojemo kurzu zaupati, moramo pač tudi to nevarnost in nezaupljivost vzeti v poštev pri težkem računu in obračunu sedanjih žalostnih razmer. Naša ljubljanska občina pa mora vključ temu priti čimprej do pravega življenja, do prave zdrave sapa. Ki brigajo gospode »Nove Pravde« našo občino razne afere iz svinca in drugih nečednih kovin? Kedor je pač s svincom »okrog hodil«, bode s svincom tudi »okrog prišel« Kedor je nacionaliziral razna podjetja »v znamenju lastnega žepa in zdravja«, bode moral v podobi sodne preiskave in pravde zopet vse krivične groše in milijone — če se to seveda izkaže — denacionalizirati in položiti na tisto mesto, kamor spadajo po pravici in po postavi poštenosti in poštenja. Te postavbe ostanejo nam okrog »Slov. Naroda« — v vseh viharjih sedanjega časa prava in najsvetlejša svetilnica, ki je ne pustimo pouditi in onečediti prav nikomur, pa naj plava v ministrskih višavah ali pa ruje v svinčeni ali premogokopnih rovih in tega svojega principa tudi ne mislimo zatajiti pri bodočih občinskih in vseh drugih volitvah, pa naj se nas napada, ironizira, omalovažuje, spodkopluje in ometava kakor, kjer in kolikor hoče.

Gospodarstvo.

IRONIJE KAPITALA.

Situacija na denarnem in blagovnem trgu je izgubila vso in vsako sistematičnost. Toki in vrtinci sedanjih časov nam dan na dan odnašajo vrednost in moč naše valute, za katero gledamo vsi začudenji kakor Ezopovi velblodi v znani svoji navadi.

In vendar zadene le nas same mladane vsa krivda. Kdo nas sili in kdo nas more prisiliti, da zremo in trpimo še dalje to mrko internacionalno požrešnost? Preveč teorije, preveč besedil preobračamo tja v eno, namesto da bi nastopili z originalnimi sredstvi zoper originalno situacijo.

Nebrzdana samovoljnost od zunaj in znotraj nas je postavila pred dejstvo fiktivne zunanje in notranje valute. Izpregledali smo, da je ves ta naš položaj le rezultat različnih mahinacij. Le malce temeljitejši proučenje sedanje politike s cenami in financami tujega nam inozemstva in njih primerjava z našimi lastnimi in domačimi razmerami bi pač zlahka in do cela dognale popolno brezmišelnost, brezsmotnost naših kompetentnih faktorjev. In ne tiči morda največja ironija v tem notoričnem dejstvu, da so življenske razmere in možnosti v premaganih deželah ugodnejše nego v naših? Ali ni zadosti značilna druga resnica, da države z zdravim in dobro valuto naravnost trpijo na tej presiti dobroti in bolehalo vsled valutnega zdravja, dočim je splošna baisse-a na avstrijskem in nemškem trgu čez vse dobro došla prikazen, pojav, ki ga je nemška pamet sama poklicala in vstvarila na pomoč? Ali ni baš v tem pojavu obstojna in izvrstno pogodena resistenca premaganecev? Kdo se ne spomni vseh že običajnih groženj, napovedij bližnjih katastrof, polomov itd.?

Nimam danes na tem mestu namena poudarjati tudi že davno ugotovljeno resnico, da se po potrebi ravno v poznejšem poletju vsakega leta z vedno gorostasnejšim koloritom pojavlja in ponavlja znana balise-igra, da se namreč v tem času stlačijo gotove vse nizke valute še in kolikor mogoče nižje s tem prejasnim namenom, da se javno ali prikrito, z zvijačo zopet za novo produkcijsko perijodo izsili in izbavi preskrba in zaloga vsakdanjega življa. In sicer s pomočjo in na račun politično slabotnejših sosednih držav! Našim merodajnim krogom in očem bi se vendar moralo toliko zjasniti, da spregledajo že naposled to vsakoletno operacijo! Pripricati bi se morali vendarle že enkrat, da je vsa trgovina s temi državami le ena sama vrsta ali veriga diferenčnih računov, ki pa ravno nam, naši državi prinašajo vedno večje izgube.

In ravno ta diferenčna igra ima na naš domaći ali notranji trg neizbežen vpliv in ravno nas pritira lahko do katastrofe. Naravnost komična je navada, da se napram tem državam še vedno oklepamo tujih števil in strašno zastareli teoriji, ko bi nam vendar že davno moral dopovedati naš lastni domači razum, da mi vse te naše sosedne krmimo in zalagamo na lastne stroške. Na dlani je tedaj, da nas vsi ti naši sosedje daleč in visoko prekašajo s svojo pametjo in da imajo bistre, da od naših celo mnogo bistrejše finančne politike na razpolago in na svoji strani.

Naravnost smešno in abotno pa je naše razmerje z Italijo. Le-ta država ali sedaj veldržava je v trgovsko-političnem oziru napram vsem državam pasivna, napram naši državi pa še prav posebno pasivna. Mi edini jej nudimo in omogočamo najugodnejše trgovinske zveze in prilike. Pa ne samo to, mi skrbimo naravnost za njene ekstenzivne pogoje. Za vso to našo skrb in pomoč pa ne prejemamo prav nobene politične zahvale. Da, še tako zelo naivni smo, da akceptiramo fiktivno njeno valuto, namesto da bi jej zasvirali vso drugo pesem z imediatno, z neposredno valuto. Le to edino sredstvo utegne Italijo spametovati. Zakaj ne uporabimo tega sredstva? Ali smo v resnici vezani in omejeni na stare gospodarske dogme? Ali mogoče kaj dolgujemo tej Italiji! Visoko stanje njene lire ni opravičeno napram nobeni drugi državi, najmanj pa v razmerju z našo državo in valuto!

Kje tedaj tiči vzrok te prikazni, te valute naše tragikomedije? Odkod izvira ta neverjetnost? Eno je gotovo, da realnih, stvarnih razlogov tu in tam manjka, da izraja pri tej čudni in za nas žalostni igri zastarane dogme, pa tudi preveč učeni teoretiki svojo odlično vlogo, ki je zelo podobna žonglerstvu z raznimi

ponesrečenimi ali vsaj ne srečnimi paliativnimi sredstvi. Koliko takih žonglerjev mora pač ta naša uboga Jugoslavija prenašati!

Edini logični odgovor na ta valutna vprašanja, zlasti na vprašanje dejanskega razvoja in procvita vsake valute je treba drugje poiskati. Najde se pa pač najlepša in najpravičnejša rešitev v povsem novem principu in novi ustanovi, s čimer naj bi država uvedla svojo posebno notranjo in posebno zunanjo valuto. Za bazo zunanje valute morala bi se ustanoviti in vpeljati nova državna banka, ki bi imela zadostne rezerve za potrebno kritje, torej devizni monopol. Ustanovitev in realizacija poštne hranilnice in centralizacija čerkovnih uradov bi brezdvomno preskrbele pač najbolj pripravne fonde za tako državno blagajno.

Devizni promet bi se moral seveda osredotočiti in omejiti edino le na to državno blagajno, da omogoči in zavaruje promet. Ne bila bi pa izključena fakultativna udeležba ene ali druge banke. Končno moramo vendarle misliti na ožji prisilni bančni koncern, ker gotove banke dosti dolgo zlorabljajo privilegij recimo presebične politike, kar pa je zelo milo povedano. In le nivelacija obrestne mere more še rešiti naše gospodarstvo. Edino z nujno potrebno nivelacijo se da zjamčiti politična prostost posamnih stanov in razredov. Le realistična država z zdravim državnim kapitalizmom v notranjem svojem ustroju prevzame in vzdržuje lahko garancijo zoper finančno ali trgovsko-politično odiranje in

oderuštvo od strani inozemstva. Vse drugo je prazna slama. Država kot kapitalistični narodni trust napram inozemstvu, to geslo, ta parola naj velja za bodočnost!

— g Ljubljanski trg. Pretečen teden je bil trg izredno velik. Goveje meso v mesnicah 50—60 K po kvaliteti, na trgu prve vrste 60 K, druge 40—46 K, tretje 34 K. Občinstvo se opozarja, da strogo kontrolira kvaliteto mesa. Vsak mesar, ki prodaja meso dražje kot ima označeno na stojnici, naj se takoj ovari. Telečje meso 56—60 K, svinjsko meso prve vrste 96 K, druge 94 K, slanina 140—146 K, mast 160 K. Občinstvo se opozarja, naj ne plačuje masti višje nego 160 K kg. Prestopke naj se naznam. Sunka 140 K kg, prekajeno meso prve vrste 140 K, druge 100 K, kostrun 36—40 K, jagetina 54 K. Perutnine je na trgu dovolj; piščanci 50—80 K po velikosti, kokoši 130 K, raca 130 K. Divjačine in rib na trgu popolnoma primanjkuje. Mleko 12 K liter, surovo maslo 180 K kg, čajno 240 K, jajce 5,50 K, Moka št. 0 32 K. v detaljni trgovini. Padec cen je bistveno oviran vsled pomanjkanja vagonov Bel kruh 30 K, črn 26 K. Sadja je na trgu velike množine. Jabolka od 5—12 K kg po kvaliteti, hruške 5—14 K po kvaliteti, češnje 5—8 K, grozdje prve vrste 40 K, druge 24 K, špecerijsko blago: kava Portoriko 240, Santos 160, Rio 136 K, bel kristalni sladkor 78 K, v kockah 88 K, kavina primes 64 K, riž I. vrste 48 K, druge 38 K, namizno olje liter 106 K, jedilno 96 K, cel poper 100 K, paprika tretje vrste 80 K, sladka 280 po kvaliteti, petrolej 26 K, testenine I. vrste 60 K, druge 52 K. Zelenjave na trgu ne primanjkuje, pač pa pride na trg malo krompirja. Mestna aprovizacija je ukrenila vse potrebno, da se po možnosti preskrbi Ljubljano s krompirjem po najnižji dosegljivi ceni. Draginja najboljčutne povzroča cena masti in moke. Vendar je pričakovati, da bo cena masti znatno padla, istotako nekoliko cena moki.

II. ljubljanski velesejem.

VČERAJ REKORDNI OBISK NAD 30.000 OBISKOVALCEV. — SKLENJENIH ZA 800 DO 900 MILIJONOV KUPČIJ. — FEDERACIJA SLOVANSKIH SEJMOV.

Včerajšnji dan je popravil vse do sedaj radi neugodnega vremena zamujeno. Na tisoče in tisoče je prislo gostov, zlasti iz Južne Srbije in Banata. Tudi prebivalstvo vse Ljubljane in okolice je posetilo včeraj sejem. Pri blazninah so stali in čakali ljudje na vstopnice, kakor pri procesiji. Samo med 2. in 3. uro se je prodalo nad 4000 vstopnic. Splošno se je naštel do večera približno 30.000 obiskovalcev. Po vseh paviljonih je vladala mestoma gneča in bila je prava sreča, da je šlo vse brez najmanjše nezgode. Seveda tudi ni manjkalo gostov pri paviljonih za jedila in pijačo in zlasti zadnji so imeli večkrat toliko dela, da niso mogli postreči vsem obiskovalcem. Včeraj so se sklenile ogromne kupčije. Nekatere trgovke so prodale za milijone. Tako je trdka Lanz prodala včeraj pet motorjev. Nad vse zadovoljne kupčije je imela tudi inozemska trdka Welker z Dunaja, ki je prodala po večkrat vse razstavljene stroje.

Včeraj so prisli tudi odlični gostje iz inozemstva. Iz Prage je prisel zastopnik komisije Velke Prahy František Feneš in tajnik industrijske komore v Pragi dr. Jan Ebert. Med drugimi se je obravnavalo vprašanje glede zveze slovanskih sejmov. Predlog je našel odobravanje in se bo, kakor je pričakovati, sklenila federacija med sledočimi sejmi: Praškim veletrgom, ljubljanskim velesejemom, zagrebškim zborom, nadalje semmij v Lvovu, Bratislavi in Liberecu.

Z ozirom na medsebojno slovansko gospodarsko in politično spoznavanje je ta zveza največje važnosti in je upati, da ne bo našla ovir ne v eni, kakor ne v drugi prireditvi.

Prireditve je včeraj obiskal tudi minister dr. Gregor Žerjav. Nadalje so včeraj

Misli o velesejmu.

So časi, ob katerih dobiva Ljubljana lice velikega mesta. Ko so valovile po ljubljanskih ulicah nepreštete množice posetnikov vsesokolskega zleta, se nam je kar dobro zdelo, da se v bodoče ne bo toliko naglašala »Miniaturna Ljubljana« ali »dolga vas«. Ista slika se kaže našim očem sedaj povodom ljubljanskega velesejma.

Ideja prirejanja vzorčnih velesejmov je zelo posrečena in lahko trdimo, da so velesejmi po vojni mnogo prispevali k konsolidaciji evropskega gospodarstva in k zblizanju po političnih odnosih odtujenih držav. Pod danimi pogoji in vzpričo vsesplošne gospodarske krize nele v Evropi, temveč po vsem svetu, izvirajoče bodisi iz propadla valute, bodisi iz previsokega stanja le-te, so slične gospodarske prireditve v splošnem precej riskantne. To smo imeli videti priliko v Trstu in Gradcu. Nestanovitnost gospodarskih in finančnih razmer je vzbujala takisto skrb glede uspeha ljubljanskega velesejma, ki pa je bila k sreči nepotrebna.

Z zadoščanjem namreč ugotavljamo, da zlasti zadnje dni posejanje ljubljanskega velesejma vidno in konstantno narašča. Sklepajo se živahne kupčije, ki dosega skoraj pol milijarde. Nekateri predmeti gredo izvrstno: bombaz, stroji, sadje itd. srancov so nam pokupili preproge, telovadno orodje domačega izvora uspešno tekmuje z inozemskim. Sploh bi bilo odveč naštevati blago, ki priča o visoki stopnji razvoja in solidnosti naše domače produkcije.

obiskali sejem trgovci iz Aleksandrije v Egiptu. Namenjeni so bili na obisk praškega veletrha. Ustavili so se v Trstu in so si ogledali tržaški velesejem. Italijani so jim v njihovi podlosti svetovali, da naj nikar ne obiščejo ljubljanskega sejma, ker je to samo domača, ne pa internacionalna prireditve. No, vkljub vsem mahinacijam s strani Italijanov, so aleksandrijski trgovci obiskali Ljubljano. Naravno je, da so bili silno začudeni in iznenadeni nad prireditvijo in izrazili so mnenje, da ljubljanski velesejem daleko nadkriljuje tržaškega. Na tržaškem sejmu je razstavilo samo okoli sedem inozemcev. V splošnem se bo tržaški sejem zaključil s popolnim flakom.

Tudi vsi tukaj za časa kongresa navzoči jugoslovanski profesorji so si včeraj ogledali sejmišče. Razen tega so obiskali sejem tudi trgovski akademiki iz Zagreba, Splita, Karlovice itd. Sejmso vodstvo je dovolilo vsem tem organizacijam 50 odstotkov popusta, kar je vse hvale vredno.

Tudi danes je sejmišče vkljub slabemu vremenu dobro obiskano. Do 11. ure se je cnil obisk že na okoli 6000 obiskovalcev. Sklenjenih je bilo tudi danes večje število kupčij. Velik naval se pričakuje za ponedeljek, ker se bo vse razstavljeno blago prodajalo.

Kakor je izjavil zastopnik praškega veletrha, letošnja prireditve v Pragi, radi visokega stanja češke valute, ne uspeva tako dobro kakor lani. Kakor se vidi, je torej Ljubljana lahko ponosna na svojo prireditve. Če ni uspel graški sejem in se bo tržaški končal s flakom, je torej za Ljubljano nad vse častno, da se bo ljubljanski velesejem tako uspešno zaključil.

Zanimal me je paviljon K, kjer so razstavljeni kemični proizvodi. Da se poučim, na kaki stopnji se nahaja naša kemična industrija, sem vstopil v paviljon. Oko mi je najprej obstalo na razkošno urejenem prostoru Grafično-strokovnega zavoda v Zagrebu (lastnik Dragan Tomljenović). Trdka obstoji šele tri leta, vendar se je v tem kratkem času razvila v velik moderno urejen zavod, ki lahko vzdrži konkurenco z inozemskimi trdkami te stroke. Zavod trguje z barvami vseh vrst. Omenjam le anilinske barve, glede katerih se še vsi spominjamo, kako jih je primanjkovalo med vojno. Dalje trži zavod z vsemi grafičnimi potrebščinami, dobavlja stroje za grafično stroko in vse strokovne utenzilije ter urejuje viskarne, cinkografije in knjigoveznice. V zalogi ima razne kemikalije in potrebščine za klisarne. Zavod zastopa največje inozemske, predvsem nemške trdke, tako n. pr. svetovnoznano trdka Krause iz Leipziga. Omenim naj tudi, da razpolaga zavod z aparati takozvane »offset-tehnike«, ki imajo preko

tiskarskih valjevce plasti iz gumija. Ta tehnika pomenja velik napredek, ker usposablja za dober, razločen tisk vsak papir. Poleg tega je važna iz drugega razloga. Bati se je namreč, da jame pomanjkovati za litografijo potrebnega kamena, ki ga skušajo zadnje čase nadomestiti z gumijem, nekateri tudi z bakrom. Trdka razpečava tudi litografski stroj »Pantograph«, ki pomenja važen napredek v tej stroki. Silen korak naprej pomenja tudi takozvano »nanul« postopanje. Na ta način je n. pr. možno stare knjige razmnoževati, ne da bi silo treba zlagati črke v ta namen, in sicer s pomočjo fotografije.

Par korakov dalje je obrnil mojo pozornost nase skromen, a vendar važen razstavljeni prostorček Dravogradske rafinerije mineralnega olja. Rafinerija dobiva sirovine iz Galicije in našega Murskega Središča. Pri čiščenju dobivajo iz olja iz Murskega Središča 10 % bencina, 35 % petroleja in 15 % takozvanega solarnega olja za snaženje. Odpadki tvorijo vazelinsko mast, črna in rumeno. Ko pridejo iz Nemčije potrebni preparati, bo trdka proizvajala tudi beli vazelin. V ostalem izdeluje trdka razna olja za stroje in industrijske naprave, dalje kolomaz, smolo za sode, material za izolacijo kablov itd.

USNJARSKA INDUSTRIJA.

O usnjarski industriji so listi že mnogo pisali. Omeniti moramo gotove oddelke v paviljonu I, ki manjmarkantneje predočujejo veliki napredek usnjarske industrije, ki nam kažejo gotove izdelke v najlepši polnosti. Od poloma dalje je doživela velikanski razmah znana tovarna čevljev Peter Kozina & Comp., ki ima najmoderneje opremljeno tovarno v Trzinu. Peter Kozina je razstavil v krasno urejenem oddelku domače izdelke čevljev in podobno.

Omeniti moramo tudi tovarno usnja Andreja Jakila iz Karlovca. Pa tudi jermarnari in sedlarji kažejo na sejmišču lepe izdelke. Razstavil je sedlar Josip Stupica krasne domače sedlarske izdelke. Ravnotako Lorin (paviljon H 324) in sedlar Josip Köhler iz Ljubljane.

Lept in vse pozornosti vredni so izdelki zagrebške usnjarske trdke »Naboba«. Trdka je s svojimi izdelki mairskoga presenetila. Posebno zanimanje pa vzbija tudi trdka Jelenc iz Trziča, ki je razstavila zelo lepe otroške čevljičke. Aleksander Oblat ima tudi razstavo čevljev.

KONFEKCIJA PAPIRJA.

Prav lepi so tudi predmeti papirne konfekcije. Ličen lasten paviljon je postavila znana ljubljanska trgovina s papirjem M. Tičar. Tu so zbrani vsi predmeti od najmanjše stvarice do največje. »Papiršef«, veletrgovina v Mariboru je postavila velikanski paviljon v obliki piramide. Napravila je trdka zelo originalno reklamo in povsod je trdka znana pod imenom »Papiršef«. Tudi L. Pevalak ima v H paviljonu št. 288 prave stvari.

STRNIŠČE PRI PTUJU.

Strnišče! Mnogoterim ime usodnega spomina. Med vojno je bila tu bolnica, kasneje so živeli tu begunci. Posestvo je obsegalo okoli 470 katastrálnih orolov. Ves ta kompleks barak z raznimi napravami je lani prodala država, na kar se je tu pričelo docela novo življenje. Dvigati so se začele nove zgradbe. Začele so razvijati marljive in podjetne roke nove načrte. Vinska trdka Fran Čuček v Ptuj, ustanovljena l. 1901., ki je lastnica teh ogromnih kompleksov pri Strnišču, je po polomu pričela s produkcijo šampanjca. Združila se je v svrhu nacionalizacije s trdko Hintze v Ptuj, ki je obstojala že od l. 1883. Trdka se je začela prav dobro razvijati in se uveljavljati. Tekom treh let je bilo produciranih že nad 8000 steklenic šampanjca letno in je pričakovati, da se produkcija povisa celo na 100.000. Šampanjec se izdeluje na francoski način.

Fran Čuček, podjeten in dovtopen za načrte, pa je začel z industrializacijo Strnišča. Na obsežnem kompleksu je bila ustanovljena tovarna za sadne konzerve Fr. Čuček & drugi. Osnovana je dalje tovarna slamatih tulcev za šampanjske butiljke, (soudeleznik Pirkmajer), snuje se tovarna strojev Čuček & Koubik. Načrti so dalje izgotovljeni za celodolno tovarno in tovarno probkoviha zamaškov. Tekom dveh let bo nekdanji zapuščen taborišče spremenjeno v industrijsko cvetoče središče. Strnišče samo na sebi ima po svoji legi vse pogoje za industrijski razvoj, lega ob železnici omogoča eksport in trgovino v notranjosti države.

TOVARNA KEMIČNIH IZDELKOV V TACNU PRI LJUBLJANI.

Po prevratu se je ustanovila v Tacnu pri Ljubljani kemična tovarna, kole lastnik je g. Sajevic. Tovarna je narodno podjetje z izključno slovenskim kapitalom ter izdeluje razne kemične izdelke, v prvi vrsti tinto. Izdeluje črno antracen tinto, ki teče modro izpod peresa ter nato popolnoma počni ter ostane tudi trajno črna, ter ne porjavi kakor nekateri drugi manj vredni izdelki. Tinto prodaja v vseh vrstah steklenic kakor so običajne pri tem izdelku. Poleg tega izdeluje vse vrste kovinskega črnila, in sicer rdeče, modro, zeleno in vijoličasto, ravnotako v vseh veličinah steklenic. Poleg tega pa še v malih steklenicah, ki vsebujejo približno 10 kubičnih centimetrov črnila. Kot lastno iznajdbo, ki je že priglase, na prodaja tudi tinto v obliki papirja, in sicer črno, modro in rdeče. Vsak zavol-

Obiščite
II. Ljubljanski
velesejem!

ček z navodilom zadostuje za 1/4 litra črnice. Ti zavojčki so posebno praktični in ceni za domačo uporabo. Trdka pa izdeluje tudi tintni prašek ter ga prodaja v dozah po pol in četrt kilograma ter v majhnih vrečkah za en liter črnice. Vsi izdelki tovarne nosijo znamko »Ides«, ter se prodajajo na korist Jugoslovenske Matice. Narodne trgovce, občinstvo, prav posebno pa se urade opozarjamo na »Ides«-črnilo, katero je dobilo skoro v vseh naših trgovinah, kjer ga pa ni, naj ga občinstvo zahteva.

TRIGLAV.

Jugoslovenska-nemška im- in eksportna družba s sedežem v Draždanah filialkami v Ljubljani in Hamburgu ustanovljena po inicijativi in zasluzi našega rojaka g. Ferjančiča je postavila letos na sejmšču paviljon, ki vzbujajo po svoji elegantni in krasni urejenosti splošno občudovanje. Načrt za paviljon je napravil ljubljanski arhitekt gosp. profesor Jelenc. V paviljonu so razstavljeni vzorci najraznovrstnejše nemške industrije. Bogato je zastopana železna industrija, kuhinjska posoda iz aluminija, za katero so se sklenile že bogate nabavne pogodbe. Tu najdemo dalje barve, kemikalije, turisticke potrebščine, mizarstvo in sedlarsko orodje, poljedelske stroje najboljše kvalitete, male, zelo pripravne motorje za obrtnike in poljedelce, galice, ki se nabavljajo v velikanskih množinah i. dr. Razstavljeni vzorci dokazujejo solidnost blaga. Zaradi nepretranih cen, so se dosedaj sklenile že milijonske kupčije in povpraševanje po blagu raste. Omeniti nam je, da krase steno desno od vhoda občudovanje vzbujajoča ročna dela iz hrva. Zagorja, katerim je dala družba prostora v svojem paviljonu. Družba je dala takisto prostora umetnemu usniju domače industrije od g. Grošlja iz Litije in plinari v Trzinu. »Triglav« kateremu je zagotovljena velika bodočnost, želimo najlepše uspehe na sejmju, g. Ferjančiču in njegovim sodelavcem pa čast na krasno urejenem paviljonu.

— V paviljonu K št. 452 je pri trdnosti »Vulkan«, Kranj, razstavljeno zanimivo kolo za težke vozove, ki dobi za avtomobile gumijev obroč. — Nova konstrukcija je od dosedanjih 1) tehnično bolj pravilna, 2) bolj trdna in 3) bolj enostavna. Izum je iz delavnic za strojno kolarstvo Fr. Bratina, Ajdovščina, Jul. Benečija, in je za SHS še na razpolago.

— Matija Perko, mizarstvo, Zgornja Šiška pri Ljubljani, je občinstvo še dobro znan od lanskega velesejma, na katerem je razstavil opravilo po krasnih načrtih v domačem slogu. Letos je ta mojster pripravil za velesejem dve sobi, spalnico v domačem slogu in moderno opremo za ravnanje pisarne. Obe sobi ostali sta vsled izbruh stiske le na pol izdelani in za lastost se vzlic vsemu trudu in prizadevanjem ta domača trdnost letos ni mogla udeležiti razstave. Po končani stavbi bodo razstavni predmeti občinstvu na ogled v delavnici v Zgornji Šiški.

— Fran Kunstler, parna žaga in mizarstvo v Litli. Ker radi stavke ljubljanske mizarke trdnosti niso doslej razstavile, je le pozdravljati, da se podelne mizarke trdnosti udeležijo razstave. Trdnost Fran Kunstler v Litli, ki je bila ustanovljena od pradede sedanjega Imeljitelja, in torej stara mizarška rodbina, je letos razstavila krasno jedilno sobo (obednico), obstoječo iz velike in male kredence, mogočne mize, stoličkov, sklenika in skrinjice, vse v domačem slogu. Oprava je narejena iz krasnega jasnovega lesa. Iz prav takega lesa napravljena je tudi lepa spalnica. Čujemo, da je ta opravila po razmeroma še jako povoljni ceni na razpolaganje.

Otvoritev »Pokrajinske obrtne razstave v Mariboru.

Maribor 8. septembra. Okoli desete ure dopoldne se je zbralo mnogo ljudstva pred Götzovo pivovarno pričakujoč otvoritve razstave, ki se je vršila takoj po desetih. — Prvi je govoril župan gospod Grčar povdarjajoč, da je razstava za Maribor velikega pomena, ker nam predčuje lastno industrijo in obrt, na kateri slovi tudi bodočnost Maribora, kot središče cest proti vzhodu, jugu in severu. K sklepu svojega govora je izrekel g. župan v imenu občine zahvalo obrtnikom in industrijcem, posebno pa »Slovenskemu obrtnemu društvu« v Mariboru, ki je dalo inicijativo tej razstavi. Na to je govoril kot namestnik trgovskega ministra trgovine in obrti v Ljubljani dvorni svetnik dr. Marn, izražajoč v svojem govoru veliko veselje, da Maribor glede industrije in obrti ne zaostaja za drugimi mesti, temveč da napreduje, deloma celo prekaša druga mesta.

Kot zadnji je govoril predsednik te razstave Novak, ki je očrtal zgodovino »Slovenskega obrtnega društva«, povdarjajoč važnost te razstave ter pozdravil navzoče zastopnike, kakor okr. glavarja dr. Lajnšiča, stolnega prosta dr. Matka, komandanta mesta, polkovnika Draškoviča, zastopnika Trgovske in obrtne zbornice g. Ivana Kneza, delegata ljubljanskega velesejma dr. Müllerja, zastopnika razmetitvene komisije: generala Pliverića in univ. prof. dr. Pitamica, zastopnika Obrtne zveze Spodnje Stajerske Zadravca, zastopnika Celjske Zveze obrtnih društev I. Rebaka, zastopnika Celjskega obrtnega društva Kukovca, zastopnika okrožnega sodišča g. v. nadsvetnika dr. Stergar-

ja, zastopnika državnega pravdnštva dr. Hoinika, policijskega nadsvetnika Krševana, zastopnika fin. ravnateljstva ravnatelja dr. Povaleja, nar. posl. dr. Kukovca. Končno se je zahvalil vsem, ki so pripomogli k tej razstavi. Pristavil je še, da se odpošlje brzojavni pozdrav kraljevi dvojici, ki ga je prečital in ki je bil od vsega navzočega občinstva navdušeno sprejet. — Nato je otvoril okrajni glavar dr. Lajnšič kot zastopnik obolelega pokr. namestnika g. Ivana Hribarja razstavo, želeč najboljši uspeh.

Temu je sledil ogled razstave. Ko so prvi obiskovalci prišli iz objekta A v objekt B, je na vrtu Dijaškega doma vojaška godba Dravske divizije zasvrla državno himno. Obiskovalci so si ogledali najprej vrtnarsko razstavo, ki je v resnici pravi kras cel razstave. Pred vodom je pozdravil prve obiskovalce nadzornik g. Strekelj z navzočimi člani razstavnega oddelka pod vodstvom prof. Valesa in predsednika vrtnarskega društva g. Kegla. —

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 9. septembra 1922.

— Glavna skupščina »Družbe sv. Cirila in Metoda« se vrši v nedeljo dne 10. septembra ob desetih dopoldne v veliki dvorani ljubljanskega Narodnega doma in ne v »Kazini«, kakor je bilo prvotno objavljeno. Delovanje »Družbe sv. Cirila in Metoda« postaja z vsakim dnem bolj potrebno in bi ne smel v njenih vrstah manjkati noben naš zaveden narodni človek. Svojega delovanja »Družba« ne more obešati na veliki zvon iz lahkega razumljivih vzrokov. Res pa je, da se nčaja »Družba« v zelo težavnem položaju in je zadnji čas, da ji priskočimo vsi na pomoč. Nekdanja požrtvovalnost za našo šolsko družbo mora zopet povsod oživet, kjer je tekmo vojne in po vojni popustila. Zato ključemo vsem našim starim brambovcem: Udeležite se glavne skupščine! — Istega dne se vrši ob pol devetih dopoldne zaupno zborovanje po paragrafu 2. društvenih zakonov v družbeni pisarni za delegate in pokrovitelje.

— Na čast mednarodnemu invalidskemu kongresu bo v nedeljo dne 10. t. m. ob 20. zvečer v vseh sprejemnih prostorih namestniške palače slavnostni rout s koncertom, čigar točke bodo izvajali g. Pavla Lovšetova in g. Julij Betetto ob spremljevanju na glasovirju ge. Dane Kobler-Golijev in pa pevci Glasbene Matice pod osebnim vodstvom ravnatelja Mateja Hubada.

— Dvorni lov v Triglavskem pogorju. Kakor čujemo, priredi kralj Aleksander na jesen v svojih letoviščih v Triglavskem pogorju velik lov na divje kose. Tega lova se udeležijo, kakor se nam zatrjuje, člani angleškega, romunskega in grškega kraljevskega doma.

— Vsesokolski zlet — velik flasko. Do tega famoznega zaključka prihaja »Slovenec« po dolgovestni šepavi primeri Vsesokolskega zleta v Ljubljani z orlovskim romanom v Brno. Ne bomo mu sledili na to polje. Bilo bi čisto brezplodno. Primere je mogoče delati le tam, kjer si stoji druga poleg druge vsaj kolikaj enake vrednote. Zato pustimo govoriti »Vestnik Sokolsky«, organ C. O. S., da se vidi, kako gledajo na naš vsesokolski zlet Cehi, ki so doživljali svoje veljkolepe zlete, ki so kritičnim očesom gledali na naš zlet in ki so v tem pogledu strogi nepristranski sodniki. »Hrepenenje tisočev naših bratov in sester«, tako piše Vestnik, »zlet v beli Ljubljani je za nami. Cesar smo se veselili, smo doživeli, a prej, nego smo se zavedli burne radosti, ki nas je pozdravljala povsodi, na ulicah, na zletišču, v gledališču, je zlet s svojo lepoto preletel preko naših glav, padel v naročje minulosti, a nam samo še v glavi zveni radostno vzklikanje tisočev, nas greje topla ljubezen, ki se je gomilila na nas, poslednji stisk rok in vlak nas je zonet odpeljal k severu. Zopet smo preživljali pravilico, pravilico krasno, nepozabni ideal, vrnili smo se vsi okrepčani z novo vero v bodočnost Slovanstva, v ljubezen in zvesto vdanost bratov jugoslovenskih, iznova prepričani o pravilnosti svojega sredstva, vzroje sokolske. Misel Tyršova, vzroja po njegovem sestavu, je slavila v Ljubljani svoje trumfe, zmago nad vzgojo francosko, nad Beletici in Luksemburžani. Z zletom je bila namreč spojena mednarodna tekma, ki so se pri njej srečale izbrane vrste petih telovadnih zvez evropskih: C. O. S., J. S. S., Unije francoskih gimnazij, Unije belgijske in luksemburške. V tej tekmi zmaga Tyršov sestav z vrsto C. O. S. in z vrsto jugoslovensko, za katerima je še le za 128 točk Francija in ostale vrste. A mimo

Vrtnarji in sadjarji so pri tej priliki odlično pokazali svoje sposobnosti, da se lahko reče, da so v tem oziru tudi inozemcem kos. V vinarskem oddelku so bili pogoščeni z izvrstnim vinom in prigrizki. Ob 12. so posetniki prispeli pred IV. glavni oddelke, kjer je 12 slikarjev razstavilo 92 del. Ta del razstave je otvoril predsednik umetniškega kluba »Grohar«. Splošna sodba o razstavi je, da je prav lepo urejena in v vsakem oziru uspeša. Njenim prirediteljem vse priznanje. Predvsem gre priznanje in zahvala: »Slovenskemu obrtnemu društvu« oziroma predniku te razstave g. Novaku, ki je dal inicijativo za to razstavo, tudi tajniku g. Kendi, načelniku finančnega gospodarskega oddelka, ravnatelju lesne družbe »Drava« g. Križniču, ki je ves čas gmotno podpiral to podjetje in ki je s tem omogočil, da se je obrtna razstava uresničila. Razstavni prostor je okrašen z narodnimi zastavami, katerih sicer pa po mestu pogrešamo.

mednarodne tekme je dokazal sprevod, ki ga je dne 15. avgusta navdušeno vzprejelo občinstvo ljubljansko, da poslanstvo Sokolsko prijemlje tudi narod jugoslovenski, da kakor pri nas tudi v Jugoslaviji sila sokolska tiči v ljudstvu, v masah, ki podlagajo velikosti misli sokolske ter jej prinašajo žrtve, primerne samo velikosti in lepoti sokolskega poslanstva. Pride li iz južne Srbije nekoliko sto bratov in sester, ki imajo za ves dan pota do železnice, po kateri pridejo še-le četrte dne v Ljubljano, da se po tekmi in po zletu z istimi težavami vračajo domov, srečni in zadovoljni in nagajani samo z zavrženim sokolskim delom, potem je ideja, ki zanjo na tak način delajo, v resnici odobro, večno krasna, neveljavna. S temi pojavi sokolske udanosti je bil zlet ljubljanski krasen, velik, nepozaben!

— Herman Wendel o ljubljanskem sejmju. V »Prager Presse« priobčuje Herman Wendel kratek, zelo poučen članek o II. ljubljanskem velesejmu. Med drugim omenja: Prvi in splošni vis sejmja, ki je razpostavljen na podvojenem prostoru od lanskega, kaže sliko naroda, ki je sedaj razmaknil lehti za svojo gospodarsko neodvisnost od inozemstva po narodnem osvobojenju. — Kdor je bil popreje navajen združevati slovanski jug z Balkanom v znanem slabem smislu, ta se tu lahko temeljito pouči o nečem boljšem, kajti naravnost divno je, s kako energijo se vključuje vsemu mlada slovenska industrija trudi, da zavzame vse glavne panoge blagovne produkcije, ki so bile dozdnevno pridržane visoko razvitim industrijskim državam Srednje in Zapadne Evrope.

— Odlikovanje. Načelnik oddelka za Slovenijo v ministrstvu notranjih del dr. Fran Svetek je odlikovan z redom belega Orla V. razreda.

— Poročilo se je večerj na praznik gosp. Oton Christof, uradnik uprave »Slovenskega Naroda in sin lastnika učnega zavoda g. Christofa z gospodično Maro Šimičevno iz Ljubljane. Bilo srečno! ! !

— Poroke: Poročili se je dne 6. t. m. gospod Ignacij Petje, učitelj, v Ljubljani z gospodično Jeleno Sedejevo, učiteljico. Bilo srečno!

— Smrtna kosa. V obči javni bolnici v Ljubljani je umrl g. Friderik Weinberger, revident Južne železnice. Pogreb bo v nedeljo ob 3. pop. iz obče javne bolnice v Ljubljani. Blag mu spomin!

— Prvi naš potni list v sovjetsko Rusijo. Naša vlada je končno sklenila, da ne bo več ignorirala sovjetske Rusije. Dne 5. sept. je bil v ministrstvu zunanjih del podpisan prvi potni list v sovjetsko Rusijo. Izdan je sekretarju ministrstva za socialno politiko Viktorju Rupčiču, ki odide v Rusijo kot član naše misije.

— Simultano šahovsko igro priredila svetovni šahovski mojster, vseučiliški profesor dr. Milan Vidmar in šahovski mojster profesor dr. Asztalos iz Sarajeva danes zvečer ob 20. v »Narodni kavarni«. Vabijo se vsi šahisti, ki naj po možnosti prinesejo svoje deske seboj. Gostje dobrodošli!

— Za numizmatike. Na velesejmu je prisel tudi trgovec Jovan Hadžipanzović iz Velesa v Makedoniji. Ima krasne zlate in srebrne Aleksandra Velikega in Filipa Makedonskega, ki jih prodaja. Stanuje pri Rudolfu Sturzu v Sodni ulici 2.

— Odhod za Ljubljano zaslužnega oficirja. Za javni red in mir v dnevih poloma mnogozaslužni major Kujaundžić je v četrtek 7. t. m. z beogradskim vlakom zapustil Ljubljano, odhajajoč na svoje novo službeno mesto v Prizrenu. Na glavnem kolodvoru so se od majorja poslovili tovariši — oficirji in general Dokić.

— Zagrebški trgovski akademiki so dopelj v petek, dne 9. t. m. ob pol 7. jutraj v Ljubljano, da si ogledajo velesejem. Na kolodvoru so jih pričakovali ljubljanski kolegi, so jih spremili predpolno na sejem, pop. pa na Grad in po mestu. Zvečer ob 11.22 so se zopet odpravili domov. S sejmja so odnesli kar najlepše utise. V zadnjem času se sploh opaža, da se jugoslov. trg. akademiki zelo zanimajo za take prireditve kot so veliki sejmi in silnice, kar je pomembno za trgovino in narodno gospodarstvo. Jasno se vidi, da se naša trgovska omladina zaveda svojega stanu in svojih dolžnosti. Tudi dijaki mlade ljubljanske akademije so priredili nekaj zanimivih ekskurzij med njimi tudi na velesejem v Zagreb. Zal je v naših trgovskih in industrijskih krogih še malo zanimanja za ta za državo vevaležen zavod.

— Tombola šišenskega Sokola. Ob ogromni udeležbi občinstva, bilo je okoli 6000 oseb, se je vršila večerj na bivšem tiškovem otroškem igrišču tombola Sokola v Šiški. Tombola, ki je pokazala, kake simpatije in priljubljenosti je deležen šišenski Sokol, je počela okrog 16. in končala nekoliko pred 18. Bilo je pet glavnih in okoli 200 manjših daril. 1 glavno darilo, prekrasna spalna soba je po končnem zbiranju pripadla ruskemu dijaku V. Akičkemu. 2. darilo je bilo moško kolo, katero je zadel Vinko Glavič, dijak iz Šiške, 3. kuhinjsko kredenco je zadel zasebni uradnik Josip Musar, 4. zaboj sladkorja je pripadel zasebnemu uradniku Adolfu Lepar, 5. darilo, lepa stenska ura je ostala v rokah dijaka Ivana Klopčiča. Značilno je, da imajo dijaki največ sreče pri tombolah. Tombola je končala z lepim gmetnim, kakor moralnim uspehom za šišenskega Sokola.

— Protestni shod vojnih invalidov, vdov in sirot sklican na nedeljo dne 10. t. m. v dvorani Mestnega doma v Ljubljani se prične vsled brzojavke središnega odbora iz Beograda, da je vlada vse zahteve voj. žrtve sprejela in da vsa podrobna pojasnila sledijo pisмено.

— Mestna zastavljavnica ima tomesčno dražbo januarja 1922 zastavljenih predmetov v četrtek 14. t. m. popoldne.

— Seznam industrijskih in večjih obrtnih podjetij v okraju trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani je izšel v novi pomnoženi in izpopolnjeni izdaji. Prikladna knjižica je sestavljena po strokah v abecednem redu in obsega 80 tiskanih strani. Dobi se pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani po 10 D za tiskovne stroške in 30 par za poštnino. Denar je poslati v naprej.

— Za poselski dom se te dni menda prav pridno pobira po Ljubljani. Kakor se nam poroča, se naše gospodinjne vsake po svoji moči zavedajo te človekoljubne nprave, ki mora ostati izven strankarstva in politike, ter ima vevaležen pomen in namen poskrbeti za naše služkinje v njih starosti in onemoglosti. Tudi naša vlada skrbi in bo storila brezdvomno svojo sveto dolžnost v tem prečem vprašanju. Dostaviti pa moramo, da naj se pri tem delu opusti vsako hujskanje, ker vemo, da je tudi v teh krogih nekaj os, ki strašno pikajo in stezajo svoje jezike. Vsem tem pregorelim devicam svetujemo, da naj se na čimprej preselijo v deželo, kjer cveto pomaranče in drugo južnejše sadje. Pa če se ustavijo v Trstu ali pa če zbeže v Egipt ali sploh čez morje, naj gredo in naj jih odnese čimprej. Drugim našim mirnim in delavnim služkinjam pa pravimo: »Ljubo doma, kdar ga ima!« Te resnice se pač zavedajmo vsi brez izjeme. —

— Klerikalna hvaležnost. Pišejo nam: V Smedniku imajo novoustanovljeno gasilno društvo in dozdaj sedaj tudi že svoj »Gasilni dom«. Društvo je seveda klerikalno. Ko so nabirali prispevke in material za ta dom, so nadlegovali seveda tudi »liberalce«. Ondotni graščak Lazzarini je izkazal društvu in Smedničanom že obilo dobrot, neki drugi posestnik pa je dal svet brezplačno za stavbo. Kaj menite, kako so se ti katoliški možje izkazali hvaležne za te dobrote? Tako-le: Vrgli so iz društvene odbora tako graščaka L. kot posestnika K. Nehvaležnost je pač plačilo sveta!

— I. Jugoslovenski vsesokolski zlet v Ljubljani v kino »Tivoli«, ponovi se na splošno željo, ter se vrše tozadevne predstave v nedeljo ob desetih dopoldne in ob treh popoldne.

Sokolstvo.

— »Sokol« Ljubljana II. priredi v nedeljo, dne 10. t. m. ob ugodnem vremenu peš izlet čez St. Vid (Trata) v Dolince. Udeležba je obvezna za člane, članice ter moški in ženski naraščaj. Člani, ki imajo kroj, v kroju, ostali v civilni obleki s sokolskim znakom. Zbirališče ob 13. uri na dvorišču državne realke. Odhod točno ob pol 14. uri. Povratek v Ljubljano čez Koseze ob 19. uri.

— Gradbeni odsek Sokola v St. Vidu pri Ljubljani priredi dne 10. t. m. ozir. v slučaju slabega vremena 17. sept. 1922 pri »Slepem Janezu« v Zupazah vrtno veselico v pristno narodnem slogu. Bogat in raznovrsten spored bo nudil vsakomur obilo prijetne zabave. Postrežba bo v gostilni dobrega slovesa točna in vsestranska. Posetite našo prireditev!

— Sokolsko društvo v Domalah priredi v nedeljo dne 10. septembra 1922 ob pol 4. uri popoldne javno telovadbo na telovadišču za Sokolskim domom s sodelovanjem domačih godbe. Po telovadbi velika vrtna veselica na vrtu br. A. Skoka na »Novi pot« v Domalah z raznovrstnim vspešnim Prijatelji Sokolstva vabljani! Zdravo!

— Sokol v Novem mestu razvije v nedeljo 10. t. m. na Glavnem trgu ob pol 12. dopoldne naraščajski prapor. Popoldne ob 15. javna telovadba na Loki, ob 19. veselica v »Narodnem domu«. Na predvečer bakljada in serenada. Zveza z rednimi vlaki zelo ugodna.

Najnovejša poročila.

VELIK PORAZ GRKOV V MALI AZIJI.

Turki zajeli grškega generalisima. — Pantika v Smirni.

— London, 8. septembra. (Izvirno.) Reuterjev urad javlja iz Smirne: Grki vzdržujejo fronto ob Salisliju. V mesto prihaja zelo mnogo beguncev. Polno je dezerterjev. Med evropskim prebivalstvom vlada vznemirjenost. Število beguncev znaša okoli 200.000.

— Atene, 9. septembra. (Izv.) Vest, da je bil ujet grški generalisim Trikupis, se potrjuje. Za generalisima grške vojske v Mali Aziji je imenovan general Polimenakos.

— London, 8. septembra. (Reuter.) Turki se bližajo Smirni. Do sedaj so Turki imeli velik vojni plen. Med drugimi so zaplenili 950 železniških vagonov. —

— Atene, 8. septembra. (Havas.) Vlada je demisionirala.

— Atene, 8. septembra. (Havas.) Kralji je poveril sestavo nove vlade Kallogeropoulosu.

— London, 8. sept. (Reuter.) Položaj v Smirni je zelo kritičen. Angleški admiral Broock je dal britanskim podnikom trgovske ladje na razpolago, da se vkrcajo in odpotujejo iz Smirne. Mustafa Kemal paša je izdal armadno povelje, da bo vsak kaznovan s smrtjo, kdor bi poskusil pleniti pri kristjanih in sploh kristjane nadlegovati.

— Angora, 8. sept. (Havas.) Grški generalisim Trikupis in 500 vjetih grških oficirjev je bilo pripeljanih v tabor Mustafe Kemal paše. Dosedaj so Turki vjeli 12.000 Grkov.

DEMISIJA GRŠKE VLADE.

— Beograd, 9. sept. (Izv.) Po poročilih iz Aten je podala sedanja grška vlada demisijo. Grški kabinet Gunarisa je demisioniral radi grških porazov v Mali Aziji.

VELIKE GRŠKE IZGUBE.

— Pariz, 8. sept. (Izv.) Po poročilih iz Carigrada so Grki tekom zadnje turške ofenzive imeli velike izgube. Turki so zaplenili 700 topov, 260 avtomobilov, 6.000 strojin in 12 zrakoplovov.

PRED SPLOŠNO KRIZO?

— Beograd, 8. septembra. (Izv.) Glavni odbor demokratske stranke je imel zadnje dni dolgotrajne seje, na katerih se je pečal izključno z vprašanjem udeležbe na zagrebškem kongresu. Udeležbo so zagovarjali predsednik Ljuba Davidović, poslanci dr. Veljković, dr. Milivoje Jovanović in Pavle Angelić, dočim so bili odločno proti udeležbi ministri Pribičević, Timotijević in Žerjav. Glavni odbor se ni mogel odločiti za noben zaključek. Davidović je izjavil, da poda demisijo, ako se mu zabrani udeležba na zagrebškem kongresu, na drugi strani pa so podali ministri Pribičević, Timotijević, Žerjav in Kumandli deklaracijo, da izstopijo takoj iz vlade in iz stranke glavnega odbora, ako Davidović s svojimi somišljeniki odide v Zagreb. Izjavi ministrov se je pridružil tudi poslanec dr. Lukinić. Ako se konflikt v demokratski stranki v zadnjem trenutku ne poravnava, je pričakovati, da izbruhne težka vladna kriza z nepreglednimi posledicami.

ATENTAT NA FRANOSKEGA PREDSEDNIKA MILLERANDA.

— Pariz, 8. septembra. (Izv.) Današnji večerni listi javljajo, da je opoldne neki mladenič, hoteč izročiti pismo, oddal na ministrskega predsednika republike Milleranda strel iz samokresa, ker je bilo njegovo pismo zavrnjeno. Strel ni nikogar zadel. Aretirani napadalec je baje jugoslovenski podanik in se zove Salem. Po njegovi izjavi je prisel iz Kajire in je hotel prositi predsednika republike za podporo. Njegovi dokumenti pa so zelo sumljivi in je tudi dvomljivo, da bi bil jugoslovenski podanik.

INSPEKCIJSKO POTOVANJE MINISTRA TRGOVINE IN INDUSTRIJE.

— Beograd, 9. sept. (Izv.) Minister trgovine in industrije je snoči odpotoval na inspekcijsko potovanje po Sloveniji. Minister trgovine in industrije Omer Vilo v prid v Ljubljano, obišče dalje Celje in Maribor, kakor tudi vse druge važnejše centre v Sloveniji.

Borzna poročila.

— Zagreb, 9. septembra. Danes borza ni poslovala. Tudi v prostem prometu je radi novih deviznih naredb popolna stagnacija in se ni zaključilo nobenih kupčij.

— Curih, 8. septembra. (Preko Dunaja.) Zagreb 1.60, Dunaj 0.0075, Budimpešta 0.225, Berlin 0.38, Praga 18.60, Milan 22.90, Pariz 40.80, London 23.49, Newyork 5.27.

— Curih, 9. septembra. Današnja predborza: Zagreb 1.60, Berlin 0.375, Dunaj 0.0075, Budimpešta 0.23, Praga 17.40, Milan 22.90, London 23.005, Pariz 40.85, Newyork 5.27. —

— Milan, 8. septembra. Zagreb 6.60, Berlin 1.725, Praga 77.50, Pariz 178.75, London 102.75, Newyork 22.95, Curih 436. —

— Praga, 8. septembra. Beograd 33.50, Berlin 2.40, Milan 130. —, Pariz 234. —, London 132. —, Newyork 29.875, Curih 5.60.

POKRAJINSKA OBRATNA RAZSTAVA V MARIBORU.

(Od 8. do 17. septembra 1922.)
Dela na razstavnem prostoru se bližajo koncu. Gledalce naravnost presenetijo krasno in umetno izdelani paviljoni na vrtu Dijaškega doma. Omenimo naj le umetniško izvršeni paviljon za vrtnarsko razstavo, ki bi vsakemu mednarodnemu velesejmu delal čast. Razen tega je še osem krasnih paviljonov, kjer se bodo prodajala okrepčila, razstavila vina, likerji, slaščice itd. Nad vse originalna bo kmetijska hiša, ki predstavlja obiskovalce iz živahnega mestnega vrvenja v mirno zatišje kmečke hiše. V bivšem otroškem vrtu je pisarna razstavnega odbora, razstava vin in vajeških del ter policijska stražnica. V bližini je paviljon Rogaške Slatine, kjer bo »vziral« zdravilni »Donatijev vrelce«. V telovadnici dekliske meščanske šole, ki meji na razstaveni prostor, bo nameščena razstava slik umetniškega kluba »Grohara«.

Ker je Götzova dvorana premajhna za vse prijavljene razstavljalce, je moral razstaveni odbor dograditi na Götzovem dvorišču še posebno lopo, kjer bodo nameščeni razstaveni produkti, kakor težki vozovi, kamnoseška dela, razni stroji itd. Že iz tega je razviden velik napredek od lanske razstave.

— Fotografiranje na razstavi. Kakor hani, je tudi letos poskrbel razstaveni odbor za to, da dajo lahko razstavljalci svoje prostore fotografirati po oficijelnem fotografu. Posnelo se bo tudi živahno življenje na razstavišču ter bodo te umetniško izdelane razglednice posetnikom razstave pri prodajalci na razstavišču proti mali odškodnini na razpolago. Eventuelni čisti dobiček je namenjen za »Vajeniški dom«. Vsako fotografiranje razstavnih prostorov brez predhodnega odobrenja razstavnega odbora je strogo prepovedano.

— Oficijelni razstaveni katalog bo vseboval razen podatkov o razstavi vse, kar je za posetnika obrtne razstave, ki je v mestu tu, potrebno. Pri točnem seznamu razstavljalcev in razstavnih predmetov bo naveden tudi natančen naslov, tako, da bo katalog dober orijentacijski pripomoček za vse industrijske, obrtniške in trgovske kroge, nič manj pa tudi za obiskovalce, ki se zanimajo za naše narodno gospodarstvo in gospodarski razvoj ob naši severni meji.

— Stanovanjski odtok razstavnega odbora preskrbi vsem zunanjim obiskovalcem prenočišča ter bo ves čas razstave vršil permanentno službo. Pri prijavah naj se navede številno sobo, oziroma postelj in za katero določilo.

— Prostor za lepake. Na razstavnem prostoru je še več sten, ki so na razpolago za reklamne lepake. Interesente naj se ogledajo v pisarni na razstavnem prostoru, kjer bodo natančneje pojasnila in navodila.

— Poljedelci najdejo na Pokrajinski obrtni razstavi, ki se vrši v Mariboru od 8. do 17. septembra, poleg industrijskih in obrtnih izdelkov, vse, kar rabijo za svoje gospodarstvo in bo ta razstava najboljša prilika za nabavo raznih gospodarskih potrebščin, poljedelskih strojev, raznega orodja in drugega vsakovrsta blaga. Legitimacije, s katerimi ima vsak obiskovalec pravico do polovične vožnje na vseh progah v naši državi, se dobe pri vseh obrtnih društvih, večjih trgovinah itd. ter pri razstavnem odboru v Mariboru ter stanejo samo pet dinarjev. Poljedelci, ne zamudite ugodne prilike!

— Za vinogradnike bo letošnja razstava ne glede na vinsko razstavo še posebno zanimiva, ker bo na njej prvič razstavljena nova stiskalnica za sadje in grozdje, izum slovenskega vinogradnika g. Rudla. Stiskalnica je urejena tako, da stiska neprestano,

s poljubno težo od 10 do 10.000 kg. Doslej je bila v rabi domača stiskalnica na vzvod. Ta stiskalnica je vsled marsikaterih prednosti uspešno klubovala raznim novotarijam, ki se niso mogle udomaćiti. Bistvo njene posebne uporabnosti obstoja: 1.) v vzvodu, 2.) pa v prosti viseči obremenitvi »drevesa«, ki učinkuje s pomočjo lastne teže v dvojnem oziru: elastično (gibčno) in neprestano. Ta stiskalnica (domača »preša« na vzvod) pa ima samo eno hibo: za njeno zgradbo je treba veliko lesa in veliko prostora. Gospod Rudl je prednosti stare stiskalnice vporabil z velikim uspehom v novem sestavu svojega izuma. Stiskalnica g. Rudla je v svojem bistvu še bolj elastična, nego stara preša, hkrati pa deluje s pomnoženo silo, ne da bi rabila toliko prostora, kakor njena prednica. Možnost pritiska je odvisna od poljubne vpostavitve vzvoda. Morebitna popravila lahko izvrši vsak te-

sar. V tej okolnosti leži brez dvoma največja prednost Rudlove stiskalnice. Pri drugih, zlasti železnih konstrukcijah, mora popravljati mehanik, kar pri novi stiskalnici ni potrebno. V ostalem pa si naj ogleda vsakdo, ki se za stvar zanima, to stiskalnico na obrtni razstavi, kjer bo interesantom pod posebno streho na vpogled.

— Vrtinarski odtok. Odbor je nakazal vsem vrtinarjem - razstavljalcem zahtevani prostor na razstavi vrtnih pridelkov.

— Na obrtniški kongres, ki se vrši dne 10. septembra ob 10. dopoldne v Narodnem domu, še enkrat opozarjamo vsa obrtna društva ter prosimo, da se kongresa korporativno udeležijo. Poslužite se legitimacij pokrajinske obrtne razstave za polovično vožnjo na vseh progah naše države in pridite polnoštevilno. Čim več nas bo, tem več bomo dosegli. Zato vsi obrtniki, naplan za svoje pravice in naše skupne cilje!

Solstvo.

Seja višjega šolskega sveta
dne 7. septembra.

I. Poročilo predsedstva.

Namesto zadržanega predsednika dr. Beuka je predsedoval seji podpredsednik ravnatelj Jakob Dimnik. Na predlog ravnatelja Luke Jelenca se je zapisnik zadnje seje odobril. Vlog se je nateklo od zadnje seje, ki se je vršila dne 13. julija t. l. 1200. V počitniški dobi so se rešili le bolj nujni spisi, ker so bili gg. referenti drug za drugim na odmoru in ker ni pravočasno prišel proračun za leto 1922/23. Zda ima višji šolski svet proračun v rokah, pa mora ugotoviti žalostno dejstvo, da se je mnogo postavk enostavno črtalo, med temi tudi opravilne doklade šolskim voditeljem; mnogo se jih je pa tako zmanjšalo, da se v mnogih ozirih ne bo dalo delati tako, kakor bi bilo želeli in kakor bi bilo v prid solstvu. Nagrade in podpore so popolnoma črtane; ukine se tudi večina študijskih dopustov; število učnih mest bo precej znižano; treba se bo torej pri vsakem našem sklepu, ki bi bil v zvezi z izdatki, če ne dosežemo naknadnih kreditov, predvsem ozirati na budžetno možnost.

Naročila zborna na zadnjih dveh sejah so se izvršila in sicer: 1. Glede župnika Magajneja se je poizvedelo, da ni več na svojem službenem mestu in da ne poučuje več verouka. 2. Glede zdraviljenja jelčičevih otrok je predsedstvo dobilo obljubo strokovnega učitelja ravnatelja Grma, da se stavi obširno strokovno poročilo in predloge v tem vprašanju. 3. Naročilo, naj se zavpe okrajnim šol. svetom, da kvalificirajo učiteljsko s polnimi redi, se je izvršilo. 4. Z ozirom na preosnovo šolstva v kmetijskem smislu, je dobil vsak član zborna po naročilu zadnje zborna seje po en izvod tiskanega načrta v roke.

Gg. članom se je razdelil statistični pregled o letošnjih maturah v glavnem roku. Iz tabele je posneti, da se je vršila matura na 18 zavodih in sicer na 10 gimnazijah, na 2 realkah, na 5 učiteljskih in na 1 ženskem liceju. Gimnazijskih abiturientov je izšlo nanovo 217, realnih 56, na ženskem liceju 19, učiteljskih pripravnikov 147 in sicer 47 moških ter 100 žensk! Razmerje zadnjih dveh števil ne zadovoljuje: učiteljev imamo premalo, učiteljic pa preveč!

Izpopolnilo dnevnega reda.

Dnevni red, ki ima 96 točk, se je izpopolnil še za 32 točk. (Z ozirom na tako obsežni dnevni red je trajala seja 10 ur in pol in sicer od 8. do 14. ure in od 16. do 20½. zvečer.) Izvzemši dveh interpelacij,

oziroma predloga kanonika Nadraha so prišle vse točke na razpravo. Pri teh dveh točkah je pa postal zbor nesplečen in zaradi tega se ni moglo o njih razpravljati.

Interpelacije in samostojni predlogi.

Interpelacija kanonika Nadraha glede nekega pom. učitelja v kočevskem okraju je postala brezpredmetna, ker se je dotični učitelj prostovoljno odpovedal službi. O samostojnem predlogu kanonika Vrabra, ki se tiče izpremembe počitnice na bivšem Štajerskem, se ni moglo razpravljati, ker je postal zbor nesplečen. Nanovo je bila vložena nova interpelacija in trije samostojni predlogi. Ravnatelj Anton Gnus je vložil to-le interpelacijo: »Ivan Vesenjak, profesor na državnem moškem učiteljskem v Mariboru, se udeležuje kot govornik takozvanih katoliških shodov na bivšem Štajerskem, na katerih se hulska ljudstvo najsmramneje proti Solstvu, šol., učitelstvu, Srbom itd. Isti je govoril dne 2. julija t. l. na shodu pri Sv. Roku — v Smarju pri Jelšah — med drugim približno takole: »Kakšni so naši učitelji, to vam dokazuje šmarni trg. Povsod lazijo okoli, tukaj jih ni; povsod so razbošene zastave, samo šolsko vodstvo je ni razobesilo in to na dan, ko zboruje krščansko ljudstvo, ki plačuje šolo in učitelstvo. Učitelji ne obiskujejo šol, vabijo mladino v društva, ki niso v skladu s krščanskimi načeli.« Dnevnik »Jutro« pa je prinesel v svoji 198 številki dne 22. avgusta t. l. med političnimi beležkami poročilo o katoliškem shodu v Mariboru, katerega konec se glasi: »Kot najhujši demagog pa se je vsekar izkazal hrupavi profesor učiteljskega Vesenjak, ki je drzno obrekoval, da vodi Solstvo od poštenja, ne da bi navedel vsaj en dokaz. In tak hulskač naj potem vzgaja učiteljske, bodoče učitelje našega naroda!« Z ozirom na to, da tako postopanje profesorja — učitelja in vzgojitelja učiteljskega naraščaja, vendar ne more biti dopustno, ker vzbuja med učitelstvom in državi vdanim prebivalstvom opravičeno nevoljo, prosim podpisane, predsedstvo v. š. sveta blagovolji odrediti proti imenovanemu disciplinarno preiskavo, oziroma podvzeti korake, da se ga premesti na kak drug prostor.«

Samostojni predlog kanonika Vrabra, ki ga podpredsednik prečita, se tiče preložitve velikih počitnic na bivšem Štajerskem. Kanonik Nadrah predlaga, naj se katet Franc Kogej s prve deške meščanske šole v Ljubljani prideli kot katet osnovni šoli v Št. Vidu nad Ljubljano in sicer preko krajinke in okrajnega šolskega sveta. (Kakor čujemo, se ga krajni šolski svet v Št. Vidu brani. — Uredn.) Drugi samostalni predlog kanonika Nadraha se pa tiče reso-

lucije UJU, sprejete na Bledu, ki se glasi: »Vsa mladinska društva in šole, ki jih vodi osebe, pripadajoče po svojem značaju političnim strankam, borečimi se proti ustavi in dinastiji, naj se primerno nadzorujejo.« (Kanonik Nadrah je mnenja, da hoče ta rezolucija vsaj deloma zadeti učitelje, udružene v Sloimški zvezi, zato jih hoče s posebnim predlogom vezti v zaščito Uredn.) S tem je končal podpredsednik Dimnik svoja poročila ter prešel na dnevni red.

Dnevni red.

Srednje šole: Sprejme se tropredlog za službo na mariborski gimnaziji za zgodovino in zemljepis; ta čas se prideli na ta zavod prof. Prijatelj. Istotako se sprejme tropredlog za oddajo službe na I. državni gimnaziji v Ljubljani za klasično filologijo. Za službo srbohrvaščine na mariborski gimnaziji ni kvalificiranih profesorjev. Služba na državnem moškem učiteljskem v Ljubljani za slovenščino se iznova razpiše. — Verske vaje: Na podstavi ustave se § 6. disciplinarnega reda glede obveznih verskih vaj na srednjih šolah črta, dijaki pa, ki se udeležujejo verskih vaj, se morajo dostojno obnašati. — Z ozirom na predlog Zdravstvenega odbora se prepove dijakom iz zdravstvenih in gospodarskih razlogov pušenje tobaka in posejanje gostiln in kavarn. — Meščanske šole, stalno imenovanje: Celje: Lukman Fran, katehetsko mesto na deški in dekliski meščanski šoli; Nežka Zadnikova I. skupina; Marija Debeljakova II. skupina; Marija Lobetova III. skupina, vse na dekliski meščanski šoli. Na deški meščanski šoli: Franjo Likar in Alojzij Poljšak. — Ljubljana: I. dekl. mešč. šola: Marija Mladiceva, Jožica Trdinova, Ika Waschtetova, Ana Ostriževa, Palmira Fajdigeva, II. dekl. mešč. šola: Helena Potočnikova, Friderika Specer; I. m. deška šola: Leo Fink, Josip Jeras, II. deška mešč. šola: Anton Smrdelj. — Jesenice: Cecilija Vilman, Pavla Peternele in Jakob Gospodarič. — Maribor: dekliska meščanska šola: Mara Baran, Pavla Sont, Marija Zachrl, Antonija Fabjan, Deška meščanska šola: Josip Herrgott, Anton Oster, Ivan Lavrenčič in Fran Ferjančič. — Ptuj: Julija Koser. — Trzica: Iva Lampe-tova, Antonija Štancar in Marija Deržajeva. — Ljudske šole: T. Koršičeva, Bosiljeva Loka; Terezija Susteršič in Angela Lokar, Mozeli; Marija Kornelj, Novi Kot; Karel Filipič, Štalcarji; Metod Požar, Zalog pri Ljubljani; Iva Rupnikova, Kranjska gora; Franja Plehanova, Gorje; Milan Vrežec, Ribno; Katarina Sorčič, Dovje; Albert Debeljak, Koroška Bela; Ernest Tiran, Moravce; Anton Nanut, Mengeš; Marija Kraigherjeva, Toplice pri Novem mestu; Vera Kersnikova, Št. Vid pri Brdu; Marija Onič, Golo pri Vodicah; Marija Hitičeva, Domžale; Marija Vranjekova, Mengeš; Fran Klavora in Anton Kobentar, Radovljica; Valerija Reitz, Srednja vas v Bohinju; Marija Maglovla, Marija Žerjavova, Ljudmila Korošičeva, Dragotinova Gudula, Matilda Mušičeva, Josip Napokaj in Ivan Šega (nadučitelj), Jesenice; Jožica Brezigerjeva, Miroslava Štupar in Ferdo Wigele, Metlika; Pavla Vončinova in Julijana Maričeva, Črnomelj; Ivan Riglar (nadučitelj), Semič; Ida Božičeva, Suhor; Jerica Blazkova, Pavla Jakličeva, Josip Križnar in Andrej Rojc, Kranj; Alojzij Bajec (nadučitelj), Murska Sobota; Josip Birsa in Ludovik Seči, Dol. Lendava; o. Tomaž Ahlin - Ottavi, Novo mesto (katehet). — Cirila Pečnik, Dobova; Ivan Muršec, Št. Jurij ob juž. ž.; Marica Wudler, Petrovče; Franja Šmidlehner in Aleksander Koprivc (nadučitelj), Ščavnica; Josip Korban (nadučitelj), Gornji grad; Antonija Jurgel, Loka pri Zidanem mostu; Minka Medičeva, Kamna gorica pri Mariboru; Ljudevit Rozman, Sv. Lovrenc

nad Mariborom; Josipina Cirar in Mirko Vavda (nadučitelj), Sv. Marijeta ob Pesnici; Jernej Crnko in Pavla Macarol, Selnica ob Dravi; Elizabeta From, Sp. Sv. Kongata; Rozina Leben, Črešnjevec; Fran Vendramin (nadučitelj) in Franja Hribar, Laponje; Mara Vogrinec, Dobrna; Anton Faganel, Vojteh Ipavec, Anton Kutin, Drago Cibic, Josip Kutin in Leopold Pavlin, Maribor; Katarina Smrdur, Studenci pri Mariboru; Ljudmila Mikuz, Gotovlje; Srečko Vitori, Središče; Milena Žagar, Ljubecna; Anton Lenarčič, Podbrežje; Rozalija Gierbec, Legen pod Vilko; Olga Sorčakova, Slivnica; Franc Kogelnik, Črna; Matilda Trampus, Uršula Piller in Antonija Vrež, Dravograd; Rudolf Simon, Olga Pečnik, Janko Gačnik in Ema Kotnik, Guštanj; Alojzij Vreček, Mežica; Pavel Košir (nadučitelj), Karol Dobrošek, Iva Močnik, Ida Pečnik, Prevalje; Eliza Kerc, Tolsti vrh.

Ministrstvu se priporočajo za začasno pridelitev Državni dečji stanici v Mariboru: Olga Cvahte, Alojzija Kožuh, Milica Jurkovič in Slavica Voljnovič. — Službeno se premeste: Helena Semetova s Police v Sostro, Terezija Janežič z Roba na Polico, Marija Jugović iz Žužemberka k Dev. M. v Polju. (Dalje sledi.)

— Državna dvorazredna trgovska šola v Celju. Za šolsko leto 1922/23 bo vpisovanje gojenec v pripravi, letnik, v prvi in drugi letnik ter dekle v drugi letnik, v ponedeljek, 11. sept. od 8.—10. ure. Sprejem novih gojenc v pripravljani razred in prvi letnik je izključen. Ponavljaln, naknadni in sprejemni izpiti se prične v torek, 12. sept. ob 8. uri. V četrtek, 14. sept. ob 8. uri otvoritvena služba božja v cerkvi Marijinega Vnebovstjeja. Nato se zbere učenci in učenke v svojih razredih, kjer se jim predica in razloži disciplinarni in šolski red ter naznani urnik. V petek, dne 15. sept. se prične redni pouk ob 8. uri.

— Začetek šolskega leta 1922/23 na ženski realni gimnaziji in na ž. njim združenih oddelkih. Petrazredna gimn. osnovna šola. Vpisovanje v 1. razred ostale razrede se vrši v torek, dne 12. septembra od 9.—12. ure. Pouk se prične v sredo, dne 13. septembra t. l. za 1. razred ob 9. uri za ostale razrede ob 8. uri. — Mestna ženska realna in reif. realna gimnazija in licej. Vpisovanje za nanovo vstopivše gojenke v I. do VIII. raz. se vrši v torek, dne 12. sept. od 9.—10. ure. Sprejemni izpiti za gojenke za 1. razred in za gojenke v ostale višje razrede so v sredo 13. sept. ob 8. uri. Gojenke, ki so bile že na zavodu, se javijo dne 13. sept. od 9.—11. ure z zadnjim izpričevalom. — Ponavljalni in dodatni izpiti za licej in gimnazijo se vrše v sredo, 13. sept. ob 8. uri. — Enoletni trgovski tečaj. Rok za vpisovanje je določen na petek dne 29. sept. t. l. od 15.—17. ure. Sprejemni izpit je v soboto, 30. sept. ob 8. uri. Enoletna gospodinska šola. Rok za vpisovanje je določen na dan 2. okt. t. l. od 10.—12. ure.

Svarilo.)*

S tem naznanjam, da sta gospod Slavko Doplihar in njegova žena Tza izstopila iz moje potniške pisarne in nimata več pravice prevzemati kake posle za mojo pisarno.

Ljubljana, 7. septembra 1922.

Ivan Kraker,
zastopnik potniške pisarne »Francoske linije«.

• Za ta spis uredništvo ne odgovarja.

Meblovano sobo

Isto, s posebnim vhom, v sredini mesta, išče mlad samostojen obrtnik za stalno, event. za dobro hrano. Na željo se plača za nekaj mesecev naprej. Ponudbe pod »Poseben vhod 7387« na upravo Slov. Naroda. 7387

Prodajam

Novo pritičeno hišo. Stanovanje pristo. ALOJZIJ ČEH, Rožna dolina 222 pri Ljubljani. 7323

Prodaja.

Hiša z restavracijo in gostilniškim inventarjem na prometnem kraju v Ljubljani se zaradi bolezni ugodno prod. Naslov pove uprava Slov. Nar. 7370

Iščem stanovanje

Z dvema ali s tremi sobami s pritlikom za takoj. Plačam dobro. Ponudbe pod »Inženir 7369« na upravo Slov. Naroda. 7369

Gospodična

srednje starosti, samostojna kuharica, išče službo gospodinje. Ponudbe pod »Spretna 7410« na upravo Slovenskega Naroda. 7410

Dva dijaka

nižješola se sprejmeta na hrano in stanovanje. Naslov pove uprava Sl. Naroda. 7375

Tražim radi preprodaje zastupništva za sav gradjevinski material artikla za gradjevinke potrebe

i gradjevinke mašine
Molim, da se pošljo offeri i katalogi na adresu arhitektonski biro Džiro J Hinz, Beograd, Krun-ka ulica 53a.

Diojačino

n. pr. srne, zajce, fazane, jerebice, divje race, sloke itd. v vsakem času po najboljših cenah kupuje E. VAJDA, veletrgovina z divjačino in perjatinom, Čakovec, Medjimurje. Brojzani naslov Vajpa Čakovec. Interurb. tel. 59.

3 osebni avtomobil

eden šestdesetleten, d. a. dvosedesna sportna voza se vsled izselitve po ugodni ceni prodajo. Vpraša in ogleda se v avto-garazi Štupca, Slomškova ulica, med 11. in 12. in 17.—18. 7422

Mlad moški

(zaupna oseba) se sredi meseca odpelje v Avstrijo in Južno Nemčijo ter prevzame kakršnakoli naročila. Dopisi pod »Dunajski veliki semenj« Ljubljana, glavna pošta restante. 7424

Sprejme se čevljarski prirezovalac

(Zuschneider). Anton Markun, Kolodvorska ulica 42, Ljubljana. 7381

Dobro ohranjen GODBENI AVTOMAT

(na ulež) se ugodno prodajo. Vpraša in ogleda se v gostilni Dunajska cesta nasproti artil. vojašnice v Ljubljani. 7348

Boljša oseba

išče 1 do 2 prazni sobi pri boljši rodbini. Plača postranska stvar. Naslov pri upravi Slov. Naroda. 7414

Prazno sobo

večjo zračno, s posebnim vhom, iščeta zakonska brez otrok. — Ponudbe pod »Mima stranka 7378« na upravo Slov. Naroda. 7378

Osebni avto

»Itala« 18/24, »Landulet« in »Opel« 12/14, v dobrem stanju, se ceno prodajo. Polzve se v Sp. Siški pri g. LAH, Celovška cesta 13. 7376

Delavce

za cementno strešno opeko, nezarezano, sprejme JOS. CIHLAR, cementna tvornica, Ljubljana. 7373

Psica

čiste pasme, dobermanka, krasna, se prodaja za 1250 Din. Ogleda se Rimska cesta 19. 7371

Prodaja se

majhna stružnica (Leitspindel) - za fino mehaniko. Naslov pove uprava Sl. Naroda. 7380

Ženitna ponudba!

Čvrst mož, 29 let, z inteligentnim po-llicem išče tem potom v svrhu ženitve znanstva z neodvisno gospodinjo pod 30 let, ni izključena ločena ali mlada vdovica. Neopornimi dopisi naj se pošljejo pod »Četkoslovensko udruženje 7339« pošto ležeče Ljubljana I. 7339

Praktična uradnica

vzame vsakovrstno pisarniško delo, tudi strojeplaje, na dom. Ponudbe pod »Praktična 7409« na upravo Slovenskega Naroda. 7409

Sestri iščeta službe

s prvim oktobrom v kakš papirni trgovini ali knjižarni z 2 in 3 letno praksjo. Vešči slov., nem. in ital. jezika. Najraje gresta v Zagreb. Ponudbe pod »Tržačanki 7332« na upr. Slov. Naroda.

Wanderer

kolesno pesto za motorno kolo z 2 ali 3 prestavami se išče. Ponudbe na an. zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Sodna 5. 7327

Moško kolo

dobro ohranjeno, se ceno prodajo. Ogleda se v Skofljici št. 24, soba 23. 7412

Proda se

moško kolo
s štirimi prestavami, skoraj novo za Din. 1600 — Jenkova ulica 9. 7413

Šivalni stroj

(ženski) kupim. — Ponudbe z navedbo cene na I. ROŽANEC, Glince 220.

Uradnik

strojni tehnik, tudi komercialno dobro naobražen, vešč slovenskega, nemškega in italijanskega jezika, z dobrimi spričevali, išče primerno službo. Ponudbe pod »Agilen 7372« na upravo Slov. Naroda. 7372

Gospodična

iz boljše hiše z li. meša vzgojiteljico, družabnico ali spremljevalko. Ponudbe pod »Dobra vzgoja 7393« na upravo Slov. Naroda. 7393

Za projektiranje in akvizicijo išče večje električno podjetje mladega in spretnega

elektroinženirja

odnosno elektrotehnika. Pisarne ponudbe ali osebni poset: Ljubljana, Dunajska cesta 25, pri Ing. A. Stebl. 6893

Kotlarski pomočnik

samostalen in priden, prvovrstna moč dobi stalno nameščenje in plačo po dogovoru pri Vjekoslav Polanu, kotlarju v Vraždinu, Župni trg 8. Hrvaško. 7167

Iščem dve ali eno SOBO

večjo, meblvano ali ne, s kuhinjo ali brez nje. Plačam naprej za pol leta. — Ponudbe: Kostovsky, Dolnjska cesta št. 35, Ljubljana. 6946

Eno ali dve prazni sobi

išče ves dan odstoten miren zakonski par brez otrok. Najmnina postranska stvar. Ponudbe pod šifro »Miren par 7216« na upravo Slov. Naroda. 7216

Uradnica in dijak

iščeta sobo v Ljubljani ali na periferiji mesta za takoj. Ponudbe pod »Brat in sestra 7330« na upr. Slov. Naroda.

Prvovrstna gospodinja

ki bi vodila kuhinjo za približno 200 ljudi, se išče za takoj. Plača in pogoji po dogovoru. Naslov pove uprava Sl. Naroda. 7344

Sprejmeta se

dva ali trije dijaki na hrano in stanovanje. Naslov pove uprava Slovenskega Naroda. 7406

Brez posebnega obvestila.

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanem žalostno vest, da je naš srčno ljubljeni soprog odnosno oče, svak in stric, gospod

Friderik Weinberger

revident južne železnice

včeraj, na praznik, po dolgi mučni bolezni v starosti 58 let, previden s tolažili sv. vere, mirno preminul. Pogreb dragega pokojnika se bo vršil v nedeljo, dne 10. septembra t. l. ob 3. popoldne iz dež. bolnice k sv. Križu.

Bodi mu prijazen spomin!

Ljubljana, 9. septembra 1922.

Globoko žalajoče rodbine Weinbergerjeve.

„Slovenec“ in upravne inštanice.*

Nedavno se je »Slovenec« nekoliko poročeval iz pravnega znanstva ljubljanskega magistrata. Stranki F. je magistrat v smislu obstojnega občinskega sklepa predpisal 400 K pasje takse. F. se je pritožil na občinski svet, ki je priziv odklonil in magistratni odlok potrdil. Ko je magistrat stranko o tem obvestil, jo je, vpoštevajoč novi zakon o državnem svetu in upravnih sodiščih, poučil, da zoper odločbo občinskega sveta ni daljnje inštančne pritožbe več. Doslej se je zoper odločbo II. inštanice — v našem slučaju je bila ta inštanca občinski svet — lahko pritožilo na III. inštanco. Navedeni novi zakon pa določa v členu 18, da se sme tisti, čigar pravica ali v zakonu osnovani neposredni interes je bil kršen z nezakonitim aktom upravnega oblastva (tukaj magistrata), pritožiti le na eno višje upravno oblastvo. Če ta pritožba nima uspeha, je dopustna le še tožba na upravno sodišče, nikakor pa ne več pritožba na kako III. inštanco. »Slovenec« se je povpraševal, odkod je občinski svet druga prizivna inštanca. Povpraševal je torej nekaj, česar nihče trditl ni: Druga prizivna inštanca ni več; pač je pa občinski svet v avtonomnih občinskih zadevah prejšnjemu prva prizivna inštanca, ali kakor običajno pravimo, »druga inštanca« (prva je magistrat). Najbrže je pa »Slovenec« dopisnik mislil, da je magistrat, ki je izdal oni odlok, bil mnenja, da je občinski svet stopil na mesto pokrajinske uprave (pod Avstrijo bi bili morali reči deželne uprave). Drugače si ta dopisnik menda ni mogel predstavljati, zakaj bi nadaljnja pritožba naenkrat ne bila več dopustna. Skratka: Ni bil še bral zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih. »Slovenski Narod« je takoj reagiral na dotično »Slovenčev« notico in dokazal na podlagi veljavnih zakonov, da je »Slovenec« prav po nepotrebnem svojem dopisniku na ljubo nasledel. Saj sploh ne verjamemo, da bi bil on »Slovenčev« notico spisal bil jurist; jurist bi se bil, naj bo že tak ali tak, vendar bolj premislil, kaj bo javno zapisal.

Mislil smo, da bo »Slovenec« postal previden in v očiščeni novemu zakonitemu položaju stvari ne bo več pogreval. Saj je bilo dosti, da se je enkrat neprevidno postavil za svojega sodnika. Toda dne 5. avgusta je »Slovenec« vendarle zopet repliciral pod naslovom »Pritožbene inštanice«. Ta replika živo spominja na tisto ženo, ki je trdila, da trava ni pokosena, nego poražena. In ko jo je moč naposled v jezi vržel v vodo, je še toneča pomolila iz vode roko in s prsti napravila gib striženja.

Ne bilo bi vredno odgovarjati temu ponovnemu »Slovenčevu« članku, če bi šlo za njegovega pisca. Saj je dosti, da so razni odlični upravni juristi, ko so ga brali, smehljaje zmajevali z glavo. Toda čitajoča javnost ne obstoja iz samih juristov. In če bi zdaj odgovor izostal, bi širše občinstvo mislilo, da ima »Slovenec« prav. Tako nas je nepremišljenost in nagla jeza »Slovenčevega« dopisnika prislila, da smo z vdihljajem vendarle zopet segli po peresu.

V kolikor skuša »Slovenec« dopisnik biti osebno nedostojen — piše n. pr. o magistratnem juristu brez političnega izpita (kdo naj bi to bil?) — mu ne bomo sledili. Držimo se le njegovih pravih izjavljaj. »Slovenec« hiti v svoji zadnji repliki sicer povdarjati, da k nesreči »magistratnega jurista« tudi on pozna zakon o državnem svetu in upravnih sodiščih. Zdraga morda pozna, t. j. ga je hotel prečitati, ko je bil po »Slov. Narodu« nanj oporozjen. K svoji »lastni nesreči« pa ga še vedno ne razume. To postaja jasno iz tega, da nam citira § 6. takse naredbe z dne 11. aprila 1920, št. 177 »Uradnega lista« in pa § 84. ljubljanske občinskega reda. Pa § 6. takse naredbe določa, da gre do pritožbe zoper odločbo občinskega urada ali starešinstva (v Ljubljani magistrata) na občinski odbor (v Ljubljani občinski svet) in zoper odločbo občinskega odbora na »deželno vladu, poverjenstvo za notranje zadeve« (danes pokrajinska uprava); § 84. ljubljanske občinskega reda pa pravi — kakor analogno vsi občinski redi iz Avstrije — da odloča o prizivih zoper sklepe občinskega sveta v stvareh samosvojega področja deželni odbor (dandanes seveda pokrajinska uprava). Pri tem moramo še razločevati, ali je sklepal občinski svet kot prva inštanca, t. j. v kakih zadevah, v kateri magistrat sploh ne odloča, ali pa je odločal kot prizivna inštanca v smislu § 54. občinskega reda, t. j. ako gre za priziv zoper odločbo mestnega magistrata. V prvem primeru je seveda nad občinskim svetom še vedno ena (edina) inštanca, ki je danes pokrajinska uprava. V drugem primeru pa je občinski svet sam ta danes edina prizivna inštanca. In zadeva, katere je »Slovenec« dala povoda za razburjanje, je te druge vrste.

Pred uveljavitvijo zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih je seveda veljalo zakonito določilo, da se more stranka bodisi v smislu § 6. one takse naredbe, bodisi po § 84. obč. reda prizvati zoper sklepe občinskega sveta kot prizivne inštanice še do nadaljnje višje prizivne inštanice. Toda — tu je pomen saliens — zakon o državnem svetu in upravnih sodiščih določa čisto suho in kategorično, da se sme, ako ti je upravno oblastvo kršilo pravico ali neposredni osebni interes, pritožiti le na eno višje upravno oblastvo. Zdrži člen istega zakona pa pravi: Ko stopi ta zakon v veljavo, preneajo veljati vsi predpisi, ki nasprotujejo njegovim odredbam. To je jasno, kar se le da. »Slovenec« bi nam mogel naciirati še tu take zakonov, kjer stoji zapisano, da gre pritožba zoper (prizivno) odločbo občinskega sveta na deželni odbor. In ravno tako nebroj zakonov, kjer se bere, da gre pritožba zoper odločbo magistrata kot politične oblasti ali glavarstva na vladu, zoper to pa na ministrstvo. A vse to tretje inštanice (deželni odbor, nadomeščan po pokrajinski upravi, oziroma ministrstvu) je zakon o državnem svetu in upravnih sodiščih odpravil! In sicer odpravil s tako dolžnimi besedami, da se te odprave ne da proč zerkamotirati z nobenim dlakoopletnjem. In čez to dejstvo seveda tudi »Slovenec« ne more splezati, čeprav se lovi po zavilih argumentacijah, o katerih moramo — bralci naj nam oprostite — seveda tudi izpregovoriti.

»Slovenec« nam — to samo mimogrede omenjeno — servira tudi ugotovitev, da upravno sodišče sploh ni pritožbena inštanca, nego sodišče, na katero se vlagajo tožbe, ne pa pritožbe. Ali je kdo kje kdajkoli trdil kaj drugega? Seveda, tisti, ki so brali le »Slovenca«, bodo mislili, da je »Slovenski Narod«, oziroma ta neumni magistratni jurist kaj takega trdil. Če bi mu »Slovenec« ne bil anuliral političnega praktičnega izpita, bi ta nesrečnik še od popreje vedel, da je bilo ravnotako tudi po avstrijskem zakonu o upravnem sodišču.

»Slovenec« poduk torej, kaj je upravno sodišče, more imeti le taktični namen, nevedčim bralcem predočiti »magistratnega jurista« kot pristnega osla. No, pa bog-lonaj!

Preidimo torej k »Slovenčevim« trditvam, ki hočejo dokazati (brez razlogov), da občinski svet ljubljanski ni upravno oblastvo, nego le korporacija in po § 28. občinskega reda le sklepajoči in nadzorovalni organ nad magistratom. »Slovenec« je očitno zelo neprijeten § 54. občinskega reda, ki mu ga je »Slovenski Narod« že zadnjič citiral. »Slovenec« meni, da smo se le po naključju »vleli« na ta § 54. O ne! Ta paragraf pravi ravno ono, kar skuša »Slovenec« s citiranjem § 28. občinskega reda svojim bralcem utajiti: »Občinski svet razsoja o pritožbah, dospelih do njega zoper razsodbe in odredbe magistratove v stvareh samosvojega področja občinskega —«. Ali je torej občinski svet samo sklepajoči in nadzorovalni organ? Kdor ima pravico razsojanja nad odločbami podrejenega mu urada, je menda inštanca? Od nekaj (pod Avstrijo) smo šli tri države in tri avtonomne inštanice. Prve tri so bile glavarstva (oziroma magistrati, v prenešenem delokrogu) — deželna vlada (namestništvo) — ministrstvo. Druge tri pa v avtonomnih mestih magistrat — občinski svet — deželni odbor. Na mesto deželne uprave je stopila po razpadu pokrajinske uprave. Včasih sta bili seveda možni tudi samo dve inštanici, t. j. pri stvareh, katere so a priori pridržane v prvo odločitev deželni vladi, avtonomne pa občinskemu svetu, kjer torej magistrat kot odločevalni sploh v poštev ne prihaja.

»Slovenec« ni šel tako daleč, da bi negiral lastnost mestnega magistrata kot upravne oblasti. Pač pa odreka to svojstvo občinskemu svetu. Kaj torej je oblastvo? Pravniku, ki je poslušal upravno pravo, mora biti znano, da so oblastva oni javnopravni organi, ki država po njih izvršuje svojo oblast (imperium). Oblastvo je torej uredba, kateri je poverjeno določeno področje javnega delovanja v državi. Naj nam bo dovoljeno, citirati nekaj najnovejšega strokovnega slovstva. Tezner, »Handbuch des österr. Administrativverfahrens«, imenuje upravna oblastva one organe — bodisi poedinne fizične osebe, bodisi kolegijsna združenja — kateri so pooblašeni, da izvršujejo oblastveno državno voljo v področju uprave, najsi tudi samo za mimoidoče namen. — Po tej definiciji so oblastva tudi transitorične volilne komisije, ki jim je poverjena izvedba gotove volitve. Kdorkoli le vsaj malo pozna ustroj naše občinske uprave, ne more biti v dvomu, da je tudi občinskimi zastopom poverjena naloga sodelovanja pri javni upravi. Vseuč to funkcijo v svojem področju, udeležujejo oblast (imperium), katero jim je poverila država kot organi javne uprave z zakoni, s katerimi je država ustanovila v sebi upravne avtonomije.

Ako bi »Slovenec« izvestil hotel malo prelistati Teznerja, bi zlahka opazil, da proglašja izrečno tudi občinske zastope za upravna oblastva. Istega mnenja, kakor Tezner, je tudi drug, nič manj ugleden avstrijski upravoslovec, namreč dr. Rudolf Herman Herrmann (glej njegovo 1921 izšlo knjigo: »Grundrissen des Verwaltungsrechtes«).

Tudi upravoslovec iz Nemčije so enakega naziranja; to nam izpričuje priznana nemška učenjaka Oton Mayer in Friderik Fleiner. Prvega delo je naravnost epohalno. Ker pa »Slovenec« nemških in avstrijskih učenjakov, in naj so možje, ki uživajo med znanstveniki mednarodno ime, morda ne priznava, naj mu navedemo vsaj po imenu še nekaj Francozov istega nazora: Dailoz, Duguit, Hauriou, Laferrière, Jéze itd. To so imena, ki slove daleč preko mej francoske republike in vsi ti soglašajo v naznačenem smislu o tem, kaj je oblastvo.

Če torej »Slovenec« jurist občinskimi zastopstvom odreka svojstvo oblasti, je doslej še hudo osamljen in se bo moral zelo potruditi, da bo svet strokovnjakov prepričal o pravilnosti svoje pogumno zasnovane teorije.

Je pa še drug moment, ki ga ne smemo prezreti, če bi obveljala »Slovenčeva« teorija. To je moment samouprave občine. Zakon o državnem svetu in upravnih sodiščih ustanavlja dve inštanici (primarno odločujočo in prizivno odločujočo). S tem se skrajša postopek in doseže hitro sklopitev in uravnovesitev. To je važna pridobitev, ki jo bo znal ceniti zlasti oni, ki je kdaj imel opraviti z avstrijsko tretjo inštanco, zlasti če se je te tretje inštanice po-

služil nagajiv nasprotnik. Čez leto dni, včasih tudi še kasneje, je izšla zadnja odločba. Dostikrat je potrdila le to, kar je razsodila II. inštanca. Škoda vsled zakanja je pa imela stranka ali celo obe stranki.

Za občine vsebuje zakon o državnem svetu in upravnih sodiščih torej posebno pridobitev: Razširjenost občinske samouprave. Po novem zakonu bo v lastnem področju odločalo samo županstvo (magistrat), nad njim pa le še občinski zastop. Za tem ostaja le še tožba na upravno sodišče. Če se »Slovenec« boji, da temu položaju ne bo kos občinski zastop v Rovtahu, ne more ta bojazen izpremeniti položaja. Država je občina — tudi takim, kakor jih označa »Slovenec« z imenom Rovte — poverila celo stvari, ki so zanj morda dokaj usodnejše, nego končno razsojanje o avtonomnih strankarskih zadevah; poverila jim je vse voljaške stvari in tajne instrukcije za mobilizacijo. Vse to so preje vodila glavarstva, torej juridično izsolane državne oblasti. A naša država je tako čudna, da zaupa narodu. Zato se bo moral nehati »Slovenec« zgražati pač tudi glede razsojevalne pravice občinskega zastopa v Rovtahu.

Količnega pomena je skrajšanje avtonomnih upravnih sporov, bo vedel centi zlasti oni, ki imel kdaj opravka z juridičnimi sijalnimi in skrajno nepristranskimi razsodbami Susteršičevega deželne odbora. Če bodo posamični občinski zastopi sodili neumno ali zlobno, se bodo že odvalili, ko jih bo parkrat blamiralo upravno sodišče — kakor je nešteto krat blamiralo Susteršičev deželni odbor. Samo krajše bo šlo. In občine se bodo kmalu začele zavdati svoje važnosti ter resnosti, s katero bo odsej treba vsako pritožbo reševati.

»Slovenec« izkazuje našim občinam malo spoštovanja in zaupanja, ko jim hoče izpodmakniti to, kar jim daje država sama. Da bomo popolni, ne smemo prezreti § 84. ljubljanske občinskega reda, ki ga navaja »Slovenec«, češ da ga ne poznamo. Ze zgoraj smo omenili, da se da navesti nebroj pod Avstrijo nastalih zakonov, v katerih stoji navodilo, kdo je tretja inštanca. A vse te tretje inštanice so ravno odpravljene. To ne gre »Slovenec« v glavo. § 84. obč. reda določa: »O prizivih zoper sklepe občinskega sveta v stvareh samosvojega področja občinskega razsoja deželni odbor (danes provizorno pokrajinska uprava).«

Samo ponavljamo se, če povdarjamo, da odsej za take občinske sklepe, ki vsebujejo razsodbo o kakem prizivu (pritožbi) zoper odlok mestnega magistrata, pač ni nobene III. inštanice več. Kaj drugega seveda je z ostalimi občinskimi sklepi, t. j. takimi, ki jih občinski svet stori prvotno, ne pa kot pritožbena inštanca zoper kak magistratni ukrep.

Kar govori § 84. dalje, se pa tiče samo takozvane nadzorstvene pritožbe. To pa ni nobena inštančna pritožba in se tudi ne drži inštanca. Ako je županstvo, magistrat ali občinski svet kršil obstoječi zakon ali ga napačno uporabil, se lahko vsak občan in brez omejitve na kak prizivni rok pritoži na vladu (nikdar na deželni odbor). Politiki deželni šef ima pravico in dolžnost, da tudi sam, brez došle pritožbe, v takih slučajih vmes poseže. To torej nima z administrativnimi prizivnimi inštancami ničesar opraviti in je le posledica splošne naloge državnih oblasti, čuvati nad zakon. Položaj pritožnika je podoben onemu državnega poslanca, ki v zbornici interpelira. »Vlada« tudi ni dolžna, izdati na take nadzorstvene pritožbe strankam rešitve. Včasih jih izdaja, dostikrat gre pa taka pritožba v interno — uradno pismeno obrazložitev, da le brez pomena, kar od acta, ne da bi pritožnik sploh dobil kaj odgovora.

Ako bi to stvar mešal kdo med vprašanje upravnih inštanč, bi storil nekaj slabe, kakor če bi sindikatno tožbo štel med pravna sredstva kaknega sodnega spora. Ker je pa mogoče, da bi »Slovenec« vso stvar začel odvijati za nevede ljudi zoper platforme § 84. obč. reda, smo se morali zavarovati zoper tak poskus.

S tem je ta debata za nas zaključena, naj »Slovenec« ali kdorkoli še enkrat reagira ali pa ne. Za vsakogar, ki zna misliti ter sklepati, je stvar pojasnjena.

Seveda ne za neki kupček ljudi (tudi taki so se našli), ki so trdili celo, da tudi magistrat (kot občinski urad) niso upravna oblastva, ampak le občinski sveti (torej ravno narobe, nego trdi »Slovenec«). Kam pridemo s tako trditvijo, nam izpričuje tale primer: Magistrat izda gospodu A. neki odlok v stavnih zadevah; A. se hoče pritožiti na občinski svet, je pa malobrižen in zamudi rok. Odlok postane torej pravomočen in izvršljiv. Vsaj tako je doslej mislil ves svet in vsa zakonodaja. Toda če magistrat ni oblastvo, tudi ne more izdati odlokov in razsodb, ki bi kdaj zadobile pravno moč. Gospod A. lahko reče, da tisti odlok sploh ne eksistira, marveč da ga mora še enkrat izdati občinski svet, ker je le občinski svet stvarno oblastvo!

Če bi imeli muzej juridičnih kuriozitet, bi spadale vanj fotografije mož s takim pravnim nazorom.

Da upravna sodišča se niso ustanovile, nas končno tudi ne sme motiti pri vprašanju striktno veljavnosti zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih. Res je zakon pustil vrzel glede tega, kam je dotlej vlagati take tožbe. Ker se mora pa vsako vrzel zakona izpolniti po duhu in smislu, more biti glede na določila člena 50 navedenega zakona in člena 103 ustave vlagati se za sedaj le že obstoječi državni svet.

Spominjajte se Družbe sv. Cirila in Metoda.

Slovenci in drugi Slovani v Gradcu pred 100 leti.

Leta 1827. je izdal dr. A. I. Polsterer knjigo »Graz und seine Umgebung« (Graz, Verlag Darnan & Sorge, 446 strani), ki je za nas zanimiva, ker omenja v nekaterih poglavjih takratne Slovence, zlasti Slovence, živeče v nemškem Gradcu.

Že v predgovoru zahvaljuje dr. Vrlata »za svet in pomoč« pri spisovanju knjige. V bibliografskem pregledu omenja razen Valvazorja še I. A. Kurnarja, ki je spisal zgodovino Otokarja VI. in popis graške okolice. Na str. 78 pravi Polsterer: »Glede na narodnost prevladujejo v Gradcu Nemci; bivajo pa v mestu tudi »sehr viele Wenden«. Med deželnimi komturji »am Leech« našteva iz prejšnjih časov Melhiorja Rulka, I. Kobencija »von Prosek«, Jeske v. Matschau in Hermana »von Lesche«. Med odvetniki pred 100 leti v Gradcu so bili Anton in Peter Hobelnik, Miha Okoren, Ivan Oblak. Na vseučilišču je predaval teoretično modroslovje dr. Jožef Likavec »po svoji učni knjigi« vsak dan od 9. — 10. ure, isti o moralni filozofiji in o zgodovini filozofije. Porodničarstvo je dociral v slovenskem (windisch) jeziku Ivan Kömm, slovenščino 3 krat na teden Koloman Kvas (Quaß), reševanje ponesrečenec dr. Ignac Vrlat. — Med rektorji graške univerze so navedeni I. Kobencelj 1622, Matija Boštjančič 1. 1638, Miha Smrekar 1639, Ivan Despotovič 1700, Andrej Horvat 1719, Martin Rosnak 1779, Fran Tomičič 1784, Severin Dvoršak 1779, Jož. Likavec 1826. Med profesorji, ki so pisali znanstvena dela, so tudi Gašpar Rožko (cerkvena zgodovina), Anton Ljubi (moralno bogoslovje) in Franc Gmeiner (cerkveno pravo in cerkvena zgodovina).

Krakovo in Trnovo v preteklih stoletjih.

Po raznih virih napisal Alojzij Potočnik.

Počasi se tekla Ljubljana nekaj po svoji strugi ter sezala s svojo gladino skoro do vrha obrežja. Za rimskega gospodstva po naših deželah so plule po njej ladje od Vrhnik do Save in tudi dalje. Prav ta promet je pripomogel, da je bila Ljubljana že takrat važno trgovsko mesto. Revni ribiči in čolnarji so si postavili okoli sedanje škofije svoja bivališča z leseno cerkvico, posvečeno njih zavetniku sv. Nikolaju, po ustanovitvi ljubljanske škofije v letu 1461. pa so se preselili v Krakovo in Trnovo.

Krakovčani so lovili ribe in povodne ptice na močvirju, Trnovčani pa so prevažali s čolni po Ljubljani različno blago in ljudi od Vrhnik do mesta. Pri prevažanju po reki so jim služile razne naprave. S čolni, po 18 do 20 dolgimi, 2,5 m širokimi in 1 m globokimi, ki so imeli široko in ploščato konce, so prevažali tovore, težke do 500 stotov. Dva taka skupaj strnjena čolna sta se imenovala ladja. Brodniki ali streharji, 6 do 7 m dolgi, s streho pokriti čolni, so bili za prevažanje ljudi. Malo večji kot brodniki so bili peskarji, s katerimi so prevažali pesek. Ribiči so rabili 4 do 5 metrov dolge čolnice, takozvane škatle. Na težkih vohoz so prepeljavali blago iz kraja v kraj. Zenske so izdelovale čipke in pridelovale predvsem zelenjad.

Blago, dospelo iz daljnih krajev po morju v Trst in na Reko in namenjeno Ljubljani ter krajem severno od nje, so spravljali na vohoz do Vrhnik, od tam pa po Ljubljani navzdol. Na sedanjem Bregu so čakali Trnovčani na prihajajoče ladje. Ob slabem vremenu in v vročini seveda niso postajali pod milim nebom, ampak zahajali so v gostilno »Pri zlatem čolniku«, ki je bila blizu sedanjega šentjakobskega mostu. Tam so se gostili z ocvrtimi piščanci in raki ter pili vino. Med 7. in 8. zjutraj so prihajale ladje, težko obložene s sladkorjem, kavo, bombažem, suknom, svilno, vinom, lesom i. dr. Blago, ki so ga ladje pripeljele, so izložili ter ga spravili v skladišča na Bregu. Drugi dan so naložili blago na težke vohoze — parizarje — ter ga odpeljali po sedanji Dunajski cesti. Trnovčani, ki jim je prevažanje po vodi in po suhem prišlo obilo dobička, so bili nekoliko ošabni ter se niso nič kaj radi prištevati h kmetom. O sebi so peli:

»Kmet kosil — mi pa piš!

Kmet orat — mi pa spat!

Njih bivališča so bila izprva lesena, pozneje pa zidana, odnosno taka, kakršna se vidijo še dandanes po Krakovski ulici. Stanovali so v pritličnih hišicah, katerih vrata so vodila v ozko ulico med dvema hišama. Na cestni strani so imele hiše po tri okna.

Krakovčani kakor tudi Trnovčani so se ločili od okoliških kmetov tudi po noči. Čolnarji so imeli klobuke z širokimi krajevci, škrlataste telovnike z gosto vrsto svetlih gumbov, do kolena segajoče modre hlače in svetlomoder nogavice, obuti pa so bili v nizke čevlje s svetlo zaponko. Zenske so nosile na glavi avbo, čez njo pa belo pečo; potem ošpetelj, »krilo iz pravega mezlana«, predpasnik, jopo iz rjavega suknja, ki je

»Steiermärkische Zeitschrift« je objavil 1. 1821. spis »o Privinovem Blatnem gradu«, 1. 1825. pa spis »Zgodovina slovenskih narodov ob Donavi«. V poglavju o umetnikih in pisateljih, živečih v Gradcu, je našel dr. Bendiča (medicina, topografija) in Ignacija Kluna (glasb. skladatelj). Ranocelniki so bili Gašpar Lupetina, I. Kömm, Ant. Perejak, Blaž Kordin pa Fr. Aniček.

Denar za postelje v »občini bolnišnici« sta darovala »prečastiti gospod pl. Glavernik« in Elizabeta Veberičeva. Odlikovani so bili Iv. N. Čebul (s plemstvom), Fr. Jurč, opat Kunšak in prof. K. Krusnik pl. Kupljenik. — Hišni posestnik Dragovanč je bil javno pohvaljen »za pomoč ob povodnji 1. 1813«, Jožef Gregorič, dež. vladni koncipist, »za izvršno službovanje«, in posestnik J. Nečas »za pomoč ob požaru gladališča«.

Iz »kratke kronike mesta Gradca« se mi zdi vredno navesti te-le podatke: »Meseca aprila 1. 1274. je prišel češki kralj Otokar v Gradec ter imenoval Milo Zaviša za svojega namestnika«.

»L. 1516. kmetski punt na Sp. Štajerskem («stara Brauda») ... 15 kolo-vodij, 10 stotnikov in 136 drugih puntarjev se obglavi v Gradcu.«

»5. junija 1. 1822. je umrl opat run-skega samostana. J. A. Kunšak, c. kr. svetnik, v 69. letu svoje dobe.«

»27. marca 1. 1824. je umrl Fr. Gmeiner, dr. fil. in teol., odličen teološki in zgod. pisatelj.«

»30. junija 1826 je umrl Andrej Kav-čič, dr. fil. in teol., kanonik in konzist. svetnik, v 74. letu.«

I. Koštič.

bila pošta s črnim baržunastim frakom in srebrn pas, na katerem je visel zaprt nožček. Na nogah so imele rdeče volnene nogavice in črne solne s svilen pentljo.

Ribiči so nosili črne klobuke z visoko šulo in širokimi krajevci; okrog šule je bil baržunast trak s posrebrno zaponko, ob njem pa še zlata vrstica s čopi. Srajca je imela podolgovat ovratnik, okoli katerega so se zavezavali svilen rdeči robec, ribičev telovnik pa je imel dve vrsti gosto našitih srebrnih gumbov, katerim so rekli groši. Dalje so nosili ribiči črne hrastne hlače, pošte ob straneh z ozkimi jermenčki, jopice iz temnozelenega ali modrega suknja in črne škornje s svetlimi golenicami. Zenske so nosile avbo z zlatim čelom in tibetaste jopice (spenzarje) s širokim ovratniki in prav takimi rokavci z dolgimi zapetniki. Njih pleča je pokrivala dolga svilena ruta. Krila iz rožastega muselina so imela spodaj po dva široka in dva ozka zelena traka. Črni svileni predpasniki so bili obšiti s črnimi svilenimi čipkami. Čevlji so bili iz temnozelenega ali drugega barvanega blaga. Krakovčani in Trnovčani so bili tedaj, kakor se dá posneti po njih noši, imoviti ljudje. Razen tega so bili tudi spretni veslači in čolnarji, kar so pokazali pri raznih medsebojnih tekmah. Za nekaj tako tekmo, prirejeno 1. 1092. na Ljubljani, jim je namenil mestni magistrat tri darila: tovor vipavskega vina, tri vatie suknja in par nogavice. Za prvo darilo sta se potegovala po dva in dva čolnarja v majhnih čolnih z dvema in dvema veslačema. Čolnar, ki si je hotel priboriti to darilo, je moral, stoječ na koncu čolna z dolgim drogom v roki, pahniti svojega nasprotnika v vodo. Darilo je dobil tisti, ki je »pobical« največ svojih nasprotnikov v vodo. Sukno in nogavice so visele z lesenega mostu, prednika sedanjega Hradskega mostu. Darila sta bili tistega, ki je prvi privesal do njiju. Leta 1210. so dali mestni očetje na ozko premostiti s čolni Ljubljano na Bregu. Napravljani mostiči so morali zastopiti Krakovčani in Trnovčani tako, da so si stali nasproti. Na dano znamenje so se zagnali drug v drugega. Stranko, ki je posuvala nasprotnike v vodo, so obdarili kot zmagovalca s tovorom sladkega vipavca. — Vsa darila za tekme je dajalo mesto zaradi tega, ker so takratni mestni očetje vedeli ceniti koristi, ki jih je prejemalo mesto po čolnarjih.

Tako je preživljalo nekdanje Trnovčane čolnarjenje, dokler niso prišli Francozi leta 1792. v naše kraje. Izza tistega časa pa so prevažali od Ljubljane do Vrhnik in obratno le ljudi. Leta 1840. je splovaj po Ljubljani prvi parobrod, ki je bil 28 m dolg in 4 m širok. Nekaj let so se Ljubljanci z njim prav radi vozili. Ker pa se je pripetila večkrat kakšna nesreča, zato se je tudi ta vožnja opustila. Ko pa je zadržala 1. 1857. železnica od Ljubljane do Trsta, je čolnarjenje skoraj popolnoma prenehalo. Dandanes prevažajo po Ljubljani čiz Podpeč in z Vrhniko zgolj drva, pesek, kamenje, opeko in drugo.

* Radi preobličice gradiva nismo mogli ta članek pravočasno ponatisniti.

Pismo iz Gdanska.

Konec.

Na severni strani mesta so ladje-delnice. Tri velike. Te so same na sebi celo mesto — nekako železno mesto. Z morjem so spojene po »Mrtvi Wisli«. Največja teh ladjedelnice so Schichanska. Na njej so dogradili v zadnjem času največjo ladjo bodoče nove nemške trgovske mornarice. »Kolumbus« ima 45 tisoč ton, dolg je 248 m in 46 m visok. 16. junija so ga slovesno spustili v morje.

To se pravi . . .

Vse, kar je nemškega, je bilo poleg. Gospodinja Carlson, hčerka posestnika ladjedelnice, je govorila svoj »krstni« govor:

» . . . und jetzt fahre hin in die Meere und bring die »schwarz-weiss-rote Flage« wieder zu Ehren.«

Toda »Kolumbus« se je temu pove-lju negalantno uprl in raje ostal na suhem. Med drsanjem so se vsled nezadostnega mazanja vnele podloge in zgodi-lo se je, da je obliči sredi teka napol v vodi, napol na suhem.

Pravijo, da so storili to delavci iz maščevanja zaradi različnih sekatur. Razumljivo bi to bilo, kajti lepo se nemškim delavcem ne godi. Zaslužijo na mesec približno 3000 M., za katere se ne dobi tu niti toliko, kot v Ljubljani za 3000 K.

Lahko bi si opomogli z generalno stavko, a ne store tega iz edinega vzroka, ker — tako so mi razložili sami — zasedejo v slučaju nemirov mesto takoj Poljaki. Mirna stavka pa ni mogoča, ker vodi v tem slučaju takomenovana »Tech. Nothilfe« (študenti teh. šol in po-litica) obrate dalje.

Skraino zmerni so delavci v jedi. Zato pa mora plavati krompir v morju špirta. Sicer pa to velja za celo prebi-valstvo. Toliko pijanih ljudi vseh kro-gov kot tu, in poprej v Berlinu in Dra-danih, še nisem videl nikjer. Toda to je razumljivo, kajti Nemec je rojen dela-vec, nikakor pa ni duhovit. In samo du-hovit človek se lahko zabava tudi, če ni pijan.

»Nemci so velik narod, zato imajo mnogo izjem.«

Ne vem, kje sem slišal ta izrek; bil pa sem silno razburjen, kajti občudoval sem Nemčijo in mislil, da najdem v vsa-kem Nemcu novega Diesel-a. Danes sem popolnoma prepričan o nasprot-nem.

Eno uro hoda od ladjedelnice, vedno ob »Mrtvi Wisli«, je Neufahrwasser, gdanski pristan. Tu je življenje. Vsa-dan prihajajo ladje iz Švedske, Rusije, Amerike. Sicer ostanejo tu le največje, manjše vozijo po Wisli do mesta.

Neufahrwasser je prav mornariško-umazan. Mornarske beznice, med njimi seveda neobhodno potrebni »Cafe-In-ternationale« v vencem vseh mogočih zastav nad vhodom, so zastopane v častnem številu. Vzhodno morje je ne-koliko drugačno kot naše. Ponavadi je sivo in dolgočasno; mu pač manjka solnce.

Na obzorju dve črni točki. To sta dve francoski bojni ladji, ki križarita po gdanskih vodah. Gdančanom trn v peti. Kajti da bi postal Gdansk bojni-mornariška baza Francozov in Polja-kov, jim je nekoliko nerodna misel.

Pa se bodo morali privaditi na njo, kajti Poljaki, ki so spoznali vrednost mórja, vrtikajo v Gdansk ogromne vsote. Mogoče se jim delo počasi posreje, in potem bodo imeli Nemci priliko, hoditi po Gdanku s istimi občutki, kot sem hodil jaz ob Labi. Jaz bi jim to od srca privoščil, kajti Poljaki so Slovani, in ob-čutek ni bil baš najprijetnejši.

★ ★ ★

Na jugu mesta so še ostanki od trd-njav kasetate, postavki, podzemeljski hodniki; vse tiho.

Tu manjka vojaštva. Sicer pa manj-ka vojaštva Gdančanom povsod. »Schu-po« (Schutzpolizei) v zelenih uniformah službo nadomešča prejšnje pestre barve huzarjev in ulanov.

»Apropos: »Schupo«.

Spominjam se, kako smo se v Ljub-ljani smejali, ko smo čitali, da se boje Rfanczi te policije. Mene je ta smeh nekoliko minul. Kajti »Schupo« je orga-nizirana bolje kot marsikatera vojska, obstoja iz samih mladih, močnih mož, dela vsakovrstne vojaške vaje, in je je kof listja in trave.

Na zahod vodi od Gdanska 2 in pol kilometra dolg drevored iz štirih vrst lip do Langfuhr. Ta drevored je nekaj posebnega. Zelene, duhteče lipe, samo življenje, na obeh straneh pa grobovi. Grób pri grob, skoro nepretrgano, od Gdanska do Langfuhr.

Langfuhr je malo vseučiliščno me-stec. Tu vlada študentarija. »Burši« z bafvastimi čepicami in trakovi, in raz-režanimi; zapitimi obrazi. Holost teh gospodov meji na blaznost, ginljiva je semtertje njihova nevednost. Žalosten pogled za nas Slovence, je kako se klan-jajo Rusi in Bolgari tem mogotcem, vkljub temu, da zro ti na nje z visokega piedestala kulturnoscev. O njihovem taktu priča najboljše slavnosti »Saal-kaffe«, ki so ga priredili za priliko Ra-

thenauovega umora. Kako bodo ti mož-je reševali Nemčijo, mi ne gre v glavo.

Teh. visoka šola je tu središče živ-ljenja. Seveda je zidana v gotškem slo-gu. Zidovje rdeče in belo, tu in tam ma-lo zlata, streha črna, nad vhodom kovi-nast relief Viljema. Urejena je lepo. La-boratorijev je cela vrsta in tudi profes-sorji so dobri.

Najboljše na celém učnem redu pa je, da mora vsak študent eno leto prak-tično delati. To se pravi, vstopiti v ka-ko podjetje za navadnega delavca.

To bi lahko uvedli tudi pri nas, po-sebno ker manjka naši tehniki praktič-nih laboratorijev.

Jugoslovenov nas je tu zdaj 19 (5 Slovencev) 6 nas dela na ladjedelnih. Lepo se nam pri tem sicer ne godi, kaj-ti naši razvajeni jugoslovenski želodci niso zadovoljni s samim krompirjem in smrdečimi proizvodi kemične industrije a la »umetni med«, magarina itd.

In še tem so se dvignile cene pri zadnjem padcu marke tako, da so skro-rodno ogledljive.

20 minut vožnje od Langfuhr. Še na gdanskem ozemlju leži znano morskó kopališče Zoppot. Tu se zbira ves Vzhod. Poljaki, Rusi, Litvinci, Finci, Skandinavci, Danci. Največ je seveda Židov. Kriv nos, krive noge, vlažna rumenkasta polt.

V igralnem klubu se jako visoko igra, pri dirkah, tudi celo pasje dirke so v to svrhu na razpolago, v kavarnah se pleše od zgodnjega večera do poznega jutra; na vse mogoče načine se skušajo ljudje zabavati, samo kot pravi kopa-lišniki ne. Za to sta namreč zrak in morje nekoliko premrzla.

Cene so tu naravnost bajne. Soba mesec dni 10—15.000 M.

Specialiteta Zoppota so poštni za-boji z napisom: »Adresse und Marke nicht vergessen.«

Mala Francozinja si je prišla ogle-dat »les Boches«.

»Ennuyant.«

S kratko besedo karakterizira mor-je, ljudi, življenje.

Prigovarjam ji, naj gre v Jugosla-vijo, na Jadran.

»Mais, si . . .«

Ne pustim jo do besede. Prišežem ji na žive in mrtve, da se bo zabavala bolje kot tu.

In sem trdno prepričan, da nisem krivo prisegel.

D. R.

Željiarska zadruga Kropa.

Enega najlepših, najprepričevalnejših primerov, kaj vzmore slovenska vztraj-nost, podjetnost in ljubezen do dela, nam kaže Željiarska zadruga v Kropi, ki je raz-stavila svoje proizvode na letošnjem ljub-ljanskem veleseminju.

Kakor je vsakemu znano, je Kropa ob-enem z Železniki že v davnih časih slovela po svojih željarijih. No, neugodne razmere, pomanjkanje snovi in naročil, dalje velika tekmovalnost tovarniških, strojnih izde-lovalnic željev je to krasno panogo doma-če obrti malodane popolnoma uničila. Na robu propasti pa je kropskim željarijem prišla srečna misel, združiti se v zadrugo in z združenimi močmi nadaljevati boj za obstanek.

Leta 1895. je bila zadruga ustanovljena. Začetek je bil vse prej kot sijajen. Mnogo-krat so se morali zadržati obračati s prošnjami za pomoč na deželno vlado in velikokrat jim je primanjkovalo celo vsa-danjega kruha. Kranjska hranilnica jim je dajala prehranje. Začetkom so izvrševali vse le z rokami, leta 1900. pa so dobili prvi stroj za stiskanje željev za travnice. Pola-goma, polagoma se je delo širilo. Prišla je vojna, potem preobrat in z narodno svobo-do je prišla tudi nova moč, novo življenje. Letos ima zadruga že 140 različnih strojev. Razen čeljiarskih in drugih željev se je lotila tudi stiskanja zakovic, vliakov, ma-tic in podložnih plošč.

Prej je zalagala neka tuja tvrdka vso Avstro - Ogrsko in ves Balkan. Pred letom dni je začela zadruga pridnaviti tuje tvr-dke, kar ji radi izborne kakovosti njenih izdelkov ni težko. Kar je pri tem posebno zanimivo, je to, da se je to izpodiranje začelo ravno na jugu naše države in se raz-širja od tam proti severu. Lani je bilo pro-dano 300 vagonov izdelkov, a letos že okoli 400 vagonov. Državne železnice zalaga z višje omenjenimi izdelki skoraj izključno naša zadruga.

Zaduga seve še ni dosegla viška, am-pak je njena produktivna zmoglost še ve-liko večja. Zdjaj je zaposlenih tristo delav-cov, med njimi je dvesto članov zadruga. Gotovi izdelki se delajo noč in dan, to je v izmenah. Delniška glavnična znaša 60.000 kron, ki bo povišana na 120.000; imovina zadruga v strojih in orodju ter posvetu pa se že zdaj lahko ceni na 10 milijonov di-narjev.

Zadruga je s semnjem zelo zadovoljna: letošnja pordneva prodaja je ono na lan-skem že presegla. Samo v sredo je prodala za nad en milijon kron izdelkov, večinoma v Srbijo in v Bosno.

Tej, v vsakem oziru domači, čisto na-rodni zadrugi, želimo uspeha od vsega srca.

OBIŠČITE
II. LJUBLJANSKI
VELESEJEM!

Delovanje organizacije F. L. I. S.

Točna in nepristranska navodila so ja-ko koristna stvar. Skoraj vsakdo prej ali slej potrebuje taka navodila.

Zlasti pa je to res glede 13 milijonov tujerodnega prebivalstva Združenih držav. Ta velik del ameriškega prebivalstva vse-buje razne plemenske skupine, od katerih ima vsaka svoje posebno ozadje, svoje tra-dicije, svoj jezik in svoja naziranja. Zdru-žene države so sedaj njihova domovina. Nikdo ne zna nikdar preveč o svoji domo-vini.

Nihče bolj ne potrebuje informacije o Združenih državah, o njihovem vladnem si-stemu, njihovih zakonih, običajih, tradicijah, jeziku in naziranjih, kakor jih potrebuje ta velika skupina tujerodnih ljudi. Pa tudi nihče ni tako znatizeljen v tem pogledu, ka-kor ravno ta skupina. Dokaz temu je štiri-letno delovanje organizacije, imenovane Fo-reign Language Information Service.

Foreign Language Information Service je ustanova popolnoma svoje vrste. Ni druge organizacije, ki bi ji bila podobna. Ta organizacija si je postavila sistematično nalogo, da zalaga tujerodce v Združe-nih državah z natančnimi in nepristranskimi informacijami v njihovem lastnem jeziku. Iz tega izvira ime organizacije. Dast je novinarstva služba njena temeljna naloga, vendarle ta ustanova je na razpolago tudi poedincem, ki se na njo obračajo, s tem, da jim pomaga v reševanju njihovih proble-mov in urejanju njihovih odnošajev na-pram novi domovini.

Foreign Language Information Service niti ne poskuša pokrivati vse informacijsko polje. Njegovo prizadevanje gre za tem, da se specializira. Prvotna njegova naloga je, da zalaga tujerodce v Združenih drža-vah z informacijami, to je, z informacijami ne le o vladi in zakonih zemlje, marveč tudi o stvarih, ki se nanašajo na zdravstvo, prilike za vzgojo, poljedelstvo, otroško oskrbo in vse vsakdanje ljudske potrebe, s kate-rimi se ukvarjajo razni oddelki federalne vlade. Večina izdanih novinarskih člankov, skrbno pripravljenih z ozirom na njihovo aktualnost, so prevedeni iz objav, priposla-nih od raznih oddelkov federalne vlade. Fo-reign Language Information Service je po-temtaka spona med vlado Združenih držav in priseljenci.

Ne le da je vsak vladni department in bureau pripravljen sodelovati s Foreign Language Information Service s tem, da ra-de volje takoj ugodi vsaki zahtevi za po-sebne informacije in material, ampak mno-gi izmed njih, katerih delokrog se posredno ali neposredno dotika našega priseljenega prebivalstva, se obračajo na FLIS. In za-htevalo njegovo specializirano pomoč, ako iščejo stika s tujerodnim prebivalstvom. Tako je n. pr. ta organizacija ustanovila s sodelovanjem Departmenta of Labor, Bu-reau of Immigration, posebno informativno službo za tujerodne častopisje. Da se to delo oblaša, je imenovala svojega posebnega delegata na Ellis Island (Mr. Ivana Mladinec, upravitelja Jugoslovanskega Od-med to organizacijo in Bureau of Naturali-zacija). Jako ozko sodelovanje obstoja tu-daj. Upravitelj tega vladnega urada so pazno pregledali novo brošuro »Kako po-stanemo državljani Združenih držav«, ki jo je Foreign Language Information Service nedavno izdal in za katero je predgovor na-pisal sam delavski tajnik James J. Davis.

Tajnik Davis je pokazal jako veliko za-nimanje za informacije, katere mu je ta organizacija dostavljala glede mišljenja tuje-jezičnega častopisja o zakonih in zakonskih načrtih, nanašajočih se na naturalizacijo in priseljevanje. Ravnotako so Department of Agriculture (oddelek poljedelstva), De-partment of Interior (za notranje stvari) in drug department, kakor tudi priseljenski odbori Senata in Reprezentantske zbornice pokazali veliko zanimanje za interpretativ-no službo te organizacije.

Vrši nikanke vrste propagandističnega dela. Njegova služba je izključno informa-tivna. Ne smemo raditega zamenjati ga s katersobodi izmed mnogih takozvanih »Amerikanizacijskih« ustanov. Organizacija tudi ni komercialna; radi tega tudi ne so-licitira ali prodaja oglasov katersobodi vrste. Ona je izključno prosvetna ustanova, brezplačna informacijska služba za tuje-rodce.

Da tujerodci in tujerodni častopisje to službo in da se rade volje poslužujejo službe, katero ta organizacija jim nudi, do-kazuje poročilo o delovanju F. L. I. S. te-kom minolih šestih mesecev, od 1. januarja do 30. junija t. l. Tekom te dobe je ta or-ganizacija potom svojih 16 tujerodnih oddelkov odposlala 2379 člankov, obsegajočih 1.091.241 besed, 725 častopisim in drugim publikacijam. Tekom iste dobe je nabrala 18.621 častopisnih izrezkov, vsebujočih član-ke, pripravljene od F. L. I. S. in znašajočih skupaj 8.529.850 besed. V primeri z istim razdobjem v leto 1921. je tujerodni časo-pisje uporabilo letos 19% več čtiva te or-ganizacije kakor lansko leto, dočim je or-ganizacija izdala 83 od sto več materiala kot lansko leto.

Te številke o količini ponatisnjene-ga materiala so pravzaprav še preizkise, ker ta račun je napravljen na podlagi časo-pisov, ki jih je Foreign Language Informa-tion Service v resnici prejel. Od 725 tuje-jezičnih častopisov v Združenih državah, ki redno dobivajo te članke, organizacija pre-jema redno le 548, oziroma 76%. To pome-nja, da se mesečno prečita in odrežejo 5000 tujerodnih častopisov ne le radi čtiva, iz-danega od F. L. I. S., marveč tudi radi zna-čilnih uvodnih člankov in interesantnih ve-sti glede dogodilanj v poedinih tujerodnih skupinah.

Z ozirom na zanimanje, ki so ga evrop-ski častopisji pokazali za častnikarski mate-rijal F. L. I. S., ki so ga našli v ameriških tujerodnih častopisih, ta ustanova pošilja svoje članke približno 200 častopisom v raznih evropskih državah.

Enako zanimive in značilne za obseg delovanja te organizacije so številke o uslugah, storjenih poedincem, ki so se obr-nili na F. L. I. S. Tekom prvih šestih mese-cev tega leta se je obrnilo na ta urad 4842 za pomoč v svojih težkočah z dohodnin-skim davkom, naturalizacijo, vknjižbe na javno zemljišče, priseljevanjem, zdrav-stvom, oskrbo otrok in drugimi problemi, s katerimi se federalna vlada ukvarja. Te osebe so prinesle 6031 problemov v rešitev, kar je zahtevalo 13.220 uradnih poslov v obliki sestankov, pisem, pogovorov z vlad-nimi činitelji, brzojav in mnogobrojnih drugih intervencij v svrhu rešitve dotične težkoče. Istočasno je došlo 1220 vprašanj s strani tujerodnih in drugih organizacij, na katera se je odgovorilo.

Važna posledica te individualne službe je podlaga, ki je s tem dana vladnim de-partamentom za primernejše upravljanje pri-seljenskih problemov. Značilen v tem po-gledu je dohodninski zakon od leta 1918. Ta organizacija je dokazala vladnim čini-teljem, v čijih delokrog ta stvar spada, da so nekatere oznabe in določbe v dotičnem zakonu provzročevale, da so bili mnogi tu-jerodci pogrešno klasificirani in preveč ob-davčeni. Novi zakon od leta 1921. vsebuje razne spremembe, ki jih je F. L. I. S. pri-poročal federalni davčni oblasti »Bureau of Internal Revenue«. Ta urad je tudi sprejel priporočila te organizacije glede sprememb nekaterih tiskovin in postopanja v izvrše-vanju tega zakona.

Ta oba faktorja, zalaganje tujerodcev z natančnimi informacijami in spremembe za-kona in njegovega upravljanja, imata za po-sledico, da dandanes povprečno le deset oseb potrebuje pomoči v stvari dohodnin-skega davka za vsakih tisoč, ki so potrebo-vali in zahtevali to pomoč pred dvema le-toma. To je stvaren uspeh v prizadevanju, da se prepreči krivično postopanje proti priseljencem.

Poleg tega delovanja Foreign Lan-guage Information Service zalaga ameriško angleško častopisje in ustanove, visoke šole in vseučilišča z brezplačnimi informaci-jami o tujerodcih. Svrha tega delovanja je, da se nudi rodnim Amerikancem pravilna slika o razmerah med tujerodci, kakršne so izražene potom njihovega častopisja in nje-govih lastnih organizacij.

To se vrši s tem, da F. L. I. S. pošilja vsak teden v angleškem prevodu pregled najbolj reprezentativnih uredniških član-kov iz tujerodnih častopisov, nadalje en-krat na mesec neki pregled, takozvani »clip« sheet vsebujoči vesti o delovanju vmes poedinih tujerodnih skupin v vseh delih Združenih držav. Organizacija izdaja tudi svoj mesečni »Bulletin« v angleškem jeziku, v katerem se razpravljajo razne strani situacije našega tujerodnega prebi-valstva.

Te informacijske službe posluhuje se 76 vladnih oddelkov in uradov in kongresio-nalnih odborov, 260 ameriških angleških častopisov in 216 prosvetnih zavodov n. pr. kolegij, vseučilišča in poleg še razne so-cialne ustanove in poedinci. S tem svojim »tolmačenjem priseljenca Ameriki« Foreign Language Information Service vrši jako važno nalogo, ker s tem prispeva, da se odpravijo razni krivi pojmi in nesporazum-ljenja, ki se tako pogosto pojavljajo v ne-katerih krogih rodnih Amerikancev z ozi-rom na tujerodce in njihovo delovanje.

Svoje delo izvršuje Foreign Lan-guage Information Service potom 16 tujerodnih oddelkov, ki so: češki, slovaški, danski, fin-ski, nemški, madžarski, italijanski, židovski, jugoslovanski (slovenski in srbo-hrvatski), litvinski, norveški, poljski, ruski, švedski in ukrajinski. Vsak tak oddelki je upravljen od oseb dotične narodnosti, ki ne le pozna-vajo temeljito ozadje, jezik, zgodovino in probleme dotične svoje skupine, ampak ki seveda tudi dobro poznajo ameriške raz-mere. Poleg teh tujerodnih oddelkov ob-stojajo še sledeči oddelki: American Press Bureau (za ameriško javnost) oddelki za raziskovanja in knjižico, statistični odsek, zastopnik v Washingtonu, zastopnik na Ellis Island, ravnatelj in podravnatelj. Ta-le skupaj z upravitelji poedinih oddelkov so-stavljajo ravnateljski upravni svet. Vsak oddelki ima svoje osebe, ki obstoji iz oseb poedine jezikovne skupine. Dodatno k upravnemu osebju ta ustanova uživa sode-lovanje posvetovalnega odbora, ki je se-stavljen od teh jako uvažanih Amerikancev vsenarodnega slovesa: Julia C. Lathrop, Allen T. Burns, Mrs. Willard Straight, George Mc. Aneny in John Palmer Gavit kot predsednika.

Foreign Language Information Service je neodvisna, strogo nepolitična, nesektar-ska in nepropagandistična ustanova, ki je bila ustanovljena leta 1918. od federalne vlade kot informacijska družba za tuje-jezične častopise tekem vojne in je kasneje nadaljevala in razvila svojo prvotno na-logo. Ker je vsa njena služba brezplačna, mnogi vprašujejo, kdo financira to delo. Radi doseženega uspeha in, ker se ni tekem celega svojega obstanka nikdar ostračila od svojega neodvisnega značaja, sta dva filantropična in prosvetna sklada, Common-wealth Fund in Laura Spelman Rockefeller Fund, odkazala lani potrebna sredstva za vzdrževanje te organizacije. Le dejstvo, da je vsa svrha organizacije F. L. I. S. bila vedno ta, da daje tujerodnim častopisom in tujerodcem nepristranske in nesebične in-formacije, navodila in usluge, je omogočilo njen obstanek in njeno sedanjo finančno podporo.

S tem, da sodeluje z ustanovami in pri-rodniimi združenji tujerodnega prebivalstva, ne pa njim nasprotuje, si je Foreign Lan-guage Information Service stekel njihovo zaupanje.

Jugoslovanski Oddelki.

Osebe Jugoslovanskega oddelka ob-stojijo iz sledečih uradnikov: Ivan Mladinec, upravitelj in zastopnik organizacije

na Ellis Islandu, rodom Dalmatinec. — Raj-ner P. Hlača, soupravitelj in načelnik pri-seljenskega odbora F. L. I. S., rodom pri-morski Slovenec. — Miss Stephanie Pod-gornik, tajnica. — Franjo Mladinec, pomožni uradnik.

Bolniško zavarovanje držav-nih nameščenec.

V ljubljanskih dnevnikih je nekdo sprožil bolniško zavarovanje državnih nameščenec. Zelo pametno, da se je to vprašanje načelo, čeprav — pozno. Ko-liko družin državnih nameščenec je že zabredlo ravno zbog bolezni v strašne dolgove. Denarne podpore niso dobili od nikoder, ker država ne da zadostno, v sedanjem preračunu pa sploh nobenih kreditov za podpore. O brezplačni zdravniški podpori pa sploh ni govora. Toda nekaj si pa lahko državni nemeš-čenci vseeno pomagamo.

Opozoriti bi bilo na zakon o zava-rovanju delavcev. Po § 7 tega zakona točka a) se niso dolžni zavarovati zo-per bolezen oni državni nameščenci, ki dobivajo na temelju službenih predpi-sov, ki veljajo zanje, svoje prejemke za časa bolezni najmanj za 26 tednov od dneva, ko se je pričela bolezen. Pač pa se lahko zavarujejo sami prosto-voljno. Zadnji odstavek navedenega paragrafa pravi namreč doslovno: »Nameščenec, ki so po tem paragrafu (§ 7) oproščeni obveznosti zavarovanja zoper bolezen, in njih rodbini se zago-tove s posebnim statutom zdravniška pomoč in zdravila, kakor tudi podpora ob porodu in smrti.« Pripominjam, da ta posebn statut še ni izšel.

§ 5 tega zakona se glasi: »Osebe, ki niso zavarovane zavarovanju po tem zakonu, se smejo prostovoljno zavarova-ti po tem zakonu samo na način in ob pogojih, ki jih predpiše minister za socialno politiko z naredbi. Osebe, ki so po dosedanjih naredbih prostovolj-no zavarovane zoper bolezen in nezgo-de, smejo podaljšati prostovoljno zava-rovanje po odredbah tega zakona, do-kljer bivajo v območju naše države.«

Izšla pa je že tudi izvršilna nareb-a ministra za socialno politiko k temu zakonu. Prostovoljno se smejo zavarova-ti zoper bolezen v smislu § 5 zakona o zavarovanju glasom § 13 te izvršilne naredbi točka a) »osebe, ki so na pod-stavi § 7 zakona o zavarovanju delav-cov oproščene dolžnosti zavarovanja zoper bolezen.« Nadaljena dva odstavka tega paragrafa se glasi: »Osebe pod a) do e) smejo pristopiti k prostovolj-nemu zavarovanju zoper bolezen samo na podstavi ugodnega zdravniškega pregleda, ako niso še ob pristopu dovršile 40. leta starosti. Izjemoma se sme-jo do dne 1. oktobra 1922 pripuščati tudi osebe, stare nad 40 let, ako še niso dovršile 65 leta starosti. Prostovoljno zavarovanje zoper bolezen je pri ose-bah, omenjenih pod a) do e) omejeno samo na zdravniško pomoč in v zdravila, babiško pomoč in na oskrbo v bolnici za člana in njegovo rodbino.« Pripomi-njam, da je ta zadnji odstavek nepopo-len, ker je izpuščena podpora ob smrti, ki jo pozna zakon, § 7, zadnji odstavek.

§ 14 izvršilne naredbi pravi: »Za prostovoljno zavarovanje plačujejo ose-be pod a), e) in b) tri četrtine prispev-ka za člana«. itd. Po dobljenih informacijah bi znašal mesečni prispevek za državne uradnike — vsi bi prišli v IX. razred — 3/4 od zneska 12 Din 48 par. t. j. mesečno 9 Din 12 par.

Najbolj umestno bi bilo, da stopi »Osrednja zveza javnih nameščenec« nemudoma v stik z okrajno bolniško blagajno, s katero naj uredi vse potre-bno. Stvar je nujna, posebno za starej-še nameščenec. Seveda s tem pa še ni storjeno vse. Naše organizacije morajo iti nemudoma na delo, da izposlujejo po-seben statut od ministrstva za socialno politiko, po katerem bi morali biti zava-rovani zoper bolezen vsi javni nemeš-čenci. Seveda bo morala država pri tem nositi skoro gotovo najmanj take stroške, ki jih predpisuje zakon o zavarovanju delavcev delodajalcem.

Brezdvomno pa bi bilo za javne nameščenec veliko boljše, če bi imeli svojo lastno zavarovalnico zoper bolezen. Tozadevni zakon je že urejen, je veliko boljše od zakona o zavarovanju delavcev in je tudi že — v praksi. Dobi se ga na mestnem magistratu ljubljanskem. Po tem zakonu so zavarovani zoper bolezen vsi magistratni uslužben-ci. In kar je mogla mestna občina ljub-ljanska za svoje uslužbenec, to bi zmo-gla pri dobri volji še veliko bolj država. Dolžnost vseh naših organizacij pa je, da gredo takoj na delo za uvedbo takega zakona o bolniškem zavarovanju za državne nameščenec. Toliko v glavnem. Vsakemu pa bi bilo priporočati, da pre-čita zakon o delavskem zavarovanju.

Računski uradnik.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSILSEK.
Odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Posetnikom velesejma priporočamo naslednje tvrdke:

Fran Lukič konfekcija za dame in gospode, Pred škočije 19.	Restavracija „pri Roži“ Ljubljana, Zidovska ul. 6.	Kavarna „Evropa“ Ljubljana, Dunajska-Gospodarska c.	Restavracija „pri Lozariju“ Ljubljana, Sv. Jakoba trg 15.	Uro, sliktina, srebrnina Ed. Skopek Mestni trg 8.	K. Jurman optik - specialist Selenburgova ul.
M. Tičar papirna trgovina, Ljubljana, Selenburgova ulica 1.	Snoj & Modic Ljubljana, Prešernova ul. priporočila svoje modne trgovine.	Restavracija „pri Levu“ Ljubljana, Gospodarska cesta 16.	Gostilna Zupan Ljubljana, Krakovski nasip 10.	Hotel Strukelj na ogli Vojkove in Dalmatinove ulice, Ljubljana	Marlia Rogelj manufakturna trgovina Sv. Petra cesta 38.
Josip Adamič vrtarica, Domžale, podružnica Kamnik.	Modna trgovina Ig. Žargi - Po nizki ceni -	Gostilna „pri Korinu“ Ljubljana, Celovška c. 66.	Gostilna Mrak Ljubljana, Rimska cesta 4.	Eligij Eber krznar, izdel. čepic, Ljubljana, Kongresni trg 7	Rudolf Juvan nožar, Ljubljana, Prešernova ul.
Tomaž Mencinger delikatesna trgovina in vinarna Sv. Petra cesta 35.	Josip Vesel modna trgovina, Ljubljana, Prešernova 20.	Gostilna Bučar Ljubljana, Poljanska c. 19.	Kolodvorska restavracija, Ljubljana	L. Pevalek Ljubljana — papirna roba H paviljon 288	A. Sušnik trgovina z železnino, Ljubljana, Zaloška cesta
Priporočamo „KOLINSKO CIGORUO“	Modna trgovina T. Eger Ljubljana, Sv. Petra c. 2.	„Narodna kavarna“ Ljubljana, Dvorski trg	Restavracija Lloyd, Ljubljana, Sv. Petra cesta 7.	Iva Siler modni salon, Ljubljana, Kongresni trg 6	Čevlji - obuče na veliko Aleksander Oblat Sv. Petra cesta 18 in 28
LASTNI IZDELEK! F. in I. Gorifar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29, priporočila veliko zalogo volnenih jopic, različnih damskih bluz, predpasnikov, perila za gospode in dame po konkurenčnih cenah. LASTNI IZDELEK!					
Parkhotel „Tivoli“ Ljubljana, Tivoli	Gostilna Keršič Sp. Šiška, Celovška c.	Narodna knjigarna Ljubljana, Prešernova ulica 7.			

Inserirajte v
Slov. Narodu!

A. Feldstein
galanterijska knjigovoznica
Ljubljana, Vidovdanska cesta 12
(preje Radečkova cesta).

Veletrgovina z vinom
B. Ribič & Radonič
Ljubljana, Sp. Šiška.

Položimo dar
slepim na oltar!
Podporno društvo slepih
v Ljubljani, Wolfova ul. 12.

Uglaševalci klavirjev in
harmonijev
G. F. Jurásek
Ljubljana, Wolfova ulica 12.

Kavarna Central
Sv. Petra nabrežje
ob Zmajskem mostu.

Dr. Ing. Mikoslav Kasal
oblastveno poverljivi stavbeni inženjer in
mestni stavbenik
Ljubljana, Gradsko št. 13.

Stavbno podjetje in tehniška pisarna za betonske, železobetonske in vane zgradbe, arhitekturo in vsakovrstne vsoke stavbe.
zveštev. — Projektoriranje

Deset vagonov
Jabolk
(moščenkarij in kanadčani) 5 vagonov
krompirja se proda direktno od proizvajalcev franco. Ptuji. Kupne ponudbe na Pavel Segu, Ljubljana, hotel Son.

Hrastove sode
3000 hektolitrov v veličini od 10 do 80 hektolitrov proda št. Alex Breyer i sinovi, Križevci. 6339

Profesor konservatorija
podučuje privatno gosli in klavir
vestno in solidno. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 7385

Trgovina
z lastnim obrtnim listom, na jako ugodnem mestu na Dolenjskem, se odda v najem. Naslov pove uprava Sloven. Naroda. 7397

Trstje za strope

zdeluje in prodaja na debelo in drobno po na nižjih cenah. Pri večjih množicah znaten popust. — **ANTON STEINER**
Ljubljana, Jeranova ulica 13, Trnovo. 2128

Lovski strokovnjak Slovenec preskbi solidnim lovem-kapitalistom

odstrel
divjih koz, medvedov, orlov, divjih svinj itd. Izposluje tudi:

zakup
obsežnih lovsko in turistično veleinteresančnih lovišč v Bosni-Hercegovini ter prevzame vse njih aranžma in vodstvo. Ponudbe pod „Lovski šport 7417“ na upravo Slov. Naroda. 7417

Stavbne
parcele
v najlepši legi mesta se ceno prodajo An. zavod Drago Beseljak, Ljubljana Sodna ulica 5. 705

Gostilno
vzemem v najem ali na račun v krajih: Skofja Loka do Ljubljane ali Kranju in okolici. Razpolagam z vsem potrebnim za gostilniško obrt in sem dobra kuharica. Ponudbe na: Ivanka Telban, Skofja Loka, predmestje Karlovac št. 51

Gospodična
išče hrano
in stanovanje. Gre tudi kot sestanovalka. Naslov pove upr. Slov. Naroda. 7401

Nagrada.
Išče se velika ali dve majhni prazni sobi v središču mesta. — Ponudbe pod „Takoj 7388“ na upravo Sl. Nar. 7388

2 vozni plahiti
veliki, skoraj novi, ceno naprodaj. Več v upr. Slov. Naroda. 7408

Šolske knjige
in šolske potrebščine
za vse šole — priporočila

Narodna knjigarna.

Stanovanje
majhno, svetlo, prazno, ali sobo s sonoporo kuhinje v Ljubljani, okolič Ljubljane ali katerikoli večjem kraju Jugoslavije išče vdova, imajoča stalne dohodke. Na željo bi ga odselila s šivanjem ali poučevanjem italijanske. Ponudbe pod „Primorka 7357“ na upr. Slov. Naroda. 7357

Pisarniška moč
absolutnina osemraz. dekliške šole in trgovskega tečaja ter s triletno prakso, večša slovenskega, nemškega, deloma hrvatskega jezika, perfektna strojepiska, v knjigovodstvu deloma izurjena, išče primerne službe. Gre tudi na Hrvaško ali v Dalmacijo. Ponudbe pod „Pisarniška moč 990-7411“ na upravo Slov. Naroda. 7411

Starejša gospodinja
izborna kuharica z večletnimi, prvovrstnimi spričevaji, želi sedanjo službo spremeniti. Zelo sposobna kot voditeljica večjega gospodinjstva ali kot zanesljiva pomoč gospodinj. Gre tudi k amskem gospodinu. — Ponudbe pod „Serenitas 7377“ na upravo Slovenskega Naroda. 7377

Prijatelji glasbe!
Prodajam pisnalo (samografini stroj) na klavir in sto kov not od najboljših skladateljev, samo za 20.000 din. Le re-nim kupcem v pogled vsak dan od 10.—15. uri pri tvrdki G. F. Jurásek v Ljubljani, Wolfova ul. 12. 7284

Posojilo.
Na neobrambeno posvetstvo (hišo in gospodarsko poslopje) v jako prometnem kraju Slovenije v vredn št. Din 1.000.000 — se išče posojilo v znesku 400.000 Din proti vknjižbi na prvi prostor ter 14 od sto čistih obr. št. Ponudbe pod „Posojilo 14-7427“ na upravo Sloven. Naroda. 7427

Bukovih drv
kupi vsako množino Lesna družba „ILIRIJA“ Kralja Petra trg 8, Telefon 220. 7315

Vreče
za ogelje in bencinmotor 5-8 HP se kupi. Srebotnjak, Kolodvorska ul. 31. 7335

Brinje
staro rdeče po K 5 in K 8, staro istrsko po K 14, novo hrvaško po K 12, nudi tvrdka I. KNEZ v Ljubljani, Gospodarska c. 1. 7400

Obednica
jako dobro ohranjena, obstoječa iz kvedence (marmornata plošča), miza raztegljiva ter 6 stolov se ceno proda, — ločam se tudi ceno odda 10 miz lesenih, okroglih, popolnoma novih. Več pove Marija Müller, Zagorje ob Savi.

2 delavnici
1 pisarno, skupaj 144 kvadr. metrov, na novo zidano (10 oken) odda Jos. Cihar. Ljubljana, Dunajska cesta. 7235

Na paviljon F. št. 152
se opozarja slavno občinstvo. Razstavljeni so razni novi modeli, otroški vozički, dvokolesa, motorji, živalni stroji, vsakovrstni deli in pneumatika. Cene nizke. Ceniki franco. „Tribuna“, tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta 4, Zvonarska ulica 1. 6959

Industrijsko podjetje u Hrvatskoj traži za što skoriji nastup nekoliko

činovnika
potpuno vještih knjigovodstvu i dopisivanju u hrvatskom i njemačkom jeziku. Ponude na Filip Frölich, Karlovac. 7419

Kovine
stare
baker, medenino itd. kupuje po najvišji ceni Vikt. Panholzer, Ljubljana, Pražakova ulica. 7283

Dve hiši
monadropni se takoj prodajata. Osebgala 14 modernih stanovanj in velik stambeni prostor, na katerega se lahko postavi 3 velika poslopja. Kaven takoj na razpolago lego stanovanje in lokal. Cena Din. 900.000. — Ponudbe: Oglasi zavod IVS SUŠNIK, Maribor, Slovenska ulica 13.

Maraskino
Adria i Hiri Hkeri špeciiliteti odlikovano tvornico

G. S. MATAVULJ
kraljevi dvorski lierant

Šibenik
Dalmacija

Paviljon „G“ broj 248.

PILOT D.D.
Za GRADJEVNO INDUSTRIJO

Poslovalica Gajeva 59 Telefon 7-41
Predst. HATSONKOV

Eternit
Gradjevni materijal i opeka, cement, vapno, trstina, daske, željezo, krovna ljeperka, drvocement, katran, karbolinicum

Keramične ploče
za oblaganje zidova i podova, peči obične i umjetne

Cijevi iz kamenštine
u svim dimenzijama i fasonama, šamotna opeka i brašno

Gipsove ploče
5 i 8 cm, stukatur i alabaster gips

Sanitarni uredjaji

„Nevertorn“ najboljši gara-širani barvni trak za vsak pis. stroj.

„Ever ready“ važni notes.

Risalno orodje za šole.

„Druseidt“ najboljši polnilni svinčnik.

Zaloga vseh pisarniških predmetov in potrebščin za vse pisalne stroje.

Družba za pisarniške potrebščine

Ledi & Hütter - Graz

največja in najmočnejša tvrdka alpskih dežel.

Ljubljanski velesejm: Paviljon H, koja 295.

Iščejo se tvrdke, ki žele prevzeti zastopstvo za Jugoslavijo.

„Parlograph“ stroj za diktiranje

je došel ter se interesentom predvaja na velesejmnju

Paviljon H, koja 295.

Interesantje so:

Trgovac odvetnik, jurist, inženjer, pisatelj, urednik, potnik, zdravnik, izvedenec, poštni čelovni urad, uprave železnice, trgovske šole, univerze, sodišča, poštni urad, zavod za slepe, ministrstva in vsi državni uradi.

Broj 200

Oglas dražbe.

7420

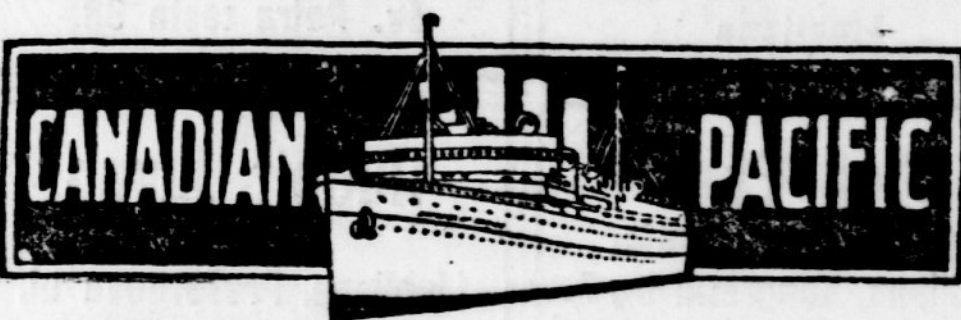
Dne 25. septembra 1922. prodavati će se putem javne usmene dražbe ovogodišnji prirodu krumpira sa 14 jutara. Dražba počinje u 3 sata poslije podne u uredu vlastelinstva u Čakovcu. Dostajac preuzimlje krumpir odmah iza vadjjenja, postavno kolodvor Čakovec.

U slučaju nepolučenja odgovarajuće cijene pridržaje si uprava pravo odgode dražbe.

Žaobina 80.000 K

Državni komesar nad imovinom
vlastelinstva E. Festetića u Čakovcu.

Čakovec, dne 6. septembra 1922.

NAJVEĆE TRANSP. PODUZEĆE SVIJETA

EUROPA - CANADA - AMERIKA

SAMO 4 DANA NA OTVORENOM MORU
NAJBRŽA I NAJBOLJA VEZA PREKO HAMBURGA, ANTWERPENA I CHERBOURGA SA GLASOVITIM „EMPRESS“ PAROBRODIMA NA DVOSTRUKE VIJKE, KOJI SU USUPROT NISKE CIJENE RASKOŠNO I BOGATO UREĐENI TE STOJA SA POTPUNIM PRAVOM NOSE IME „EMPRESS“ KRALJICE MORA. — ODLAZAK SVAKOG TJEDNA.

CANADIAN PACIFIC — ZAGREB — JURIŠIĆEVA UL. 30

Modni atelije
M. ŠARC
Ljubljana. — Kongresni trg 4.
zopet otvoren
Sprejemne ure od 10—12 in 3—6.

Josip Lampret
mizarska tovarna
Šoštanj -- Slovenija
opozarja na svojo specialiteto:
V omari, široki 155 cm, globoki 65 cm in visoki 2 m, je zložljiva kompletna postelja, dve nočni omarici, pisalna miza, obešalna omara, lekarniški predal in umivalna miza. Cel zaboj tehta 187 kg.
— Ravnotaka omara tudi za dve osebi. —

PETER CAPUDER
Ljubljana, Vidovdanska cesta št. 2
se pripreša
za izdelavo vseh vrst oblik. — Specialist
za sokolske kroje in čepice

NAZNANILO.

V nedjeljo, dne 10. septembra 1922 otvoriva

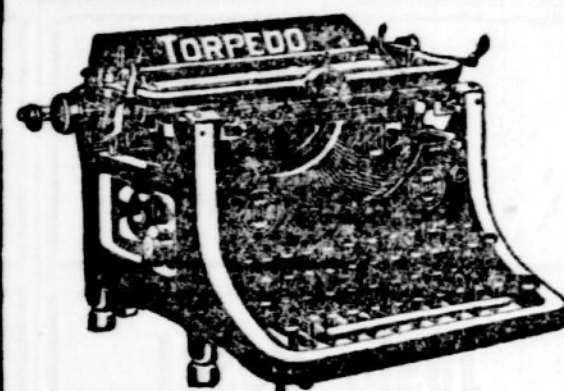
gostino

v lastni hiši na prijaznem vogelnem hribčku Strma pot št. 8. Točila bova pristno vino iz najboljših vinogradov ter postregla goste tako z gorkimi kot mrzlimi jedili iz dobre domače kuhinje.

Slavnemu občinstvu se priporoča za mnogobrojen obisk.

Z odličnim spoštovanjem

Vinko in Marija Magister.

Pisalni stroji TORPEDO

so vsled svoje trpežne in lične konstrukcije najboljši. Dveletna garancija.

Zastopstvo za Slovenijo:
trdka STANKO ŽARGI & Co.,
Ljubljana, Martinova c. 15.
Razstavni paviljon H, šte. 344.

JUG & ZUPANČIČ v CELJU

Velika izbira raznovrstnih izdelkov
tovarne

FRANC M. RHOMBERG, DORNBERN.

Ravnokar dospeli!

Tovarna

Stane Vidmar

(preje Bašin i drug)

Ljubljana, Sv. Petra cesta 75.

Izdelki:

Telovadne, športne, gasilske in
igralne potrebščine.
Železne konstrukcije, dvigala,
žerjavi, transportne naprave.

Množinski predmeti.E
N
D
E
T
A
I
L!

Vizitke, kuverte in pisemski
papir s firmo kakor vsako-
:: vrstne druge tiskovine ::
izvornje točno

„Narodna tiskarna“.

Naročila sprejema tudi „Narodna knjigarna“.

TELEFON 432.
TVRDKA FRAN MARTINEC
mestni tesarski mojster v Ljubljani, Prule št. 8
otvori dne 9. septembra 1922

parno žago na Škofljici

Strojni oddelok je opremljen s vsemi najmodernejšimi stroji za obdelovanje lesa. Žagale se bode tudi strankam, katerim so na razpolago polnojarmaniki. Izdelovali se bode ladijski podi (Schiffboden) različnih vrst.

Kupujem les vsake vrste kakor tudi cele gozdne parcele.

Prevzamem vsa tesarska in v to stroko spadajoča dela: vile, mostove, stolpe, kupole, verande, vrtno hišice i. t. d. po lastnih ali tujih načrtih.

Cene zmjerne! Izvrsitev solidna!

TELEFON 432.

PAVILJON K ODDELEK 480.
GRAFICNO-STROKOVNI ZAVOD
DRAGAN TOMLJENOVIC

Poslovnica: GUNDULIČEVA 23-b. ZAGREB Skladišče PRIMORSKA ULICA 5.
Telefon št. 27—86 in 26—71, centrala III. — Brzjavke: COLOGRAF.

VELIKO DOBRO UREJENO SKLADIŠČE BARV, STROJEV IN VSEH GRAFIČNIH POTREBŠČIN.

ZASTOPA: Tvorilno barv za tisk
Kast & Ehinger, Stuttgart-Wien-Prag
Črkollivno Gebr. Kilgspor, Offenbach a/Main - Tvorilno strojev Friedrich Heim & Co., Offenbach a/Main (Tiegeldruck - Schnellpressen, Gummier, Bronzier, Lackiermaschinen) — Tvorilno strojev Georg Spless, Leipzig (Rotary Anlegeapparate) — Tvorilno strojev Gutberlet & Co., Leipzig (Faltmaschinen).

PRODAJA stroje iz tvornice Karl Krause, A.-O., Leipzig (Schneidemaschinen, Prägerpressen itd.) — Leipziger Schnellpressenfabrik A.-O., Leipzig (Offsetstroji) in vse potrebščine za knjigoveznice.

UREJUJE TISKARNE, KNJIGOVEZNICE, CIN-KOGRADIJE, itd. — DOBAVLJA VSE GRAFIČNE STROJE IN STROKOVNI MATERIAL.

HITRA IN VESTNA POSTREŽBA. — ZAHTEVAJTE PONUDBE IN CENOVNIKE.

Informacije daje Hrv. - slav. gospodarsko društvo k. s. z. u Zagrebu.

Gostioničari!

Prvoklasna hrvatsko-slavonska vina svih
vrsti mogu se u svim količinama jeftino
nabaviti na

Hrvatsko-slavonskom vinskom sajmu**u Zagrebu od 17. - 23. IX. 1922.**

Zdrav dečko

star 15 let s 3 gimnazijami želi stopiti v trgovino za vajenca z vso oskrbo. Naslov pove upr. Slov. Naroda. 7240

Soba

z dvema posteljama in posebnim vhodom se odda. Naslov pove uprava Sloven. Naroda. 7374

šivalni stroj

se po ceni prodaja. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 7196

Melle. Lemaire

reprend quelques leçons à Ljubljana, écrire avant le 15. sept. — Tržič. 7269

Naslovi

dobrih in zanesljivih stanovanj za dijake in dijakinje se dobijo pri g. Likar, Poljanska c. 87, Vila Bergman. 7155

Starinski Oegwood-service

obstoje iz 10 komadov, empresalonarniturna mahagoni, nad 120 let stara, na prodaj. Naslov pove upr. Slov. Naroda. 7338

Prodajam novo hišo

in 200 hl dobro ohranjene vinske posede od 100—800 litrov, 6 hranih sodov od 18—22 hl. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 7365

Krasno izrezljana, popolnoma nova stojiča ptičja kletka

ki je v okras vsaki sobi, je naprodaj. Naslov pove uprava Slov. Nar. 7201

Hiša

s prostornimi delavnici in vrtno, priprava za vsako obrt, na periferiji Ljubljane, je na prodaj. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 7392

Blagajničarka

še primerne mesta v Ljubljani, gre tudi v manjšo trgovino ali trafiko kot prodajalka. — Ponudbe pod „Prodajalka 7391“ na upravo Slov. Naroda. 7391

Gospodična

30 let stara, zmožna slovenskega, nemškega in italijanskega jezika, želi službo v Sloveniji kot blagajničarka v hotelu ali v trgovini ali pa v pisarni. Dopolni pod šifro „Albina“, Opčina 473 pri Trstu, Italija. 7390

Parketne desice iz slavonskega hrasta strešno lepenco, lesni cement dobavljam v vsaki množini najceneje. I. Jugoslovanska tvornica Betona

Jos. R. Puh, Ljubljana, Gradaška ulica 22. Telef. 513.

Seno.

10 vagonov približno po 45 centov sena, zdravega, suhega, prebranega v bale, franco vsaka postaja Slovenije, K 1000 za 100 kg. prodaja trg. z dežel. pridelki Puki & Veroc, Soštanj. 6952

Sprejme se kontoristinja

vešča strojepisja, knjigovodstva in nemškega jezika. Vojnović & Cie, Vič. Glince št. 6. 7341

Električni stroji proizvod AEG

Električni števcji proizvod AEG žanice Tungstam, vse elektrotehnične potrebščine v zalogi po ugodnih cenah. Elektrotehnična tvrdka Karol Florjančič, Celje. Proračuni brezplačno. 6044

Cestni betonski GRAMMOZ

prodaja vsako množino po jako nizki ceni „SLOGRAD“, tovarna Keršič. 7389

Prodajam

polno preproščeno, nov prenosni štedilnik, plinov aparat in lesa za sušenje cvetja. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 7334

Ennadstropna lepa hiša

s 4 stanovanji, 12 minut od pošte, stanovanje za kupca prosto se radi posebnih razmer ugodno prodaja. Pismena vprašanja no upr. Slov. Nar. pod „Redka prilika/7333“ 7333

Oset Andrej

Aleksandrova cesta 57, telefon 88. Vetrarogovina, sosa, slane, drva, keruc, ova, sadja itd. Brzojavljaj OSET ANDREJ, Maribor. 6632

125.000 D posojila

še večje dobrodošlo podjetje proti dobri obresti in proti sigurnosti. Ponudbe pod „Sigurnost 7288“ na upravo Slov. Naroda. 7288

Gostilna - kantina

v industrijskem kraju na Dolenjskem se odda 1. oktobra pod ugodnimi pogoji na račun. Reflektanti naj se zgledajo 11. ali 14. septembra v Ljubljani, Bethovnova ul. 6. desno. 7265

Trgov. pomočnik

specerist (z mešanim blagom) želi mesta pod ugodnimi pogoji. Ponudbe se posilja pod „Zanesljiv 7255“ na upravo Slov. Naroda. 7255

Vinotoč!

Cenj. občinstvu najtopijeje priporočam svojo veliko zalogo pristnega dalmatinskega vina, katerega razpečavam na debelo kakor tudi v zaprtih steklenicah po zelo ugodnih cenah. Justinka Skalarjeva, Tržič, Gorenjsko.

Za družabnika

s primernim kapitalom bi vstopil v kakšno podjetje. Ponudbe pod „Ugodna prilika 7200“ na upr. Slov. Naroda.

Vsaka množina

prvovrstnega splitskega cementa (znamka „TITAN“) je na razpolago pri tvrdki M. Petrič, Ljubljana, Dunajska cesta 33. 7217

Za popravilo starih klobukov so došli novi vzorci. Sprejemam naročila za nove. Cene zelo nizke. Vljudo se priporoča

J. Stemberger, Dunajska cesta št. 9 k. dvorišče.

DELAVCE

sprejemamo na stalno delo in plačamo po sposobnosti na delovno uro: modelne mizarje K 17—23, tivarje, mizarje in strugarje K 17—22, toplice K 15—19, čiščice odlikov K 12—17, jedrovarje (Kernmacher) K 12—16, pomožna delavce za livarno K 11—15, gateriste K 15—18, „SMEV“, tvornica strojeva u Bjelovaru. 7395

Izrjenega in uglednega pisarnovodjo in izrjeno stenotipistinja

še za čimprejžnji nastop odvetniška pisarna v Mariboru. Ponudbe pod: „Pisarnovodja“ na An. zav. Drago Beseljaj Ljubljana, Sodna 5. 9297

Prva špecialna trgovina z rokavicami in parfumi

nudi:

najnovejšo modno specialne rokavice za dame in gospode v vseh najlepših barvah, kakor tudi drve in vseobsejne najboljše vrste negavice.

Najfinjši pristni francoski parfumi. Najboljše vrste kolinske vode.

Eau de Cologne

O. Bračko, Ljubljana. Dunajska cesta štov. 12

Osební AUTO

znamka „Minerva“, na prodaj. Nadeljna pojanila pri tvrdki JOS. STUPICA, Jeremnar, Ljubljana. 7358

Išče se

meblirana ali nemeblirana soba. Ponudba pod „J. K. 7275“ na upr. Slov. Naroda. 7275

Večjo sobo

s posebnim vhodom, svetlo, išče gospodična, ki ima v Šiški obrt. Plača do 1000 K. Pismene ponudbe pod „Se-pariran vohod 7271“ na upravo Sloven. Naroda. 7271

Plač. natakara

29 l. star, z lepimi spricvali, išče službe ravnatelja ali plač. natakara za 15. november. Ponudbe pod „Večja kavčija 6591“ na upr. SL Naroda. 6591

Strojnik

popolnoma samostojen, zanesljiv, z večletno prakso pri kotlovnih in strojnih napravah ter za istoimenski in izmenični tok, z večjo prakso v delavnici, išče službe v večjem podjetju. Ponudbe pod „Mašinist 7182“ na upravo SL Nar. 7182

Dr. Bogdan Novak

zdravnik - bakteriolog in špecialist za infekcijske bolezni ord. od 11. do 12. dopoldne in od 1. do 4. popoldne. — Keranikova (Nova) ulica 5, I. 7048

Graščina

z veliko vodno silo na prodaj: grad 15 sob, žaga, polnojarmenik, elektrarna, živi in mrtvi lavenar, pohištvo za 5 in pol milijona. Za lesno industrijo pripravno. Karol Breznik, Celje, Dolgo polje. 7121

Vagon suhih hrastovih - desak -

35, 40 in 50 mm debelih in od 2 in pol do 5 m dolgih, na prodaj. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 7345

Veliko zrcalo

(gardinjera),

podstavek s tremi vrsti, steklo 80x18 radi pomankanja prostora na prodaj. Naslov pove upr. Slov. Naroda. 7254

Perutnino

vsakovrstno, živo ali na francoski način klano in čiščeno, nudi tvrdka Kmet & Lubšina, Ljubljana VII, Slovenska c. 230. Sveža jajca vedno v zalogi. Ugodno za letovišča in hotele. 4698

Anton Steiner

mestni tesarski mojster v Ljubljani prevzame vsakovrstna tesarska dela, kakor strešne stole, kupole, stole, mostove, vrtno utice itd. Parna žaga z vsemi stroji za obdelovanje lesa. 4796

Koranit

arbestni škrlj. Tovarna Karlovac Najboljša streha, najbolj trpežna, najcenejša. Pojanila daje F. Močvar, Zirovnica, Gorenjsko. 6974

Modele čevljev

v celih serijah iz lepence, po modernih kopitnih oblikah ali ameriških oblikah izrezane, dobavlja za tovarne obuvale in čevljarje. Apartne, elegantne oblike. Velikaneka izbira novitet za vsako sezijo.

Zgornje dele

izdelujem iz od naročnika mi doposlana materiala, prvovrstno, hitro in po cen. Posebna delazmožnost v montažni zgornjih delov za

Tovarne obuvale

Nakup, reparatura in prodaja Čevljarskih strojev zahtevajo proškepe od RALPH. F. RICHTER, Subotica VI.

Poučevanje

v vseh strokah, moderne, mehanične izdelave obuvale. Zahtevajo proškepe.

Sivilja

išče živnja po hišah. Naslov pove upr. Slov. Naroda. 7277

KUPIM

proti takojšnjemu plačilu ali vzamem tudi v najem gostilno, restavracijo, hotel ali žago. Dopolni s natučnim popisom in ceno na Gornik, Libelčice, Korolko. 6596

Proda se

dobro ohranjen voz brek s streho za 8 oseb. Ogleda se pri sedlarju Jos. Razinger, Celovška cesta 61, Sp. Šiška, Reininghaus). 6676

Dijakinja

se sprejme pri boljši rodbini v obližju liceja v popolno oskrbo. Klavir na razpolago. Plača po dogovoru. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 6680

Potnika

ki zastopa še druge večje tvrdke, išče izdelovalnica perila. Naslov pove upr. Slov. Naroda. 7237

Teod. Korn, Ljubljana

Poljanska cesta štov. 8. Krovci, stavbni, galanterijski in okrasni blagor. Instalacije vodovodov. Popravlja strojevodov. Razpisila in klasirane stroje. Izdelovanje posod iz pločevine za firne, barvo, lak in med vsake velikosti kakor tudi posod (škafle) za konzerve.

ŽIMA

Zimo za žimnice vsake vrste izdeluje in prodaja tvrdka Levo Ješotova vdova, žimoproja, Strazišče, Kranj. Vzorci zastoj in poštarine prosto. Kupim ščetine, kozjo dlako, grivo, goveje in konjske repe. 5775

Prva jugoslov. barvarija, krznarstvo in strojarstva P. Semko, Ljubljana, Glince 230.

Sprejema žališe kože v barvo kakor vsa v to stroko spadajoča dela. Delo prevzemam v trgovini čevljev „Gradišče št. 10.“ Kupujem kože divjačine.

Išče se

dobro trgovsko usposobljen lesni materialant. Ponudbe pod šifro „Manipulant“ na anonončno družbo Aloma Company Ljubljana, Kongresni trg 3. 7289

Prava turška električno pražena in mleta

kava

zajamčeno popolnoma čista in odlikovana z slato kolejno, se dobi vsak dan sveža najceneje samo pri tvrdki Jovo R. Jovanović, Tuzla (Bosna). Razpošiljamo v poštnih zavrtkih od 5 kg naprej po povzetju. 3048

Po

7%

obrestuje prvovrsten denarni zavod večje stalne vloge. — Cenj. ponudbe pod „Velebanka 7144“ na upravo Slovenskega Naroda. 7144

Automobile

kolesa, motorje pnevmatiko vseh vrst olje - bencin in druge potrebščine ima vedno v zalogi F. Florjančič Ljubljana.

Termotehnički zavodi d. d.

Jurišičeva ul. br. 8 ZAGREB telefon broj 22-87

„GOBO“

priprava za kuhanje, kurjenje in likanje na premog, drva, plin in elektriko

Posetite II. Ljubljanski sejem, trgovska lopa H, šte. 333

Priporoča se Jvan Magdič

krojaški mojster Ljubljana, Gledališka ulica 7.

Najstarejša slovenska pleskarska in ličarska delavnica

IVAN BRIGELJ, Dunajska c. 19, se priporoča. Izvršitev točna, cene zmerne. 1001

SVILA

modni nakit, vse potrebščine za šiviljo in krojače

najceneje pri: A. ŠINKOVIC nasl. K. Sossi Ljubljana, Mestni trg 19,

Trgovina z železnino

„pri Zlati lopati“ Eriavec & Turk (prej Hammerschmidt)

Ljubljana, Valvazorjev trg 7 nasproti križevniške cerkve. Zaloga cementa in karbida.

MINIMAX

rečni gasilni aparat. Generalno zastopstvo za Slovenijo: Bolušič, Ljubljana, Resljeva cesta 3. 7043

G. F. Juršek uglaševalac glasovirjev v Ljubljani Welfova 12.

svršenjem uglaševanja ter popravlja glasovirjev in harmonijev specielno strokovno, točno in ceno.

Tovarna slamičkov in ročnih turbic (tovarna slamičkov ščirca i turbic)

FRANC MAZOVIC, -- DOMŽALE --

Izdeluje blago svoje vrste po najnižjih cenah in razpošilja na vse kraje. 7171

ŽELEZNICE

za gospodno industrijo, gospodarstvo, opekarno, ogljeniko, gradbeno in industrijsko podjetja dobavlja. Akc. društvo za saobratatne in železnične potrebe Beograd, Zagreb, Sarajevo, Subotica, Ljubljana. — Soleska 6, I. —

VIKTORIJA PANNHOLZER, LJUBLJANA

Pražakova ul. 4. kupuje po najvišji dnevi ceni sledeče predmete v vsaki količini:

KOSTI CUNJE KOVINE PAPIR star LASE ženske GLAŽEVIN in vse druge v to stroko spadajoče odpadke ter ob onum ponudi CUNJE, očiščene in desinficirane, bele in barvaste, za snazjenje strojev. 7348

Elektrotvrdka

A. Verbajs

LJUBLJANA, Gosposvetska cesta št. 13, (Koliže).

Proda in dobava: vsakovrstnega inštalacijskega materiala za stabi in mečni tok, elek. telefonov, svetilnih teles, žikavnikov, žaric itd. itd. vsakovrstne inštalacije zvonil, telefonov in elektr. svet. kakor tudi vse v to stroko spadajoče popravila.

Proračuni in ceniki na zahtev! Priznana najnižje cene! Točna in solidna postrežba!

Zastopnik je tvrdka: Stebi in Tujec, Ljubljana, Resljeva cesta št. 4.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo,

LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 50, v lastnem poslopiju.

Brzjavke: Kredit Ljubljana.

Telefon št. 40, 457 in št. 548.

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, pred-ujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic in kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd.

1a PORTLAND CEMENT

dalmatinski proizvod, samo na vagone pri št. R. FOREMPONER
I DRUG, BAKAR. — DOBAVA TOČNA.

Brzjavke: Forempoker.

Telefon br. 14.

Revizor (nadzornik)

popolno teorijski i praktično spreman potreben nam je. Plača i dodatci do 2500 dinara mesečno, porez i prireze plaća Savez, putni troškovi kao državnim službenicima, dnevnica 120 dinara. Ponude sa dokazima sposobnosti i referencama neka se podnesu do 20. septembra o. g. SAVEZ NABAVLJAČKIH ZADRUGA DRŽAVNIH SLUŽBENIKA u BEOGRADU, Karađorđeva ul. 14. 7173

Iščejo se povsod potniki

agilni in dobra vedenja za uvedeno domačo zabavo, ki bi se ozel kot drugi prodajni predmet ob skrajno ugodni proviziji. Interesanti naj se obrnejo pod „Navedena znanja št. 1242“ na OGLASNI ZAVOD FRAN VORSIČ, Maribor, Cankarjeva 15.

AND. ČERNE

— stavbno podjetje —

Liubljana:

Linhartova ulica št. 9

Sv. Petra cesta št. 23.

Izvršuje vsa v to stroko spadajoča dela najceneje in najsolidneje.

— Izgotavlja načrte od najpreprostejših do najbogatejših izvršbe. —

Prospekti na razpolago. — Paviljon J.

Oglejte si
na pokrajinski obrtni razstavi
v Mariboru

objekt A, oddelek II, stojnica 14
naše lepo in dobro

medeno pecivo vseh vrst, voščene sve-
če, svitke itd.

! Najboljša prilika za nakup !

Toplo se priporoča

FRANJO CVILAK,
Slovenska Bistrica

Arhitekt in mestni stavbenik

VILJEM TREO

LIUBLJANA, Gosposvetska c. 10.

Telefon interurb. št. 103. Ustanovljeno l. 1850

se priporoča za zgradbo
vseh vrst ter izvršuje
načrte in proračune.

„SLOGRAD“

slovenska gradbena in industrijska d. d.

Tekoči račun pri Slovenski eskomptni banki v
Ljubljani. — Telefon interurban 180. — Tehnična
pisarna v tovarni Keršič, Sp. Šiška, Ljubljana.

Izvršuje:

stanovanjske hiše, trgovska poslopja, moderne industrijske
zgradbe, betonske in železobetonske konstrukcije. Vse vrste
vodnih naprav na podlagi 25 letnih izkušenj.

Specializacija: železobetonske cevi za vodne naprave in
vodovode.

Zastopa:

Patent Dr. inž. Empergerja za izvijevanje konstrukcij iz
armiranega betona z litoželeznimi vložki za visoko tlačne
napetosti (kakor pri skladiščih, „silo“ mostovih in podobno).

Izdeluje: vse vrste tehničnih projektov in statičnih proračunov.

Knjigovodja — korespondent

popolnoma verziran vseh pisarniških poslov z večletno prakso sprejme s 1. okt. 1922. oktobrom službo v kakem večjem podjetju kot trgovski vodja ali glavni knjigovodja. Prednost biva Štajerska. Ponudbe pod „Bilancist 7359“ na upravo Slov. Naroda.

Cie. Gle. Transatlantique

Francoska linija.

Najkrajša in najudobnejša vožnja v Ameriko.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo
Slavenska banka d. d. v Zagrebu.

VOZNE LISTKE in tozadevna pojasi-
nila za to progo daje

Ivan Kraker, zastopnik
Ljubljana, Kolodvorska ulica 41. 3800

M. Kuštrin

Tehnično in elektrotehnično
podjetje

Ljubljana,
Rimska cesta št. 2

Brzjavke: Kuštrin, Ljubljana

Telefon: 585

Zaloga polgumijastih obrobov trdnosti „Walter Mar-
tiny“ za tovarne automobile

HYDRAVLICNA STISKALNICA za montiranje litih v
centrali. Pnevmatika in avtomobilne potrebščine.

Zaloga elektrotehnične žice, tehničnih in elektro-
tehničnih predmetov vseh vrst

PODRUŽNICE: Ljubljana, Dunajska c. 20. T. telef. 470,
Maribor, Jurčičeva ul. 9. Telef. 133. Beograd, Knez
Mihajlova ul. 1

Najzanimivejše

Ljubljanskega velesezma bode brez dooma

oddelek št. F 123—124

trgovskega paviljona in razstavišča. Vse najpraktičnejše, naj-
lepše in najboljše, kar je svetovna tehnika v stroki

Šivalnih strojev

dosedaj iznašla in preiskusila,

razstavi svetovna tordka

INGER-ŠIVALNI STROJI
Bourne & Co.

v svojih paviljonih. Na ogled postavljene najmodernejše

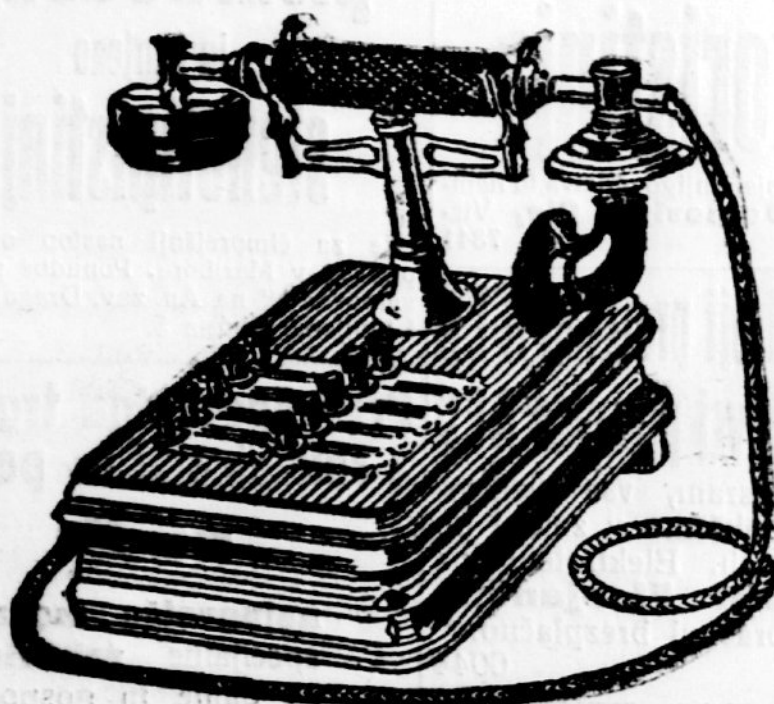
šivalne stroje bo gonila električna sila

kar prihrani čas in denar

To ni življensko vprašanje samo tvojim marveč velja dan-
danes prihranitev časa in denarja posebno za rodbino.

Obisk

teh paviljonov Vam bo donesl več koristi in zabave kot
vse senzacionalne kino-predstave!

Vse vrste telefonskih aparatov
brzjavnih

in potrebščine za hišo in javno uporabo, kompletne tele-
fonske centrale

„Tungsram“, Telefon št. 14-65.

L. Mikuš

Ljubljana, Mostni trg št. 15.
priporoča svojo zalogo
dežnikov in sončnikov
ter sprehajalnih palic

Popravila se izvršujejo točno in solidno.

Velika zaloga klobukov in slam-
nikov se dobi pri

Franc Cerar

tovarnar v Stobi pošta Domžale
Prevzemajo se tudi stari klobuki
in slamniki v popravilo pri Ko-
vačevič i Tršan v Ljubljani, Pre-
šernova ulica št. 5.

Sprejemanje v sredo.

Zaloga v Celju Gosposka ul. 4

Hotel — restavracija
Bellevue

prvovrstno vino, do-
bra kuhinja — klavir

lv. Jax in sin

Ljubljana, Gosposvetska c. 2

Šivalni stroji

izborna konstrukcija
in elegantna izvršitev
iz tovarne v Lincu

Ustanovljena l. 1867

Voznje postaje brezplačno

Pisalni stroji „Adler“

Geniki nastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarn:

Dürkopp, Styria, Waffelrad.
Začasno znižane cene.

Proda se Dieselmotor

„Graz“ 70 HP. Vojnović & Cie.
Ljubljana. 7071

ADRIA TEN

NAJBOLJI

F. ŠIBENIK-LJUBLJANA

Tovorni auto

3 1/2 tone

2 toni

1 1/2 tone

proda

Garaža Gorec

Vogova ulica 8.

Ljubljana.

JADRANSKA BANKA

išče več starejših

in mlajših bančnih

uradnikov.

Ponudbe z navedbo zahtev

je nasloviti na: Tajništvo

centrale v Ljubljani.

VRVI**Vrvi - vrvarske izdelke sploh - motvoz, platno, lan in konopljo priporoča**
ANTON ŠINKOVEC, KRANJ - GROSUPLJE

Razstavlja v paviljonu L 514.

VRVI**Specijalno elektrotehni podjetje za strokovno gradnjo telefonskih central**

vseh sistemov, napeljava hišnih telefonov in zvoncev. Prevzemanje vseh v to stroko spadajočih popravil. Zgradba električnih naprav visoke napetosti.

Ivan Bogatajkoncesionirano elektrotehnično podjetje
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 30.**Naivejši davki**

katere plačate Vam nastanejo, ako ne gledate na to, kje nakupujete, izgubite denar in imate poleg tega večkrat še sitnosti. Poskusite enkrat z ilustrovanim katalogom tvrdke H. Suttner, (imetnik Henri Maire), Ljubljana št. 3. Ta Vam svetuje resnično dobre ure, specialne znamke „IKO“ iz lastne tvornice v Švici, kakor tudi druge dobre žepne ure, zapestnice, svetilne in stenske ure, veržice, prstane, zapestnice, uhane, namizno orodje, krstna in birmenska darila ter vso drugo zlatino in srebarno. Pa tudi porabne predmete kakor: škarje, nože, britve, lasestrizne in brivske stroje, steklorezce, doze za tobak, svačice in smotke, nažigalce in denarnice kupite dobro in ceno pri tvrdki:

H. SUTTNER, (imetnik Henri Maire), Ljubljana št. 3.

TVORNIČA ZA MOTORJE IN MOTORNE PLUGE D. D.

Lokomobile na sesani plin, prevodne, od 4-80 HP za obrat s koksom, ogljem itd.

Motorji na sesani plin. Najcenejša obratna sila sedajnosti.

OSERS & BAUER

WIEN, XX. Dresdnerstrasse 81 - 85.

POTNIKI V AMERIKO, POZOR!**UNITED-AMERICAN-LINES-INC**prevaža potnike z najnovejšimi brzoparniki preko:
HAMBURGA-SOUTHAMPTONA in OBERBOURGA v NEW YORK.

Vozne listke ter vsa potrebna pojasnila izdaja:

SIMON KMETEC,
zastopnik za Slovenijo,
Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

6043

Oficijelni spediterji „Ljubljanskega Velikega Seima.“

„BALKAN“ D. D.
ZA MEDNARODNE TRANSPORTE

Brzjavni naslov: SPEDBALKAN.

Centrala: LJUBLJANA, Dunajska cesta 33
Podružnice: BEOGRAD z ekspozituro CARIBROD — MARIBOR — ZAGREB — RAKEK — JESENICE.
Afilirana podjetja: „BALKAN“ Ges. m. b. H., Wien III. Stroh-gasse 24.
„BALKAN“ S. A., Trieste, Riva Grumula 14.
Zastopstva: FR. MEYER & SOHN, Hamburg - A. Welti - Furrer A. G. Zürich —
LEMMEL & SCHRÄMM, Frankfurt - M. - W. A. J. Tilleray & Co. Ltd., London in vse podružnice teh tvrdk ter zastopstva z interesno skupnostjo na Češkem, Poljskem, v Madžarski, Italiji, Franciji, Romuniji in Sev. Ameriki.

Lastno carinsko posredništvo. — Tarifni oddelk. — Zbirni promet. — Mednarodno selitve pohištva. — Javna in carinska skladišča.

Naježje in najbolje organizirano domače spedijsko podjetje v Jugoslaviji.

PRISTOU & BRICELJPRVI IN NAJSTAREJŠI SPECIJALNI ARTISTIČNI ATELJE
ZA CRKOSLIKARSTVO
NA STEKLO KOVINE, LES, ZID, PLATNO I. T. D.
LJUBLJANA „HOTEL PRI MALIČU“**Iščem stanovanje**

2 do 3 sob v novi hiši za rodino brez otrok. Ponudbo pod „Bančni uradnik 7310“ na upravo Slov. Naroda.

IVAN KRAVOS, MARIBOR

Telefon int. 207.

Telefon int. 207.

Popolne opreme in razne potrebščine za konje. Usnjate torbice, listnice in kovčgi za potovanje, šolske torbice, gamaše, nahrbtniki I. t. d. Gotlini jermeni za stroje.

Trgovina: ALEKSANDROVA C. 13.

Delavnica: KOROSKA C. 17.

PAPIR NA DEBELO! TVORNIŠKA ZALOGA!**„LIPA MILL“**

konfekcijski papir, kuverte in vse vrste drugega papirja, papir za pakovanje itd.

Cigaretalni papir:

Abadie, Club, Samum, Golub

A. LAMPRET, PAVILJON E 30

Ljubljana, Krekov trg 10.

LOKOMOBILE, naimodernejše konstrukcije vseh velikosti,

GARNITURE PARNIH MLATILNIC.

TRACNICE za poljske železnice, s 600 mm kolotečne širine,

z vozčki za prevračanje,

TRACNICE za gradbene svrhe in industrijske tirnice,

PLINOVE IN VRELNE CEVI vseh raznosčnosti črne in pocinkane,

KOMPL. TRNO PARNO ŽAGO, polnojarmenik,

REMSCHESKO ORODJE,

ŽICNIKI od 10 20 do 46/120,

STAVNO-KONSTRUKCIJSKO SIROVO ŽELEZO (GRODELJ),

Črna in pocinkana PLOČEVINA vseh razsežnosti, razpoložljiva takoj od skladišča Maribor

Jugosl. importno in eksportno podjetje

inž. RUDOLF PEGLIN

Trubarjeva ulica št. 4

Telefon interurban št. 82

Ljubljanski velesejmi paviljon „M“ št. 340

Štedilnike na premog

najpreprostejše kakor tudi najfinije izdelave, štedilnike na plin, kopalne peči, razne priprave za pogrevanje vode

velike štedilnike na premog,

plin in paro, za največje kuhinje

priporoča

FRIED. SIEMENS

pat. kuhalni in kuhalni aparati,

družba z o. z.

LJUBLJANA

nova palača Kreditne banke.

Zastopana na velesejmi, paviljon „J“, stojnica 425.

Prvovrstna kvaliteta!

Najodličnejše reference!

Prodaja posode

Emailirana in laka posoda

Priporoča se

ANA KUS, Ljubljana, Resljeva c. 4

VELETRGOVINA Z VINOM

PETER STEPIČ

LJUBLJANA - SP. ŠIŠKA

Raznovrstna štajerska, dolanjska, dalmatinska ter desertna vina.

KONZERVNA TOVARNA NA VRHNIKI

Največja konzervna tovarna v Jugoslaviji

priporoča vsakodnevne konzerve in mesne izdelke po dnevni cenah. Ceniki so na razpolago. Brzjavni „TOVRGO“ Vrhnika

PAVILJON NA VELESEJMI

Automobili „FIAT“ Automobili

O. Žužek, zastopstvo in zaloga avtomobilov, motorjev, pnevmatik, potrebnih

Ljubljana, Sodna ul. 11

Telef. interurb. 461

Telef. interurb. 461

Paviljon F št. 151Šampanjec in vina v steklenicah
tvrdke**CLOTAR BOUVIER**

v Gornji Radgoni.

Tovarna je zastopana na letošnjem velesejmi v paviljonu „G“ in v paviljonu na veseličnem prostoru velesejmi.

Svetovna tovarna

pralnega plavila, indigomodrina, bengalska modrina v kockah in papirju.

Friedrich Kurzweil & Söhne

Bruntal, Slezija CSR

zastopana

na Ljubljanskem velesejmu

Paviljon G, koja 207.**MENJALNICA****Slovenske eskomptne banke, Ljubljana**

Telefon št. 3

nasproti glavnemu kolodvoru.

Telefon št. 3.

kupi in prodaja devize in valute po najugodnejših dnevnih cenah. Ima poseben borzni oddelk. Prevzema vse bančne posle.

Tovarna pletenin in tkanin JOSIP KUNC IN KOMP., Ljubljana, Poljanski nasip šte. 10

Izdeluje berlinske rute, volnene rašel-rute, fantazijske rute in šale, angleške športne šale in čepice, svilene modne šale, pletene svilnate samoveznice in naglavne rute (Cychenez).

I. SANDRIN,
LJUBLJANA.

Veletrgovina usnja in sirovih kož
MESTNI TRG 6.

„VESNA“ Brata Pohlina & drug,
tvernice vlasnic, kljukic in rindic za čevlje
ter drugih novosti,
PAVILJON E št. 50
Vsi dopisi na naslov Ljubljana I, poštni predal 126.

Ustanovljeno leta 1896. Ustanovljeno leta 1896.
Mednarodni transporti
Antonio Biancheri & Comp.
Postojna

Centrala: Ponteba.
Podružnice: Postojna (Poštni predal 17), Villach (Poštni predal 51)
Agenture: Prestranek, Trbiž, Arnoldstein.
— Odprema vsake vrste blaga. —
Specijalna odprema živih, žive in zaklane živine v katerikoli kraj.

FRAN RAUNIKAR

MESTNI TESARSKI MOJSTER,
LJUBLJANA, LINHARTOVA UL. 25
TELEFON 415. — POSTNO ČEKOVNI RAČUN 11.428.

izvršuje vsa v
svoje stroko spadajoča dela
in sicer vodno in nadtalno ter
umetno tesarstvo.
Parna žaga in stroj. delavnice.
Prevzemam po danih, kakor tudi lastnih
načrtih zgradbo mestov, jezov,
hiš, vil ter razne gospodarske in industrijske
stavbe, stolpne strehe, ku-
pole in cerkvena ostrežja, balkone, vrtno
utice, verande ter razna druga
vrtna arhitektonična dela. Stopnice, deko-
rativne stropove ter dekorativne
stenske opaze. Za razne industrijske stav-
be opozarjam zlasti na moje pa-
tentirane nosilce za večje proste razpeti-
ne od 12 — 15 cm.
RAZSTAVA V PAVILJONU ZA STAVBENO
STROKO IN LESNO INDUSTRIJO.

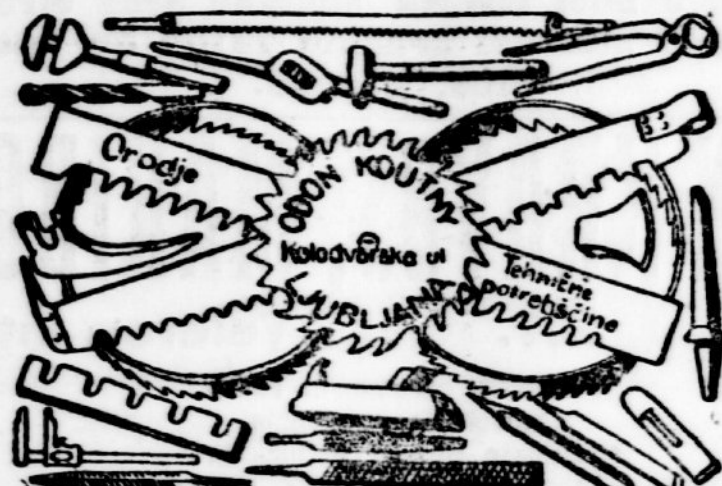
SIEGEL & DRUG

industrija platnenega in bombažastega blaga
LJUBLJANA, Dunajska cesta 31. EN GROS.

LEOPOLD BÖGEL & SIN

STAVBENO KLEPARSTVO IN VODOVODNA INŠTALACIJA
LJUBLJANA, GOSPOSVETSKA CESTA 18.

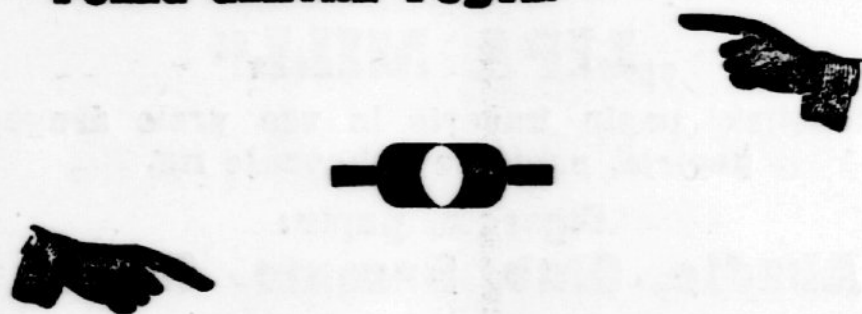
paviljon H/345

Veselej

GRICAR & MEJAC

LJUBLJANA,
POLEG GLAVNE POSTE.

ZALOGA
OBLEK ZA GOSPODE, DAME
IN DECKE.

Najbolja zaloga

klavirjev in pianinov

v Ljubljani

J. HUBAD roj. DOLENC, Ljubljana, Hliserjeva ul. 5
priporoča za nakup najboljših instrumentov, izvrstnih tovarnih po najsolidnejših nizkih cenah
— Paviljon K št. 462. —

TOVARNA-FUŽINE PRI LJUBLJANI.

METRA d. d.

Mehanična pletilnica in
tkalnica trakov.

CENTRALA: LJUBLJANA, SV. PETRA, C. 24.
TELEFON 444.

BERSON

Gumijevi podpetniki

in
podplati

Dobi se po vseh boljših trgovinah z usnjem
ter na veliko pri:
Berson-Kaučuk d. d., Zagreb, Wilsonov trg št. 7.

SCHNEIDER & VEROVŠEK

trgovina z železnino,
LJUBLJANA, Dunajska cesta, šte. 16.

priporoča najboljše orodje in stroje za
kovače, ključavničarje, mizarje, te-
sarje, zidarje i. t. d.
Okovje za vrata in okna ter za pohištvo,
kuhinjsko opremo.
Poljedelske stroje kakor vrtila, mlatilnice,
samoreznice, reporeznice, ameri-
kanske kosilnice, cevi za
vodovode in sploh
vse potrebščine
za polje-
delstvo.

Samo prvovrstno blago!
Zmerne cene!

! Te znamke čevlji so najboljši! Zahlevajte povsod!

PETER KOZINA & KO.
TVORNICE ČEVLJEV v TRZICU, SLOVENIJA
CENTRALA v LJUBLJANI, BREG št. 20
ZAGREB *Maliceva ul. 17.* **BEOGRAD** *Balkanska 13.*

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Ustanovljena 1900.

Delniška glavnica in rezervni
zakladi cca K 150.000.000.—.

Čekovni račun: št.
10.509.

Brzjavni naslov:
Banka Ljubljana.
Tel. št. 261 in 413.

Se priporoča za
vse v bančno
stroko spadajoče
posle.

Obreštuje
vloge naj-
ugodnejše.

Prodaja
srečke raz-
redne lote-
rije.

Podružnice:

Brezice, Celje, Gorica, Kranj, Mari-
bor, Metković, Novi sad, Ptuj, Sara-
jevo, Split, Trst.

Specialna trgovina čaja

na debelo, najfinejših mešanic v paketih
znamke „BUDDHA“
„Tea Import“, družba z o. z. Ljubljana, Sodna ul. 2.

--- IVAN ZAKOTNIK ---

mestni tesarski mojster

LJUBLJANA, Dunajska cesta 48. i—i—i Telefon 379.
Vsakovrstna tesarska dela kot: moderne lesene stavbe, ostrežja za palače,
hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla,
ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.

- Parna žaga - Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov. Tovarna furnirja

ANT. RUD. LEGAT

Prva specialna trgovina s pisalnimi
stroji in pisarniškimi potrebščinami

Maribor, Slovenska ulica 7, tel. 100

Samoprodaja pisalnega stroja „CONTINENTAL“, razmnoževal-
nega aparata „RAPAX“, „VELOMA“-luknjača (Lochapparat) in
rednika pisem, sistem „INDUS“.

Lastna delavnica za popravila pisalnih strojev vseh
sistemov.

Ljubljanski velesejem, paviljon H, koja 201.

Industrijalci.

Hidrocentrala d. d. „Zeleni Vir“ v Skradu na
željezničkoj pruzi Zagreb—Sušak

imade raspoloživih 500 HP

koje želi dati industrijama u zakup. Radničko pitanje povoljno
zemljišta za industriju nalaze se u samome mjestu. Sve
poblize upute kod uprave d. d. „Zeleni Vir“ v Skradu.

Prva odlikovana dalmatinska parna destilerija

V. MORPURGO

— SPLIT —

Viemeljena leta 1879. od Vida Morpurgo.

PRVORAZREDNE SPECIJALITETE:

Maraschino „SELECT“, Maraschino „ALBA“, Cognac „DALMATIA“, I. Medicinal-Cognac
„DALMATIA VIEUX“, CRÈMES DOUBLES.

Zraven tega vsakovrstni NAJFINEJI LIKERI.

Žganje: DROPOVICA, ŠLJIVOVICA, BOROVICA, RUM, MASTIKA itd: Ekstrakt od ma-
raške (dalmat. višnje) za tovarne likera, prelinéa, bonbona. za slastičarne — (sve-
tovni izvoz). Ekstrakt od CHERRY-BRANDY, PUNCH-A itd.

Velesejem paviljon G št. 241.

Cenik na zahtev.

Zastopnik Adolf Kordin, Ljubljana, Betovnova ulica št. 9.

Uvoz in prodaja raznovrsnega ino-
zemskega manufakturnega blaga.

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg

Posebni oddelek za plete-
nine, trikonažo in perilo.

Med dobrim najboljšim!

PFAFF

PUCH

DUNLOP

šivalni stroji
za rednice in obrt

vozna kolesa
in posamezni deli

plašči in cevi
ter drugi predmeti

najceneje pri tvrdki IGN. VOK, Ljubljana, Sodna ul. 7.

Manufaktura na debelo

M. HRIBERNIK, Ljubljana, Sodna ulica št. 6.

Velika zaloga in izbira.

PAVILJON „H“ št. 329.

Transjužo d. d.

Zagreb, Makurančev trg 3

Telefon št. 27-60

Brzjavci: Transjužo

Podružnice: Beograd, Kosmajška 16
Ispostave: Osijek, Stoka ulica 8
Subotica pri Pluković i
drug i Skopje

Dobavlja

najceneje

traverze, železo, žeblice,
apno, cement, mavec, tr-
stiko, žico, deske in ves
gradbeni material.

POSETITE

Industrijski paviljon K
() štev. 472. ()

JUGOSL. INDUSTRIJA KEM. PROIZVODA DELN. DRUŽBA
(Industrie Yougoslave pour produit chimique S. A.)

— KARLOVAC. —

PRODUCIRA: „Lion d'or“, kremo za čevlje, „Lion“, kremo
za čevlje, „Terrax“ in „Lion d'or“, češarski vo-
sek, „Kallistodon“, kremo za zoba, „Miracolo“,
arabsko guma, „Flora“, plavilo za perilo o
škafijah in tabletah.

ZAHTEVAJTE CENIK!

NAJBOLJI OBSTOJEČI PRODUKTI!

WEISSBACHER

lesnoindustrijska družba z o. z.

LJUBLJANA

Dunajska cesta štev. 66

Telefon št. 114.

I. OBRAT: PARNA ZAGA. TESARSTVO:

Izpeljava in naprava strešnih stolov za visoke stavbe
in zvonike, stropov, slepih in ladijskih tal, verand, pa-
viljonov, vrtnih ograj, kegljišč, ledenic, mostov, pilotaže.

II. OBRAT: STROJNO MIZARSTVO. STAVBENO MIZARSTVO:

Okna, vrata, portali, stopnice, steklene stene.

III. OBRAT: TOVARNA LESENIH ZALUZIJ IN ROLO- JEV ZA OKNA po lastnem preizkušenem sistemu.

THE REX CO.

Ljubljana

Gradišče št. 10

Paviljon K, prostor št. 485

Telefon šte. 268

**OPALOGRAPH
UNDERWOOD**

najboljši razmno-
ževalni APARATI
najboljši amerik.
pisalni stroj

NOVOST:
Potovalni UNDERWOOD
samo 3 kg težak in pis. pohištvo

JOSIP STADLER

Tovarna stelo in lesnih izdelkov
Ljubljana, Sodna ulica št. 11

Telefon interurb. št. 461

Paviljon F št. 145

Austro-Daimler 35 HP

nov iz tovarne, najnovejšega tipa, ceno proda

Jugo-Auto d. z o. z.
LJUBLJANA, Poljanska cesta št. 3

TRANSFORMATOR

ELEKTROTEHNIČNA TOVARNA, D. Z O. Z.
LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA 75

IZDELUJE IN POPRAVLJA
TRANSFORMATORJE VSEH
NAPETOSTI IN TOKA

ZALOŽBA MOTORJEV, BERG-
MAHOVI CEVI IN RAZNE-
GA ELEKTRO-MATERIJALA

OPREMA ELEKTR. CENTRAL
INSTALACIJE

Največja zaloga
konfekcije za gospode

J. Maček, Ljubljana
Aleksandrova cesta 3

Josip Kregar

oblastveno preizkušeni mestni tesarski mojster

Cesta na Kodeljevo št. 2.

LJUBLJANA

izvršuje vsa v svojo stroko spadajoča dela in sicer vodna in
nadaljna ter umetno tesarstvo. Prevzamem po danih kakor tudi
po lastnih načrtih zgradbo mojstrov, jezov, hiš, vil ter razne go-
spodarske in industrijske stavbe, stolpne strehe, kupole in cerkvena
ostrešja, balkone, verande, vrtnice ter razna vrtna arhitekton.
dela, stopnice, dekorativne stropne ter dekorativne stenske opaze.

Strojno, cilindrično, plinovno olje, bencin,
petrolej, parafin, tovarno mast ter teh-
niško-industrijske potrebščine

A. LAMPRET

Reprezentanca Standard Oil Com-
pany of New York

Ljubljana, Krakov trg 10

Telefon 247

— Paviljon E 30 —

Modni salon Marija Götzl, Ljubljana,

Židovska ulica št. 8 in 7.

Damski klobuki vseh vrst.

— Modeli zadnje novosti. —

— Največja izbira. —

— Telefon 527. —

Ivan Bricek

mestni stavbenik

LJUBLJANA

Slomškova ulica 19

IZVRŠUJE NOVE ZGRADBE
IN POPRAVILA VSEH VRST
NAČRTE IN PRORAČUNE

— Delo najsolidnejše! —

»SLOGRAD«

SLOVENSKA GRADBENA IN INDUSTRIJSKA D. D., :::: LJUBLJANA

Tekoči račun pri Slovenski eskomptni
banki v Ljubljani. — Telefon in-
terurban 180. — Tehnična
pisarna v tovarni
KERSIČ
Sp. Siška

Izvršuje:

Zastopa:

Stanovanjske hiše, trgovska
poslopja, moderne indu-
strijske zgradbe, betonske
in železobetonske konstruk-
cije. Vse vrste vodnih na-
prav na podlagi 25 letnih
izkušenj. — **SPECIJALITETA:**
Železobetonske cevi
za vodne naprave
in vodovode

Patent Dr. Ing. F. Empergerja
za izvrševanje konstrukcij
iz armiranega betona z li-
toželeznimi vložki za vi-
soke tlačne napetosti (kakor
pri skladiščih, silo, mo-
stovih in podobno). Izdeluje:
vse vrste tehničnih projek-
tov, stališnih proračunov,
stroškovnih in rentabili-
tetnih proračunov

GRADBENA VODSTVA: KRANJ * TRŽIČ * LOGATEC